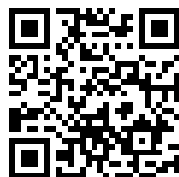

This is a reproduction of a library book that was digitized by Google as part of an ongoing effort to preserve the information in books and make it universally accessible.

Google™ books

<http://books.google.com>

1633 H

UC-NRLF

B 2 842 544

BRARY
UNIVERSITY OF
ALABAMA

A
MAGYAR KIRÁLYOK

ÉS
ERDÉLYI FEJEDELMEK
HADJÁRATI,
UTAZÁSI ÉS TARTÓZKODÁSI HELYEI.

RÁTH KÁROLY,
A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADEMIA I. TAGJÁTÓL.

MÁSODIK, BŐVÍTETT ÉS JAVÍTOTT KIADÁS.

A SZERZŐ TULAJDONA.

GYŐR, 1866.

NYOMATOTT SAUERWEIN GÉZÁNÁL.

Ára a szerzőnél 60 kr, könyvárusi uton 1 frt.

E l ő s z ó.

Öt éve, hogy jelen munkám első kiadása megjelent, azóta történelmi munkálkodásim közepett főgondomat ezen mű tökéletesítése, bővítése fordítottam, s miután vagy 10,000 új adatot gyűjték, bátorodom azt füzetekben a történetkedvelő közönség elé terjeszteni. E munka egy része, t. i. az erdélyi fejedelmek hadjárati, utazási és tartózkodási helyei nemcsak hogy egészen új, hanem I. Ferdinándtól fogva egészen át van dolgozva. Az időszámításra is nagyobb figyelmet fordítván, Weidenbach A. J. Hessen nagyhercegségi udvari tanácsosnak „Calendarium Historico-Christianum medii et novi aevi“ jeles munkáját is, mely Regensburgban 1855-ben jelent meg, használtam; ebben az ünnepek magyarázata, azoknak különböző elnevezései betű-rendben lévén elősorolva, nagy könnyebbségére szolgál az időszámítással foglalkozónak. Másik főgondomat arra fordítám, hogy kitudjam, miféle okmányok keltjeit lehet munkámban felhasználni. Ez érdemben azon meggyőződésre jutottam, hogy a király meghagyásából kiadott okmányt a királyi tanács, a királyi korbályság, a királyi személynökök által rendszeren a király nevében kiadott okmányoktól egészen meg kell különböztetnünk s ez utóbbiakat félre kell tennünk. Így nem jövünk oly zavarba is, mint a milyenbe Katona és Jászay estek II. Lajos királynak egy levelével, mely Budán 1522. apr. 2-án adatott ki: Katona ugyanis bebizonyította, hogy II. Lajos király ekkor Prágában volt, s ebben igazsága is van; de nem áll az, mit utánna vet, hogy „tehát ezen parancsa Budán nem kelhetett.“ Jászay Pál, Katona ezen kételyét el akarván oszlatni, „a magyar nemzet napjai a mohácsi vész után“ című munkája I. 489. l. azt mondja, „a kelet helye hibás lehet, magát azonban a parancs tartalmát, mint a körülményekkel egyezőt, kétségbe vonni nem tudjuk, sem 1522-nél későbbre nem tehetjük.“ Pedig nincs egyéb az egészben, minthogy e levelet is, mint sok más százat, a kormánytanács menesztette ki a király nevében. Nem kell azért megütköznünk, ha a királynak hazánktól vagy a fővárostól való távollétében ennek Budán kiadott parancsaira akadunk. Szabad legyen több ily esetet nékem felemlíteni: I. Lajos királyunk neve alatt Budán 1350-ben máj. 1-én okmány adatik ki,¹⁾ noha ő akkor Olaszországban volt; I. Mátyás királynak 1462. oct. 14-én Budán egy okmánya kel,²⁾ holott ő akkor Oláhországban tartózkodott; ugyan nevében 1476-ban febr. 23-án Budáról parancs menesztetik a Szászokhoz, pedig ő Szalankemenben volt a Szávánál, Nándor-Fejérvár átellenében.³⁾ (Folytatjuk.)

¹⁾ Amade Dominika grófnő marcaltői levéltárában. ²⁾ Radvánszky Béla gyűjteményében. ³⁾ A Szászok nagy-szebeni levéltárában 367 sz. alatt.

I. (szent) ISTVÁN király,

Géza vezér és Sarolta — idősb Gyula leányának — fia.

Uralkodott mint király 1000 aug. 15. — 1038 aug. 15.

957. **E**sztergomban született, neveltetett és megkereszteltetett. ¹⁾

1000. Esztergomban aug. 15-én megkoronáztatott.

1002. Gyula erdélyi vezér ellen hadakozott. ²⁾ Gyula-Fehérvárott püspökséget alapít. ³⁾

1003. Keán besenyő vezérrel hadat visel Moldvában s azt elejti. ⁴⁾

1009. Győrött aug. 23, itt ország-gyűlést is tartott, ⁵⁾ Soly-on (Veszprém v.) kelt oklevelében a veszprémi püspökséget alapítja. ⁶⁾

1016. Tolnán ország-gyűlést tartott. ⁷⁾

1024. Székes-Fehérvár aug. 16. ⁸⁾

1029. Mosony megyében, II. Konrád német király hadainak ellenáll. ⁹⁾

1038. Esztergomban aug. 15. meghalt ¹⁰⁾ s Székes-Fehérvárott, miután a székes-egyházat szüz Mária tiszteletére felszentelték, ¹¹⁾ eltemettetett. ¹²⁾

¹⁾ Magyar Sion I. 562. I. és III. 296. I. ²⁾ M. Joannis de Thwroc: Chronica Hungarorum. Schwandtnernél 1765. I. 151. ³⁾ Horváth Mihály: Magyarország történelme. I. 125. ⁴⁾ uo. 126. ⁵⁾ 128. ⁶⁾ Fejér: Codex diplomaticus I. 291. ⁷⁾ Jászay Pál: A magyar nemzet napjai a legrégibb időtől 254. I. ⁸⁾ Fejér: Cod. diplom. I. 308. ⁹⁾ Horváth: MO. tört. I. 141. ¹⁰⁾ Hartvic XXI. §. ¹¹⁾ Ipolyi Arnold: Az egri megye sz. János apostol- és evangelistáról nevezett régi székes-egyháza az egri várban. 18. l. E cikk így külön és a következő műben is megjelent: „Emlékkönyv kis-apponyi Bartakovics Béla egri érsek arany-muséjének ünnepére.“ ¹²⁾ Hartvic XIX. §.

PÉTER,
Urseolus Otto velencei doge és Gizela — I. István
király nővérének — fia.

Első izben 1038—1041.

1040. Bretizláv cseh fejedelmet segítve hadakozik III. Henrik német császár ellen¹⁾ Bajorországban.²⁾

1041. Aba Sámuel s a felkelt nemzet által az országból kiszorított s sógorához Albert osztrák hercegehez futott.³⁾

ABA SÁMUEL,
István király Sarolta nővérének férje.

1041 mart. 22. — 1044 jul. 5.

1041. Csanádon mart. 22. megkoronáztatott.

1042. Tuln-nál (Austriában) febr. 15. Albert osztrák herceget megverte s másnap seregével hazaindult.

1043. III. Henrik német császár berontván, Abát a Vág- és Garantól is visszanyomja.⁴⁾

1044. Csanádon (Maros) mart. 11-én a székes-egyházban Gellért, ottani püspök, keményen megfeddi. Mэфőnél (Győr mellett) jul. 5. csatáz III. Henrik- és Péterrel, de megveretik s elfogatván megöletik. Eltemettetett a sári monostorban.⁵⁾

PÉTER,

másod izben 1044—1046.

1044. A méfői csata után Székes-Fehérvárra megy a császárral s ott ez maga kezével megkoronázza s a királyi székebe visszahelyzi.

1045. Henrik újra Magyarországba jön s Székes-Fehérvárott apr. 7-én Péter neki egy aranyos lándzsát nyujtván át, jobbagyi hűséget ígért.

1046. Az Árpád hercegek részére történt mozgalom alkalmával Székes-Fehérvárból kizárattván Mosonyba szalad. Innét I. Endre által visszahivatik s midőn az ellene vetett cseleket észrevevé, Fehér megyében Zámolynál egy lakban három nap védi magát, de elfogatván s megvakítattván, Fehérvárott meghalt s Pécsen az általa épített szent Péter apostol székesegyházában eltemettetik.⁶⁾

¹⁾ Horváth: MO. tört. I. 152. ²⁾ M. Sion III. 567. Szalay I. 137. ³⁾ Horváth eml. helyen 153. ⁴⁾ uo. 154. ⁵⁾ Ipolyi eml. hely. 25. ⁶⁾ Chronicon Budeense 100. Thuróczy krónikája II. 41.

I. ENDRE,

László (szár = kopasz) s Premislava — Vladimir kievi fejedelem leányának — fia.

1047—1061.

1033. Béla és Levente fivéreivel Csehországba, majd Lengyelországba szaladnak, innét öcscei Lodomeria és a Kunokhoz, végre Oroszországba vonulnak.

1046. Visszahivatott s Levente fivérével Abaujvár, Pesten (sept. 24.) keresztül diadallal viszi őket a nép Székes-Fehérvárra.

1047. Székes-Fehérvárott megkoronáztatott.

1051. 1052. III. Henrik német császár ellen hadakozik.¹⁾

1056. Tihanyban szent Ádrián hitvalló tiszteletére egyházat s monostort építet.²⁾

1057. Ország-gyűlést tart.

1058. Székes-Fehérvárott Salamon fiát, Béla herceg s fiai jelenlétében megkoronáztatja.

1059. Morava városában a határszélen dec. 25. IV. Henrik német királynak anyja s gyámjaival találkozik, szövetséget köt s fiának eljegyzi a német király testvérjét Juditot.

1061. Béla fivére által Mosony körül megveretvén,³⁾ a lováról leesettet hivei Zirczre viszik, hol meghalt. Eltemettetett az általa épített tihanyi monostorban.⁴⁾

I. BÉLA,

I. Endre király öcsöce.

1061 dec. 6. — 1063-dik év oct. elejéig.⁵⁾

1059. Géza, László és Lambert fiaival II. Boleszláv lengyel királyhoz menekült.

1061. Bejönnek a tiszai részekre s I. Endre királyi bátyjokat megverik. Székes-Fehérvárott dec. 6. megkoronáztatott.

1063. Esztergom megyei Dömösön esés következtében megbetegedett s a Kinisna pataknál meghalt. Eltemettetett az általa épített szegszárdi szent Üdvözítőről nevezett monostorban.⁶⁾

¹⁾ Horváth e. h. 168—170. ²⁾ Cod. Dipl. I. 288. ³⁾ Max Büdinger: Ein Buch ungarischer Geschichte, 1068—1100. 8. l. 1060-ban történnék írja. ⁴⁾ Ipolyi e. h. 25. ⁵⁾ Büdinger eml. h. 17. ⁶⁾ Ipolyi e. h. 25.

SALAMON,

I. Endre király és Anastasia — Jánoszláv kievi orosz fejedelem leányának — fia.

1063—1075.

1052-ben született.

1058. Székes-Fehérvárott először megkoronáztatott.

1061. Anyjával Mölkbe küldetik ¹⁾ Ernő osztrák herceghez.

1063. IV. Henrik német király visszahozza, sept. 27-én már a Fischa folyónál voltak, ²⁾ de Mosonynál megtudván I. Béla halálát, Salamont bebocsátja, ki Székes-Fehérvárott újra megkoronáztatott, hol Judittal, a német király nővérével, menyeközjét is megtartotta. ³⁾

1064. Bátyjai elől Mosonyba fut, innét

1065. Győrbe jön s jan. 20-án találkoznak. Pécsen a husvéti ünnepeket együtt töltik mart. 27-én, ekkor őt Géza bátyja harmadszor megkoronázza. Később Gézával Zvonimir horvát fejedelem segélyére menvén, győztesen Somogy vármegyén jönnek keresztül s ekkor Szelisen a Bence kolostor fölszentelési ünnepélyén jelentek. ⁴⁾

1069. Bátyjaival Csehországot pusztítja.

1070. Cserhalomnál a Kunokkal csatáz s ezek megveretnek. ⁵⁾

1072. Szalánkemennél tábort gyűjtnek, a Dunán átmennek, Nándorfehérvárt ostromolják s elfoglalják, s a zsákmányt Buziáson (Temes v.) — Vid bácsi főispán birtokán — felosztják. ⁶⁾

1073. Géza bátyjával Nissa ostrománál, innét visszatér s Keve vára mellől hazabocsátja, majd ismét viszály ütven ki közöttök, sereget gyűjtének, azonban Esztergomban összejönnek s a város melletti szigeten békét kötnek, innét Salamon Székes-Fehérvárra utazott. ⁷⁾

¹⁾ Büdinger e. h. 6. ²⁾ uo. 14. és Böhmer J. F. Regesta Chronologico-Diplomatica Regum atque Imperatorum Romanorum inde a Conrado I. usque ad Heinricum VII. 88. ³⁾ Büdinger e. h. 17. ⁴⁾ Magyarok életrajzai. I. 63. ⁵⁾ Büdinger 1071-re teszi, 28. ⁶⁾ uo. 32. ⁷⁾ Knauz Nándor: Az esztergomi szerzetesek története. 84., Thuróczy II. 52.

1074. Szalavár, Szegszárd. Tisza mellett Gézát megveri Kemejnél febr. 24-én, de ez Lászlóval csatlakozva Mogyoródnál a kölcsönt visszaadja s a király kénytelen volt Szigetfőnél átkelve Mosonyba szaladni, Vince krakói püspök krónikája szerint Boleszláv lengyel király is résztvett e csatában seregeivel.¹⁾ Semptei saját és IV. Henrik német király táborában Nyitrát ostromolja.

1076. Pozsonyban ostromoltatik Géza által.

1082. Salamont I. László király elfogatja s a visegrádi, azután Salamon tornyának nevezett börtönbe záratja.

1083. Jelen volt Székes-Fehérvárott aug. 20-án I. István király hamvai felvételén I. László királylyal, azután Regensburgba ment nejehez.²⁾

Ezentúl róla csak bizonytalan adataink vannak.

I. GÉZA,

I. Béla király és Richeza — II. Miccszláv lengyel király leányának — fia.

1075—1077. apr. 24.

1063 végén László és Lambert fivéreivel Lengyelországba megy Boleszláv királyhoz Krakóba, itt azt fel nem találván, ő maga Premiszl városába megy s vele

1064 tavaszán s öccseivel bejön hazánkba. A tovább történeteket s Salamonnal tett hadjáratait lásd fentebb.

1074. Salamon és ennek sógora IV. Henrik német király ellen a Duna egy szigetében táborba száll fivéreivel. A mogyoródi csata után Székes-Fehérvárott megkoronáztatott.³⁾

1076. Szegszárdon dec. 25. 26.

1077. april 24. meghalt, s Váccon az általa épített szűz Mária egyházában eltemettetett.⁴⁾

¹⁾ Magistri Vincentii episcopi Cracoviensis Chronica Polonorum. 62. l., kiadta gróf Przewdziecki Sándor, Krakóban 1862.

²⁾ Büdinger 73.

³⁾ no. 40.

⁴⁾ Ipolyi eml. h. 25.

I. (szent) LÁSZLÓ,
I. Géza király öccse.

1077—1095. jul. 29.

Vezérkori tetteit lásd fentebb.

1077-ben megkoronáztatott.

1083. Jelen volt Székes-Fehérvárott aug. 20-án I. István király, nov. 5-én Imre herceg tetemének felvételénél.¹⁾

1091. Álmos unokaöccsével a Dráván átmegy s Tótországot birtokába veszi, majd a Vashavasok felé indítja táborát, az ellenálló nagyokat legyőzi, váraikat elfoglalja s Horvátországot meghódoltatván, rendet hozott be s Zágrábban püspökséget állított. Visszatértében áhítatosságából meglátogatja a szalai szent Ádrián egyházat s annak szent Istvántól nyert adományait és szabadalmait Sümegen dec. 20-án megerősíti.²⁾

1092. Szabolcsban ország-gyűlést tart máj. 29.

1093. Pécsi püspökség területén apr. 17.

1095. Bodrog mart. 25. 26.³⁾ Meghalt aug. 29-én⁴⁾ és Nagy-Váradon, hol a székes-egyházat felépíteté,⁵⁾ temettetett el, sirja később királyi zarándokoknak is bucsuhelye lön.

KÁLMÁN,

I. Géza király⁶⁾ és Szinadena — az 1078-ban görög császárrá lett Nikephoros Botaneiates leányának — fia.

1095—1114. febr. 3.

1095. Megkoronáztatása után Péter horvátországi bán fellázadván, a király egy hadsereggel ott terem s a gozdánszki hegyeknél leverte.

¹⁾ Büdinger 72.

²⁾ Cod. dipl. I. 468, Magyar Sion I. 55, Knauz Nándor: Az esztergomi főegyháznak okmánytára. I. 6.

³⁾ Horváth e. h. I. 216.

⁴⁾ Büdinger e. m. 94. l.

⁵⁾ Fejér: Dissert. in res Hung. veter. 131, Ipolyi e. h. 18. 25. l.

⁶⁾ Knauz Nánd.: Az esztergomi főegyh. okmánytára. I. 7.

1096. Mosonyt sikeresen megvédi június végén Emico Rajna-melléki gróf roppant kereszties serege ellen. Pannonhegyi palotájában sept. végén fogadja Bouilloni Gotfrid lotringeni herceg követeit, eléje megy Sopronyba, innét Pannonhalmára mentek s 8 napig tanácskoztak. A herceget ismét Sopronyig kíséri, seregét pedig a Szávaig, innét ismét Horvátországba ment.

1099. Magyar-Brod és Ostrau között Hluk-nál pütkösöd (máj. 29-ke) után (de jun. 11-ike előtt) II. Bretizláv cseh herceggel találkozik,¹⁾ később Przemisl várát ostromlá, de ezalatt a Kunok öt szétverték.²⁾

1102. Horvátországba megy seregével, a Kulpán átkel, Spalato alatt táborba száll s bevonul, Zára (Jádra) s a többi dalmát városok neki meghódolnak. Ráma tartományát is elfoglalja. (?) Bielograd = (Alba = Zara Vecchia =) Ó-Zarában Horvát- s Dalmátország nemessége s a városok követeivel ország-gyűlést tart s magát Horvát- s Dalmátország királyává koronáztatta.

1103-dik év nagy részét is a Dráván túl tölté.

1105. Az elpártolt Zárát hadaival körül-táborolja, bevonul s a többi városokat is meglátogatja, végre Zára városa előtt gyűlést tartott.

1107. Ófahun (Szepes vm.) III. Boleszláv lengyel királlyal szövetséget köt, innét Dalmatiába indul.

1108. Trau városában (Dalmatiában) máj. 25,³⁾ innét Pozsony alá ment seregével, melyet V. Henrik német császár szeptemberben ostromolni kezdett,⁴⁾ kihez Svatopluk cseh herceg is csatlakozott, octóber derekán azonban alóla elszállott, mire királyunk Morvába rontott s azt pusztította.⁵⁾

1111. Dalmatiába utazik.

1114. febr. 3. meghalt s Székes-Fehérváron eltemettetett.

¹⁾ Büdinger e. m. 139. ²⁾ Franz Palacky: Geschichte von Böhmen. 1864. I. 345. ³⁾ Kukuljevics Iván: Jura Regni Croatiae, Dalmatiae et Slavoniae. I. 26. ⁴⁾ V. Henrik Tulnnál volt sept. 6, Pozsonyban sept. 29, iuxta Patauniam (cum de Ungaria rediremus) nov. 4. (Böhmer 101. 102.) ⁵⁾ Fr. Palacky: Geschichte von Böhmen. I. 360.

II. ISTVÁN,

Kálmán király és Buzilla — Rogér sicíliai herceg leányának — fia.

1114—1131.

1102-ben született.

1116. Luckói rónán (Hluk) — Magyar-Bród és Ostrau között — Olsawa határpataknál összejövetelet tart I. Wladislaw cseh főherceggel május elején, de az célra nem vezetvén, 13-kán véres csata fejlődött ki, melynek folytán népe visszanyomatott.¹⁾

1117- és 1118-ban Austriára tört s a Lajta vidékét elpusztította.

1124. Dalmátországot meglátogatta.

1126. Az ország szélén I. Sobeslaw cseh főherceggel szerencsés eredményü összejövetelet tartott.²⁾

1127. Przemisl-t ostrommal megvette.

1128. seregeit a Dunán átvezetvén, Belgrádot, mások szerint Branisovát ostrommal megvette s feldulatta.

1129. A Dunához sietett hadaival s a Görögöket utólérvén, a tábor egész poggyászát elfoglalta.

1130. Buda dec. 27.

1131. Egerben meghalt s Nagyváradon — hol a premontrai szerzetnek monostort építtetett — eltemettetett.

II. (vak) BÉLA,

Kálmán király testvéröccsének Álmosnak fia.

1131 apr. 28. — 1141 febr. 13.

1128. Atyja Álmos herceg Görögországba futván, őt titkon a pécsváradi monostor szerzeteseinek gondjára bizta, innét

1130-ban II. István király őt kihozatván, megnősítette s Tolnán udvart rendezett számukra.

1131. Székes-Fehérvárott apr. 28. megkoronáztatott.

1132. Sajó parti táborban őszszel Boleszláv lengyel király és Borics ellen.

¹⁾ Palacky: Gesch. v. Böhmen. I. 380. 381. ²⁾ uo. 400.

1133. Visegrád táján táborba száll s miután julius derekán Albert osztrák herceg is hozzá csatlakozott seregével, a Dunán átkelnek és Boleszláv lengyel király meg Borics seregét jul. 22-én megverik s az országból kiűzik.

1136. Az esztergomi szigeten ország-gyűlést tartott, melyben fiára II. László, később magyar királyra ruházta a boszniai hercegséget, Márton comesnek pedig megengedte, hogy jószágaiból a Szala vármegyei csatári apátságot alapíthassa.¹⁾

1137. Olmücben apr. 11-én, husvét ünnepén, I. Sobeslaw cseh főherceggel összejön s Etelka testvérét hazahozza atyjok Álmos temetésére.²⁾

1138. Székes-Fehérvár sept. 3., ez évben Pannonhalmát is meglátogatta.³⁾

1141. febr. 13-án meghalt és Székes-Fehérváron eltemetett.

II. GÉZA,

II. (vak) Béla király és Ilona — Uros szerb fejedelem leányának — első fia.

1141—1161. máj. 31.

1141. Harmad napra, atyja eltakarítására után, Székes-Fehérvárott megkoronáztatott.

1143. Spalato (Dalmatiában) május 3.⁴⁾

1146. A Borics által elfoglalt Pozsonyt megszállja, átveszi, majd Auszriára csap s itt Henrik osztrák herceget sept. 11-én a Lajta mellett Lerfelden (deserta boiorum) megveri s Bécs alá nyomja.

1152 tavaszán László és István öcscseivel a halicsi fejedelmeket megverte, honnét visszatérvén Comnen Mánuel görög császár ellen vonult Zimonyig.

1157. Bács mart. 31. apr. 1.

1161. május 31-én meghalt⁵⁾ és Székes-Fehérváron eltemetett.

¹⁾ Katona: Hist. crij. R. H. III. 503. ²⁾ Palacky: Gesch. v. Böhmen. I. 410. ³⁾ Cod. dipl. II. 110, és Magyar Sion. I. 57, meg Knauz: Az esztergomi főegyh. okmánytára. I. 7. 8. ⁴⁾ Kukuljevics Iván: Jura Regni Croatiae, Dalmatiae et Slayon. I. 29. ⁵⁾ Horváth e. m. I. 275.

III. ISTVÁN,**II. Géza király és Eufrozína — Miecisláv kievi nagyfejedelem leányának — fia.**

1161 jun. 1. — 1173 mart. 4.

1146-ban született.

1161. Székes-Fehérvárott jun. 1. megkoronáztatott 15 éves korában, de édes-anya kénytelen volt őt nem sokára az előnyomuló Mánuel s bátyjai végett Pozsonyba vinni.

II. LÁSZLÓ.**II. Géza király öccse.**

1161 jul. 16. — 1162 jan. 14.

1154. Mánuelhez fut Konstantinápolyba.

1161. Mánuel és István öccsével Konstantinápolyból Sardika városába, innét a Dunához jönnek, majd átkelven, Haram várát, a mai Ujpalánkot megveszik s Székes-Fehérvárnak felnyomulva, itt jul. 16-án királylyá koronáztatik.

1162-ben meghalt jan. 14. és Székes-Fehérvárott eltemettetett.¹⁾

IV. ISTVÁN,**II. Géza király második öccse.**

1162 febr. 11. — 1163 apr. 11.

1157. Konstantinápolyba Mánuelhez fut, s ennek követivel I. Fridrik német császár udvarába indult s itt időz

1158-ig, amikor Velencén keresztül Görögországba visszamegy.

1161. Bátyjával az országba bejön s ennek holta után

¹⁾ Kézai Simon mester magyar krónikája 77. l.

1162.

Febr. 11-én Székes-Fehérvárott megkoronáztatott, de már jun. 19. megtámadták s pártjával együtt kikergették az országból. István a Sardikában időző Mánuelhez futott, majd egy sereggel a Dunához jön s az ország alsó részeit elfoglalja.

III. István visszanyomja bátyját, de miután ennek újra segély érkezett, az ország belsejébe vonult, majd édesanyja által Vladislav cseh királyt szövetségesül megnyervén, evvel egyesülve ősszel a Tiszán-túlrol (?) Bács vármegyébe tör, honnét Mánuel Péterváradnál átvonulni kezdett a Szerémségbe, de a Csehek reájok ütöttek és táborukat el is foglalták, mire a béke késő ősszel Vladislav közbenjárására létre is jött.¹⁾

Mánuel császár Konstantinápolyba menvén, IV. István támogatására a Szerémségben seregének egy részét hátrahagyta, melylyel ez a Dunán átkelvén, Bács megyében foglalásokat tett.

1163.

Erre III. István szétbocsátott hadait zászlóik alá szállítja, Bács megyéből bátyját a Szerémségbe szorítja egy ütközet után, ki csak gyors futással kerülhetett ki a fogságot. Majd a Dunán átkelve Szerémséget is visszafoglalja s Zimonyt ostromolni kezdé. Itt a vivás alatt IV. István april 11-én meghalt, mire az erősség is feladott s a holttest Székes-Fehérvárra vitetvén, eltemettetett.

¹⁾ Palacky: Gesch. v. Böhm. I. 450. 451. l. igen hibásan az 1164. évre teszi I. Vladislav ezen hadjáratát, holott IV. István már 1163. apr. 11-dikén meghalálózott.

III. István a Szerémségből Horvát- és Dalmátországba ment a városokat meglátogatai s az erősségeket őrséggel ellátni.

1166. Dalmátországban megfordult és Bécsben Ágnest, Henrik osztrák herceg leányát, nőül veszi.¹⁾

1173. A keresztesek Kokot (később Kakat, most Párkány) melletti táborában mart. 4-re virradóra meghalt mérég által²⁾ 26 éves korában és Esztergomban el is temettetett.³⁾

III. BÉLA,

II. Géza király legkisebbik fia.

1174 jan. 13. — 1196 apr. 23.

1162. Mánuel görög császár Konstantinápolyba viszi udvarába.

1172. Nejeének öcscsét nőül adja neki.

1173. Mánuel egy sereggel Sardikába hozza, hol a meghívó magyar követséggel találkoznak, innét fényes kísérettel Magyarországra bocsátja.

1174. Székes-Fehérvárott jan. 13-án a kalocsai érsek által megkoronáztatott.

1175. Székes-Fehérvár aug. 20.⁴⁾

1183. Szigeten.⁵⁾

1189. Esztergom városában jun. 4-én a királyné s ezer lovag kíséretében I. Fridrik német császárt fogadja s szállásra a várba vezeti,⁶⁾ itt mulatnak 8-dikáig. Esztergomból Budára kísérte vendégeit, hol a vidék erdeiben négy napig vadásztak, ezután is velök tartott s a Száva vizén jun. 28-án⁷⁾ történt átkelés után a Morava folyam mellett tőle elbucszott.⁸⁾

1192. Nagy-Váradon febr. 2-án I. László király sirboltját felnyitatta.⁹⁾

¹⁾ Brevis notitia Urbis veteris Vindobonae ex variis documentis collecta, Josepho II. ab austriaca Jesu societate oblata. 1764. VI tábla, 47. l. ²⁾ Knauz: Az eszterg. szerz. történ. 2. ³⁾ Magyar Sion I. 564. ⁴⁾ Magyar akadémiai értesítő. A phil. törv. és történet-tudományi oszt. közlönye. 1861. II. 37. ⁵⁾ Nagy Imre, Páur Iván, Ráth Károly és Véghely Dezső: Hazai Okmánytár. I. 2. ⁶⁾ Magyar Sion. I. 569. és II. 896. 897. ⁷⁾ no. 898. ⁸⁾ no. I. 569. és II. 896. 897. ⁹⁾ no. 900.

1194. Dalmatiában fiát Imrét horvát és dalmát királylyá koronáztatta s ott hagyá, maga pedig a Szávához ment, hol vejével Isacus Angelus görög császárral találkozott.

1095. Buda.¹⁾

1196. apr. 23. meghalt, s Székes-Fehérvárott az általa ujonnan felépített²⁾ székesegyházban eltemettetett.

IMRE,

III. Béla király és Boëmund — antiochiai fejedelem — leányának fia.

1196 — 1204. nov. 30.

1196. Székes-Fehérvárott másodszor megkoronáztatott.

1198. Nőül vette Constanciát, II. Alfons Arragonia királyának leányát.

1199. Vácon mart. 17-én Boleszló püspököt a templomból kivetteti.

1200. Horvát- és Dalmátországba utazott. Zágráb. Trau. Spalato, tavasszal visszatér.

1202. Vukot a szerb fejedelemségbe helyzi, innét Bolgárországnak tartott és elfoglalta.

1203. Fellázadt Endre öcsce ellen táborozott a Dráva körül, s azt legyőzván, Kene várába zárátja. Hurter³⁾ ezen eseményt 1199-ben történtnek írja.

1204. Fiacskáját Lászlót Székes-Fehérvárott aug. 26-án a kalocsai érsek által megkoronáztatja. Nov. 30-án⁴⁾ Egerben meghalt s ugyanott a régi székesegyházban⁵⁾ eltemettetett.

IV. LÁSZLÓ,

Imre király és Constancia — az arragoniai király leányának — fia.

1204. 1205. Egerben neveltetett, hol ez utóbbi évben május 7-én meghalt, s ugyanott el is temettetett.⁶⁾

¹⁾ Hanthaler Chrysostomvs: Recensvs diplomatico-genealogicvs Archivii Campililiensis. I. 187. ²⁾ Ipolyi e. h. 25. ³⁾ Friedrich Hurter: Geschichte Papst Innocenz. des III. I. 295. ⁴⁾ Hurter no. 650. I. azt vitatja, hogy aug. hó első felében halt meg. ⁵⁾ Ipolyi e. h. 25. 26. ⁶⁾ 25. és Chronicon Budense Podhradszkynál 190. 1.

II. Endre (Jeruzsalemi), III. Béla királynak kisebbik fia.

1205 máj. 29. — 1235.

1174-ben született.

1198. Horvát- és Dalmátországot elfoglalta. Jádra (Zára) mart. 31., Ráma és Chulmiát is meghódította.

1199. Bátyja által megveretik s előbb László ur, azután Leopold osztrák hercegnél keresett menedéket.

1203. Beregi erdőben aug. 20,¹⁾ Beregi erdőnél aug. 25. Dráva körüli csatában bátyja leveri őt, s azután Kene várába csukátja.

1204. Bátyja a fogságból udvarába hivatja s fiacskájának gyámjává teszi.

1205. Székes-Fehérvárott máj. 29-én megkoronáztatott.

1206. Halicsban egy hadsereggel megjelen s Dánielt behelyezi.

1213. Halicsba megy a Gubások által támasztott zavarok lecsillapítása végett, innét a következő 1214-dik év tavaszán megjön. ²⁾

1217. Endre király a szent földre megy. Veszprém,³⁾ Tihany,⁴⁾ Pécs, Varasdon keresztül Spalatóba érkezik aug. 23-án ⁵⁾ seregével, hol az éjszakai kapu előtt fekvő Mata család házába szállásoltatott,⁶⁾ innét 26-án hajón elindul. Cyprus szigetén a limassoli kikötőben kiköt sept. 8.⁷⁾ Palaestinába érkezik s névszerint Ptolemaisban (most Acre) szárazföldre lépett nov. 2-kán s a Belus partjain tábort üt, a Babmezőn át Tubánia forrásig, Gelboe hegység alatt el Betsaidába,⁸⁾ a Jordán vizén átmegy nov. 10, és mellette táborba száll, megfürdik nov. 10. 11. 12, Galilei tavánál nov. 13. 14. 15., Kafarnaum, Akkon,⁹⁾ Tábor hegye alá érkezik nov. 30, a várat ostromolja dec. 3—5. 7-én este elvonulnak Akkába.¹⁰⁾ Belmai (Caesarea Philippi) táborban dec. 25, Ptolemais táborba viszatér.

¹⁾ Magyar Sion I. 293. ²⁾ uo. II. 912. ³⁾ ⁴⁾ Horváth: MO. tört. I. 342. ⁵⁾ Magyar akadémiai értesítő. A phil. törv. és tört. oszt. közlönye 1861. II. 45. ⁶⁾ Gr. Johann Maylath: Geschichte der Magyaren. I. 145. Magyar Sion II. 924. ⁷⁾ uo. 925. ⁸⁾ ⁹⁾ 930. ¹⁰⁾ 932. 933.

1218. Tripolisban megbetegedvén, jan. 6-ka után szárazon megkezdé utját hazája felé s Antióchián, — hol Leo örömeny király leányát Endre fiának eljegyezte, — Kis-Örményország, Cappadócia, Bythinián keresztül Konstantinápolyba érkezett; itt Lascaris Tódor görög császár leányát Máriát Béla fiának eljegyezte s mindjárt el is hozta magával, innét Tracia és Bolgárországon át, hol őt Ázán bolgár király mind addig letartóztatta, míg Mária leányát neki el nem jegyezte, — Magyarországba érkezett,¹⁾ június havában.²⁾

1221. Az ország éjszaki határszélén Misztisláv halicsi fejedelemmel Kálmán fia s a többi fogoly magyarok kiszabadítása fölött alkudozik.

1222. Az ország-gyűlésen a nemzet szabadságait megerősíti s arany-pecsét (bulla) alatt 7 példányban kiadja.

1224. Pannonhalmát meglátogatja.

1225. Bárcaságba megy hadsereggel jun. s onnét júliusban a német lovagrendet kiüzi.³⁾

1230. Buda oct. 27.

1231. Buda.⁴⁾

1232. Bivalyok szigetén máj. 16, Budán decemberben.

1233. Fiával Bélával Austria és Steierországban pusztítják Frigyes osztrák herceg birtokait, Beregi erdőben levő táborában aug. 12, Esztergomban a szent királyrol I. Istvánrol nevezett keresztetek hospitaljában, septemberben.

1234. Esztergom febr. 23, Stadlau városában (Austriában) apr. 30-án jelen volt Henrik meissenai határgrof lakodalmán, ki VII. Lipót (a dicső) osztrák herceg leányát Constanciát vette nőül. E menyegzőn vendégtársai voltak még I. Vencel cseh király, a szász és karinti herceg, és a szalcburgi érsek.⁵⁾ Fehérvárnál a szüz Mária egyházában máj. 14, majd fiával Bélával Austriára tör s a herceget Bécs táján arra kényszerítette, hogy a békét pénzen váltsa meg.

1235 vége felé meghalt s az általa alapított egresi (a Maros mellett) cistercita apátságban eltemettetett.⁶⁾

¹⁾ Magy. Sion II. 934. ²⁾ Katona: H. pragmat. I. 749. ³⁾ M. Sion II. 173 és Theiner: Vet. mon. Hung. sacr. illustr. I. 58. ⁴⁾ Magyar történelmi emlékek. Okmánytárak VI. 284. ⁵⁾ Brevis notitia urbis veteris Vindobonae ex variis documentis collecta. . . . VIII. tábla, 71. lap. ⁶⁾ Ipolyi: Az egri megye régi székesegyháza. 25 l.

IV. BÉLA,

II. Endre király és Gertrúd — Bertold merani herceg leányának — fia.

1235 oct. 14. — 1270.

- 1206-ban született.
 1208-ban megkoronáztatott.
 1222. Az alkotmányt biztosító ország-gyűlésen.
 1223. Nejével s több főúrral Lipót osztrák herceghez menekül.¹⁾
 1229. Pesten.²⁾
 1232. Buda dec. 2.³⁾
 1233. Beregi erdőben aug. 22; Oroszországba megy.⁴⁾
 1234. Esztergom febr. 23.
 1235. Székes-Fehérvárott october 14-én ismét megkoronáztatott.
 1236. Péterváradon oct. 27. 29,⁵⁾ hol királyi palotája volt. Erch szigetén.
 1237. Sebus-on jun. 24, Zólyomban nov. 10.⁶⁾ 19.⁷⁾ 20,⁸⁾ Ipoly-Ságon dec. 4.⁹⁾
 1238. Erködi szász faluban Erdélyben febr. 12,¹⁰⁾ Ipoly vize mellett május 23,¹¹⁾ Zólyom jun. 7., Kuthen kun királyt népével befogadja az országba.

¹⁾ Cod. Dipl. III. 1. ²⁾ Urkunden des Cistercienser Stiftes Heiligen Creutz im Wiener Walde I. 72. ³⁾ Cornides kézirati gyűjt., Diplomata IX. 180. a magy. tud. Akad. irattárában. ⁴⁾ Magyar Sion I. 293. ⁵⁾ Cornides Dipl. IX. 225. ⁶⁾ Magy. Sion I. 368, Knauz Nándor: Az esztergomi főegyháznak okmánytára. I. 27. ⁷⁾ M. Sion II. 436. ⁸⁾ uo. 437. ⁹⁾ Magyar tört. emlékek. Okmánytárak. (Árpádkori új okmánytár II. cím alatt is) VII. 57. ¹⁰⁾ Teutsch és Firnhaber: Urkunden zur Geschichte Siebenbürgens I. 63. ¹¹⁾ Ráth Károly és Römer Flóris: Győri történelmi és régészeti füzetek. III. 299.

II. Endre kir. év nélkül kiadott okmányai: Rád völgyében (Somogy v.) ker. sz. János előtti vasárnap. Szenna mellett oct. 17. (Nagy-Szenna, Kis-Szenna volt Szerém megyében 1449-ben, de van Somogy megyében a Kapos mellett; van Nógrádban is, mely hajdan mezőváros volt s a helységben még 1826-ban is kemény kőfalakból álló omladékok voltak. (Mocsáry: N. Nógrád vármegyének ismertetése. I. 133.) Budán jul. 3.

1239. Buda febr. 14, mart. 6. ¹⁾ 20, ²⁾ Sólymos erdeje mellett jun. 11, Szegeden oct. 27. ³⁾

1240. Pozsony mart. 13, Buda mart. 21, apr. 2, ⁴⁾ Sopron városában máj. 20, Sopron várában jun. 18, ⁵⁾ Zólyomban jul. 9.

1241.

Budára megy febr. 17-ke felé, hova a nagyokat összehivatta a Tatárok miatti veszély elhárításáról tanácskozni. Buda mart. 9. 11. 12., ez utolsó napon a Tatárok a vereckei szorosnál Dénes nádor seregét levágták s előzőnlék az országot. Pest, mart. 15. 16. 17., innét 65,000-nyi seregével elindul s Borsod megyében, a Sajó mellett, az ónodi térségen táborba szállott, de a csatát elvesztette. Az elhullottak csontjai idővel az ónodi minden szentekről nevezett egyházban takarítottak el, hol azokat 1374-ben fel is találták. ⁶⁾ Az ónodi sikon Szirma mellett egy rétet még 1507-ben is Bato (a tatár vezér) nevééről neveztek. ⁷⁾ A király a Turóc megyében fekvő Znió várába szaladt, innét Pozsony- és Haimburgba ment, hol neje és gyermekeivel találkozott, honnét, a galád Fridrik osztrák herceg mindenéből kifosztván, kénytelen volt eltávozni. Nejét és István fiát Dalmátországba küldé, maga pedig Német-Ujvár, Següsdén keresztül Zágrádba huzódott, hol őt május 18-án találjuk, miből kitünik, hogy mindez a Tatárok beütése után két hó alatt történt. A nyarat részint Sümegen, részint Següsdén és Tihanyban tölté. ⁸⁾

1242.

Miután a befagyott Dunán átjöttek a Tatárok, IV. Béla király előlök menekülendő, Zágrádból február havában Spalatóba ment, majd Trau (Tragurium) városába s az átellenben fekvő Bua nevü szigetre, hol kíséretével megszállott. Béla a királynét és István fiát az urak nejeivel hajókra szállítatá, maga egy kisebb hajón a történendőket várva gyakran a város közelébe evezett, melyet a Tatárok ostromoltak; de sike-

¹⁾ *Diplomata Regum Hungariae*, ivrét, gróf Festetics Tassilo tábornok keszthelyi könyvtárában és *M. Sion* II. 438. ²⁾ *Magy. tört. eml. Okm.* VII. 93. ³⁾ *Másolata gyűjteményemben.* ⁴⁾ *M. tört. eml. Okm.* VII. 101. ⁵⁾ 102. ⁶⁾ *August. Theiner: Vetera monum. Slavorum merid.* I. 294. ⁷⁾ *Magy. Sion* I. 601. ⁸⁾ *Horváth e. h.* I. 405.

retlenül, végre alóla elvonultak, Béla is visszament, mert már mart. 10-én itt találjuk. In insula Pharensi máj. 10. Klissa,¹⁾ hol nejét s gyermekeit hagyá s maga Horvátország felé tartott. Ovatosan s lassan történt a tengerparti részekről ki vonulása; mit önnét biztosan gyaníthatni, hogy a Petríniak kiváltásait aug. 14-én erősíté íté. Innét Austria szélein vonult fölfelé Soprony alá Frídrík ellen, de ez is oda sietett sokkal erősebb hadaival,²⁾ Béla tehát Győr vármegye felé vonúlt s Móríchidán oct. 3-án hű híve s a sajói csatában élte egyik megmentője (a következő évben királyi főasztalnok mester és győri főispánságra emelt) Poky Móríc családi birtokán tartózkodott, hol egy évtized múlva Poky Móríc főispány egy gót izlésben készílt egyházat s zárdát épített a premontreiek számára.³⁾ Móríchidáról az ország közepe felé tartott s nov. 16-dikán Verőcénél (Nógrád várm.), 21-én Verőcén találjuk, honnét hazánk felső részei felé tartott s Zólyomban volt dec. 3-án.

1243.

IV. Béla király ez év első felében az ország éjszaki részein és közepén tartózkodott, azután Dalmatiába utazott.

Nyitrán jan. 13. 24, Turóc váránál jan. 29, Nyitrán febr. 1, Buda apr. 16, Nyulak szigetén Buda mellett jun. 5, Székes-Fehérvárott jul. 5,⁴⁾ ezután Dalmatiába ment, hol a békességet a Velenceiekkal meg is kötötte.

1244.

IV. Béla király folytatja országának rendezését s annak számos helyein megfordul.

Székes-Fehérvár jan. 26.⁵⁾ Győr mart. 21. 23, Budán apr. 5, Gyarmaton⁶⁾ apr. 22, Verőce máj. 8, Calas vára melletti táborban jun. 1,⁷⁾ Galas várnál jun. 15, Gallas vár melletti táborban jun. 30,⁸⁾ Buda aug. 26, Szigeten sept. 10, Bocani (Bakonyi? tán Zirc) cisterciata kolostornál oct. 2, Szala

¹⁾ Árpádkori új okmánytár. II. 144, és Magyar történ. tár. IX. 6. ²⁾ Horváth e. h. 412. ³⁾ Báth és Rómer: Győri történelmi és régészeti füzetek. II. és III. kötetében. ⁴⁾ Magyar történelmi tár. XII. 8, Hevencsi KI. gyűjt. XIII. 219. XIV. 37. ⁵⁾ Gyűjteményemben. ⁶⁾ Nógrád vm. ⁷⁾ Cohnides KI. gyűjt. Diplom. IK. 252. ⁸⁾ Magyar történ. tár. IX. 6, e három név minden esetre egy helynek neve, de melyik helyesebb? és hol volt? nem tudjuk.

váránál oct. 11, Salában ¹⁾ oct. 31, Sági (Ipoly) ugynevezett Márton bán kolostoránál nov. 16, Zólyomban dec. 11, Korpónánál dec. 15,²⁾ Zólyom dec. 28.

1245.

IV. Béla ez év tavaszán meglátogatja Horvát- és Dalmátországot,³⁾ nevezetesen Vaskán ⁴⁾ volt apr. 2, Vrana. Berberben (Brebir, Scardonához közel) apr. 11. 13,⁵⁾ Toplici cisztercita kolostornál ⁶⁾ apr. 20, Szergényben (Soprony vm.) jul. 22, Budánál sept. 7, Görgön (Torna vm.) sept. 9, Zólyom sept. 27.

1246.

Budai hévvizeknél jan. 10, hol palotája is volt,⁷⁾ ezután sereget gyűjtött s régi vágya teljesítéséhez fogott. Junius 15-én Bécsujhely (Wiener. Neustadt) előtt csatázott Babenbergi Fridrik osztrák herceggel, kit a Magyarok lándzsával mellbe szúrva elvesztének.⁸⁾ Zólyomban Palona vára alatt sept. 11.⁹⁾

1247.

Pest febr. 1, Zólyomban jul. 15,¹⁰⁾ aug. 3,¹¹⁾ sept. 3, Buda sept. 5,¹²⁾ Zólyomban sept. 11.

1248.

Görgön febr. 23, Berberben apr. 13. Nyulak szigetén. Budán.

1249.

Buda mart. 25, ezután seregével Ausztriába tör s ellenfele Herman herceg fiainak javait elpusztítá.

1250.

Mivel Herman a mult évben a magyar végeket feldulta, Béla kegyetlenül boszut állott rajta, Ausztriát és Steierországot egész Mária-Cellig pusztítván.

¹⁾ Szalavárát kell alatta érteni; az *Itinerarium Antonini Salle* névvel jazyzi, lásd *Egyet. magy. encyclop.* I. 783. ²⁾ Magyar tudományos értekezé. I. 129. 132. ³⁾ Salamon Ferencz: Az első Zrínyiek. 33. ⁴⁾ Verőce vmegyében, a Dráva mellett. ⁵⁾ Czech János KI. gyűjt. „Veneto-hungarica 56“ a magy. tud. Akademia KI. tárában. ⁶⁾ Varasd alatt. ⁷⁾ 1289-ben a nyulszigeti apátság birtokában volt, *Cod. dipl.* V. 3. 456. ⁸⁾ Kézai Simon mester 79 l. ⁹⁾ M. tört. eml. Okm. VII. 189. ¹⁰⁾ 192. ¹¹⁾ 193. ¹²⁾ Gyűjteményemben.

1251.Sárosban nov. 27.¹⁾**1252.**

Nyulak szigetén máj. 11, ezután Austria pusztítására vezette hadait, s Pozsonynáli táborában volt jun. 2-án,²⁾ Bécs melletti táborában jun. 20-án, Zamaron³⁾ oct. elején.

1253.

Jun. végén Morvaországba rontott s széltében dult. Egy külföldi történetíró szerint május végén Steierföldre csapott.⁴⁾ Babocs várához közel aug. 16, Győr oct. 3.

1254.

Budánál apr. 3-án a cseh király és az ő meghatalmazottjai között az előleges béke megkötött, mire máj. elején Pozsonyban Ottokárral találkozik s a békét megerősítik,⁵⁾ mellynél fogva IV. Béla király Steierország déli részét nyerte. Győrött találjuk oct. 2-án, Potokon nov. 11-én.

1255.

Vaskánál mart. 17,⁶⁾ Buda apr. 1, Csurgón apr. 24, Pozsony jul. 6,⁷⁾ Buda aug. 1, ugyan e hó közepén az ország tanácsából a tatárjárás utáni zavarokat elintézendő, Nógrád, Hont és Gömör megyékkal aug. 16-án Vácon gyűlést tartott,⁸⁾ Esztergomban volt oct. 17-én.

1256.

Győr jun. 23,⁹⁾ Salonában (Klissa mellett¹⁰⁾ aug. 9, Gréc oct. 2.

ISTVÁN,

IV. Béla király és Mária — Lascaris Tódor görög császár leányának — fia.

1257.

Zólyomban aug. 6. Zágráb.

1239-ben született.

1254. Grécnél sept 10.¹¹⁾

¹⁾ Árpádkori új okmánytár. II. 221. ²⁾ Knausz: Az esztergomi főegyháznak okm. t. I. 37. ³⁾ Esztergom mellett keletre, itt palota is volt. M. Sion III. 780. ⁴⁾ Palacky: Gesch. v. Böhmen. II. 1. 148. ⁵⁾ no. 161. ⁶⁾ Hevenesi KI. gyűjt. XVII. 143. ⁷⁾ Árpádkori új okm. t. II. 257. ⁸⁾ Az esztergomi főegyh. okm. t. I. 38—40. ⁹⁾ Árpádkori új okm. t. II. 272. és Urkunden des Cistercienser Stiftes Heiligen Kreutz. I. 132. ¹⁰⁾ Istvánffy szerint. Köln. 1758. 120. 1. ¹¹⁾ Árpádkori új okmánytár. II. 258.

IV. Béla király.

István elsőszülött királyfi.

1258.

IV. Béla király Lipszén

volt aug. 15, Buda mellett Csepelen oct. 19,¹⁾ ezután István fiával Karintiába ront s azt pusztítják,²⁾ azután Pettau ostromára indulnak s miután e város magát megadta, István nejével Erzsébettel itt ütötte fel udvarát.

1259.

Buac máj. 25, Nagy-szigeten (Csepel) sept. 1,³⁾ Székes-Fehérvár oct. 2, Lórén a Csepel-szigetén nov. 18. Patakon. Gréc jun. 23, Pettau-on kívül minden várt és várost elfoglalják tőle a Steierek, Ottokár cseh király bujtogatása folytán.

1260.

Görgői udvarházánál Tor-nában mart. 14, tavasz nyitásával martiusban Ottokár cseh király ellen a Morva folyamhoz vezette hadait, de az eleséghiány miatt jun. 24-ig tartó fegyverszünetet kötöttek. Buda apr. 11,⁵⁾ Csurgó apr. 24,⁶⁾ ezután ismét a Morva folyam balpartjához vonult fiával, ki jun. 26-án Ottokár egy csapatát Saats s a Morva között megveri, mire fegyverszünet köttetett s azután jul. 13-án Marcheggnél a szárnnyakra felállított s a Morván átment magyar seregrészt Ottokár megveri s visszanyomja. Steierország határán seregével.⁴⁾

1261.

Bécsben mart. végén II. Ottokár cseh királylyal békét és sógorságot kötnek. Zólyomban jul. 1. és sept. 3, Pozsonyban oct. 25-én Kunigunda unokáját II. Ottokárnak nőül adja.⁷⁾

Poroszlón dec. 5.

¹⁾ Árpádkori új okm. t. II. 299. ²⁾ Palacky: Gesch. v. Böhmen. II. 1. 171. ³⁾ Hazai okmánytár. II. 7. ⁴⁾ Palacky: Gesch. v. Böhmen. II. 1. 172. ⁵⁾ Diplomata Regum Hungariae, ivrét, a gróf Festeticch család keszthelyi levéltárában. ⁶⁾ Alsó-Szopori Nagy Imre gyűjteményében és Magy. történelmi tár. IX. 101. ⁷⁾ Palacky: Gesch. v. Böhmen. II. 1. 185.

IV. Béla király.

István elsőszülött királyfi.

Feldunánál.

1262.Ruchárd hidján apr. 28,¹⁾

Feketehalmi várában atyja seregei által körítve, majd megfordulván a szerencse, atyja vezéreit két ízben megverte a Tiszához, majd a Duna felé nyomult. Feldunánál, Pozsonynál.²⁾

1263.

Buda február 19, Lórén Várad febr. 11, Patak aug. 1, Lipcsén aug. 3,³⁾ Nyu- apr. 24, Szokol monostorához lak szigetén sept. 30, Bozna közel máj. 3.⁵⁾ mellett, Nagy szigeten (Pemeley).⁴⁾

1264.

IV. Béla király oct. 5-én a Fische vizének Dunába ömlésénél István fiával együtt jelen volt azon ünnepevényen,⁶⁾ melyen Béla herceg nászszát tartá II. Ottokár cseh király unokahugával Brandenburgi Kunigundával, Ottokárnak is jelenlétében, az nap visszaindulnak, még pedig az ujpár hajón. Győr oct. 17-én, Porván (Veszprém vm.) nov. 1.

1265.

Vaskán febr. 25, Füzitőnél
mart. 28, Ercsin apr. 27, Lipcsén jul. 3. 17, Görgön sept. 9,
Visegrádi várban oct. 13. 15,
Komáromban nov. 30.

Bélteken oct. 31.

1266.

Boldogasszony (később Margit szigetén mart. 23,⁸⁾ szigetén mart. 23,⁷⁾ Turóc- 24. Viddin mellett Bolgár-

¹⁾ Magy. tört. emlékek. Okmánytárak. VIII. 24. ²⁾ Eszterg. okmánytár, másolat, a pannonh. könyvtárban, Teutsch és Firnhaber: Urkunden zur Geschichte Siebenbürgens. I. 77. ³⁾ Árpádkori új okmánytár. III. 36. ⁴⁾ Magyar Sion I. 698, Knauz: Az eszt. főegyh. okmt. I. 50. ⁵⁾ uo. 49 és M. Sion I. 697. ⁶⁾ Palacky: Gesch. v. Böhm. 190. 191. ⁷⁾ Árpádkori új okmt. III. 131. ⁸⁾ uo. és 139.

IV. Béla király.

István elsőszülött királyfi.

ban jun. 27, Hideg forrásnál aug. szögben jun. 23. ¹⁾ Halastón
6, Hidegkútnál aug. 7, Zólyom- aug. 20, Esztergom.²⁾
ban sept. 4, Esztergom.

1267.

Zólyomban jul. 1. 20,³⁾ Buda Isaszegi csatában atyja se-
aug. 26, Füzitön sept. 22. 29, regeit megveri.
Aranyoson nov. 8. 16, Nagy-
Szombat mellett.

1268.

Nyulak szigetén mart. 11,
Patakon.

1269.

Buda máj. 1.⁴⁾ Lipcsén jul. 8.⁵⁾ Buda máj. 1.⁶⁾

1270.

Füzitön mart. 8, a Budai
(Margit) szigeten máj. 2-ka előtt
meghalt, a Esztergomban az ál-
tala épített⁷⁾ minorita zárdában
eltemettetett.

IV. Béla királynak év nélkül kiadott okmányai:

Szepesben Krisztus születésének nyolcada utáni vasárnapon, Seges-
den szinte ezen nap, Luthon szent György előtti kedden, Lipcsén máj. 8,
Nyulak szigetén május 11, Tolunban junius 11, Zólyomban junius 11,⁸⁾
Pettau körüli táborában jul. 4, Zólyomban Jakab apostol utáni szerdán,
in Lippelio aug. 3, in Wania (Selmechánya) aug. 12,⁹⁾ Buda aug. 15,¹⁰⁾
Budánál sept. 7, Csuton sept. 8, Zólyomban sept. 16, Füzitön sept. 22.
29, Komáromban oct. 5, Füzitön oct. 26,¹¹⁾ Potokán nov. 11, Vasvárnál
nov. 15.

¹⁾ M. Sion I. 764 és Knauz: Az esztergomi főgyh. okmánytára. I. 59. ²⁾ Hevencsi XVIII. 224. ³⁾ Magyar Sion. III. 362. ⁴⁾ Schuller: Archiv. I. 68. ⁵⁾ Knauz: Az esztergomi főgyház okmt. I. 62. ⁶⁾ Árpádkorú új okmánytár. III. 201, Teutsch és Firnhaber: Urkundenbuch zur Gesch. Siebenbürgens. I. 91. ⁷⁾ Kézai Simon mester 79. l. ⁸⁾ M. tört. eml. Okm. VIII. 3. ⁹⁾ Magy. tud. értekez. I. 86, de nem áll, hogy tertio die post festum s. Laurency aug. 13, mert 12. ¹⁰⁾ M. tört. eml. Okmt. VIII. 2. ¹¹⁾ uo. 120.

V. ISTVÁN,

IV. Béla király és Mária — Lascaris Tódor görög császár leányának — fia.

1270 máj. — 1272 aug. 1.

1270.

Megkoronáztatása után Krakóba utazott Boleszláv lengyel királylyal Ottokár cseh király ellen szövetséget kötendő, honét visszatérvén sereget gyűjtött s a dunántúli részen előnyomulva, evvel alkudozásba bocsátkozik, azonban a fegyverszünetet nem követvén a béke, az év végén Austriára tört, a Steierföldön levő Ottokár cseh királyt északi tartományaitól szándékozott elvágni, mi azonban nem sikerült.

Poroszlón jan. 8.¹⁾ Pesti hegyen (Buda várában) máj. 13.²⁾ Székes-Fehérvárott máj. 21. 24, ezután Krakóba utazott; Nyitra jul. 6.³⁾ Szent-Benedeken (Bars vm.) jul. 13.⁴⁾ Helemba (Helumba) szigetén jul. 26.⁵⁾ Ó-Pesten (in veteri Pest) sept. 8.⁶⁾ Ó-Budán sept. 18. Nagy-szigetnél sept. 25. Curhagon (?) oct. 9, ezután a cseh király ellen vezeti hadait Mosony megyébe, azonban Pozsony és Rotten(burg?)stein között egy szigeten oct. 16-án ⁷⁾ a két fejedelem összejön s békét kötnek. Komárom oct. 29, nov. 5. Győr nov. 5.⁸⁾ Szent-Mártoni monostornál nov. 8,⁹⁾ Vasvár nov. 21, innét hadseregével előnyomulva a Simmering hegye alatt várta a Krainból visszatérő cseh királyt, ki a steier havasokon keresztül Lilienfeld felé nagy bajjal kerulte ki V. István hadait, ki e miatt felboszonkodván szent Tamás napja táján Austria belsejére tört s azt pusztította. Ez évben megfordult még Ercsi, Bicske és Vité-n ¹⁰⁾ is.

¹⁾ Botka Tivadar: De duellis Hungarorum litis decisoriiis. 45.

²⁾ Magyar Sion. III. 59.

³⁾ Árpádkori uj okmánytár. III. 274.

⁴⁾ Magyar Sion. III. 954.

⁵⁾ uo. 61.

⁶⁾ uo. 372.

⁷⁾ Palacki: Geschichte von Böhmen. II. 1. 207.

⁸⁾ Árpádkori uj okmánytár. III. 233, és Cornides: Dipl. IX. 455.

⁹⁾ Árpádkori uj okmánytár. III. 230.

¹⁰⁾ Nagy Imre gyűjteményében.

1271.

V. István király háboruba keveredvén Ottokárral, ez Pozsony és Nyitra vármegyék elpusztítása után Pozsonynál átjött a Dunán, s V. István királyunk seregeit Mosony vármegyéből kiszorítván, a Rápcáig jött, de innét egy csata után visszanyomatván, V. István király utánna ment s egész őszig az ország nyugoti határain maradt, s csak ezután tért vissza Budára, a béke megkötése után.

V. István király seregeit Ottokár egész a Rápcáig nyomta, de midőn itt átmenni szándékoznék, visszaveretett; e csata Győr mellett történt máj. 21-én, innét előnyomulva seregeit beküldé Austriába pusztítani, magát Pozsonynál levő táborában találjuk jul. 2. 3.¹⁾ 7. A béke megkötése után több helyen megfordult az országban. Lipszén aug. 18, Cittu (?) oct. 6, Turbégen oct. 8, Magyar-Bródban oct. 26,²⁾ Budán nov. 1.³⁾

1272.

V. István királyt január elején Magyarország éjszak-keleti szélein találjuk, honnét februárban Budára visszajött, május és junius havában Horvátországba fordult meg; ezután sógora segélyére indult Serviába, de értésére esvén, hogy Pektári Joachim országnagy Endre fiát ellopta, s midőn ez után nyargalna, betegségbe esett és augusztus hó első napján meghalt.

Ugocsa vármegyében volt jan. 1, Marmarosban jan. 6, Patakon febr. 1, Budán febr. 26,⁴⁾ Buda mart. 20, 21, Székes-Fehérvárott apr. 6, ezután Horvátországba utazott s Zágrábban volt máj. 29, Toplicánál a Slavón részekén jun. 9, ismét Zágrábban jun. 17. 24, Bors faluhoz közel jun. 25, ezután sógora segélyére indult Serviába, midőn értésére esett, hogy Pektári Joachim országnagy, ifjabb fiát Endrét elrabolta, hogy Habsburgi Rudolf leányával eljegyezze, ezért lóhalálában sietett haza, fia visszahozásáról intézkedendő. Utjában megbetegedvén Budára jött, majd a Nyulak szigetére, hol aug. 1-én meghalt s az ugyanottani boldogságos Szűz egyházában eltemtetett.⁵⁾

¹⁾ Árpádkori új okmánytár. III. 255. ²⁾ Hibásan az 1273-dik évre téve, Czech Kl. Veneto-Hungarica, 4-rét. 56. sz. a. ³⁾ Cornides Dipl. IX. 463. ⁴⁾ uo. 479. ⁵⁾ Év nélkül kelt okmányai ifjú király korában: Zebeden invocavit vasárnapja utáni hétfőn, 1265 körül Bélen aug. 18. (Árpádkori új okmánytár. III. 112.)

IV. (kun) LÁSZLÓ.

V. István király és Erzsébet — egy előkelő kun leányának — fia.

1272 aug. — 1290 jul. 21.

1268-ban Sárospatakon született.

1272.

Atyja halála után Székes-Fehérvárott Finta nádor s több lázadó urak anyjával együtt fogva tartják, majd mások kiszabadítva őt aug. vége táján megkoronázták. Itt tartózkodott sept. 3, Budán sept. 15. 22, Nyulak szigetén nov. 21.

1273.

Budán sept. 15,¹⁾ oct. 9.²⁾ 16.³⁾ 17.

1274.

Budán febr. 25, mart. 10, Ócsán (Pest vm.) apr. 24-én, Budán apr. 29, máj. 1.⁴⁾ 12, Zólyomban aug. 8. 11,⁵⁾ Budán aug. 13, Zólyomban aug. 22.⁶⁾ 27,⁷⁾ ugy Esztergom⁸⁾ és Kókat-on (Párkány)⁹⁾ is.

1275.

Selizi sz. Jakab monostoránál jan. 1, ¹⁰⁾ Vaak mart. 17, Veszprém-völgyi kolostorban, a Bakonyban, vadászaton; ez évben nagy beteg volt s Anna néneje ápolta.

1276.

Istvándon (Szala v.) jan. 8,¹¹⁾ Örsön (Esztergom v.) febr. 9,¹²⁾ Táthon (Esztergom v.) febr. 26, Váradon apr. 5, Gercsei kolostornál apr. 17, Budán jun. 7, Székes-Fehérvárott jul. 13. 20,¹³⁾ aug. 22, Preuge (?) vára mellett.¹⁴⁾

¹⁾ I. Károly király átirata a nemz. mpa. lthán. ?) Moesary: N. Négrád vm. ismertetése. IV. 48. ²⁾ Hevenesi Kl. gyűjt. VI. 144. ³⁾ Cornides Dipl. IX. 501. ⁴⁾ M. Sion III. 226. ⁵⁾ Árpádkori új okmánytár. IV. 36, Teutsch és Firnhaber: Urkunden zur Geschichte Siebenbürgens. I. 104. ⁶⁾ Árpádkori új okmánytár. IV. 37. ⁷⁾ Cod. dipl. V. 2. 182. ⁸⁾ M. Sion I. 775. ⁹⁾ Árpádkori új okmánytár. IV. 53. ¹⁰⁾ uo. 73. ¹¹⁾ M. Sion I. 451. ¹²⁾ Cornides Dipl. VIII. 16. ¹³⁾ Nagy Imre okm. gyűjt. IV. 519.

1277.

Aranyoson mart. 22.;¹⁾ Pest mellett, közel a Nagy-szigethez, máj. 23.; Szegeden jul. 21.; Fehérvárott aug. 22.; Budán oct. 4. 6.;²⁾ ezután Habsburgi Rudolf német császár meghívása következtében mindszent nap táján Haimburgba utazott, hol egymással erős szövetséget kötöttek, s honnét Rudolf Bruckig kísérté királyunkat, ki innét Sopronba ment, hol őt nov. 20-án,³⁾ Sircen⁴⁾ dec. 26-án fellelhetjük.

1278.

IV. László király az év első felében hadsereget gyűjt az ország alsó részein, s avval nyáron felfelé vonulván, Rudolf császárral egyesülve, a Morva síkján Ottokár cseh királyt legyőzi, hol ez életét is elvesztette.

Budán január 1,⁵⁾ Tak⁶⁾ helységében február 21,⁷⁾ Budán apr. 17,⁸⁾ majd II. Ottokár cseh király ellen sereget gyűjtve Temesváron volt május 6-án,⁹⁾ Csanádon jun. 19, innét hadával felfelé tartott. Székes-Fehérvár.¹⁰⁾ Győr jul. 18.¹¹⁾ 27, Pozsonynáli táborában aug. 6, itt a Dunán innen, Rudolf német császár Haimburgnál lévén, egyesül a két sereg aug. 14-én s megkezdik a Dunán az átmenetelt¹²⁾ majd a Morva vizén átvonulva, Austriában a Marchfelden megjelen. Marcheggen¹³⁾ volt aug. 23-án, Stillfrid vára körül, a Morva melletti¹⁴⁾ táborba megérkezik aug. 25-én,¹⁵⁾ alig fél német mértföldnyire Ottokárétól, 26-án reggel 6 órakor megkezdik a csatát,¹⁶⁾ melyben a cseh sereg megveretett s királya is elesett; IV. László nem szünt meg a cseh sereg romjait üldözni, mert már másnap 27-én Laa vára mellett volt, (Rudolf császár pedig ugyan ez nap Velsbergnél táborozott),¹⁷⁾ sept. 6-án pedig már visszajöttében Marcheggnél találjuk.¹⁸⁾

¹⁾ Hevenesi XIII. 341. ²⁾ Árpádkori uj okmt. IV. 77. ³⁾ M. tört. tár IX. 107. ⁴⁾ Schierz-e? (Sopron vm.), vagy Zirc? (Veszpr. vm.) kérdés alatt van. ⁵⁾ Cornides Dipl. VII. 288. ⁶⁾ Pest vm. ⁷⁾ Árpádkori uj okmt. IV. 96. ⁸⁾ Gr. Erdődy galgóczi levéltárában. ⁹⁾ M. tudom. értesítő. I. 134. ¹⁰⁾ Kézai Simon krónikája. 81. l. ¹¹⁾ Kachelmann János: Geschichte der ungarischen Bergstädte und ihrer Umgebung. 2. Vorlesung. 144. l. ¹²⁾ Palacky: Gesch. v. Böhm. II. 1. 264. ¹³⁾ Marheyk-nak írva, Cod. dipl. V. 2. 38, de 1272-re keltezve, én ide tettem át. ¹⁴⁾ Kézai Simon krónik. 82. l. ¹⁵⁾ ¹⁶⁾ M. tört. tár IX. 8. ¹⁷⁾ Árpádkori uj okmt. IV. 166. ¹⁸⁾ Cod. dipl. V. 3. 512. I. év nélkül kelt ugyan, de mivel máskor e tájon a király nem járt, ide helyeztem.

1279.

Verőcén mart. 28.¹⁾ Budán mart. 4.²⁾ máj. 11. 13.³⁾ Pesten jun. 12, Budán jun. 23-án⁴⁾ a gyűlésben esküt tett le a pápai követ kezébe, hogy az ország alkotmányát s mind azt, mire a királyok koronáztatásukkor esküdni szoknak, sértetlenül megtartani fogja. Budán jun. 25.⁵⁾ Chech szigetén jul. 20,⁶⁾ Tényi ország-gyűlésen jul. 25, Somlóban nov. 30.

1280.

Besztercén jan. 17, Budán mart. 31,¹⁾ Vácon apr. 7, Szikszón apr. 9, Jenkén²⁾ máj. 21, Budán jun. 13. 27, Szalankemen nov. 11, (még Scey-Esou-n? is.)

1281.

Pest febr. 27, Szikszó apr. 3, Eger,³⁾ Székes-Fehérvár aug. 21, Zoloch (Szalók?) mellett oct. 6, Pest dec. 29.

1282.

Visegrád mart. 13, Szepsin mart. 20, Zakához közel a Hernád mellett mart. 21, Buda máj. 19, Csanád jun. 14, innét hadseregével felkerekedvén Kolosvárnál a Hód tava mellett az Oldamur alatti Kunokat megveri,¹⁰⁾ Moldvába üzi s maga is átkelvén seregével a havasokon, egészen a Tatárok országának határáig nyomult, hol — mint egy levelében¹¹⁾ maga is mondja — még senki sem járt elődei közül.

1283.

Csatnál febr. 23, Csojné-n (Csejne Vas vm.) mart. 3,¹²⁾ Budán mart. 15, jun. 23, Margit szigetén jun. 24, Iványoshida mellett jul. 25,¹³⁾ Gunch aug. 20, Buda aug. 22,¹⁴⁾ Csat helységénél sept. 20,¹⁵⁾ Verőcén nov. 18,¹⁶⁾ Pesten.

¹⁾ Árpádkori új okmánytár. IV. 178. ²⁾ Hazai okmánytár. I. 74. ³⁾ uo. III. 30. ⁴⁾ Magyar Sion. III. 390. ⁵⁾ Győri történelmi és régészeti füzetek. III. 112. ⁶⁾ Hazai okmánytár. IV. k. 7) Ered. a magyar kir. kamara levéltárában. ⁸⁾ Miskolc alatt, Szirma helység mellett Borsod vármegyében, l. M. Sion. I. 601. ⁹⁾ Hevenesi X. 230. ¹⁰⁾ Kézai krón. 83. 84. l. ¹¹⁾ Cod. dipl. V. 3. 410. ¹²⁾ Árpádkori új okmánytár. IV. 251. ¹³⁾ uo. 254. 380. 381, M. történelmi tár. IX. 108. ¹⁴⁾ Gyűjteményemben. ¹⁵⁾ Cornides dipl. I. 26. ¹⁶⁾ Hevenesi XVII. 157.

1284.

Borostyánkő vára alatt jan. 17, Borostyánkői várban febr. 5,¹⁾ Borostyánkő vára alatt febr. 12, Várkonyban (Csallóközben) mart. 10,²⁾ Seblé-n máj. 23,³⁾ Chegwe szigetén (?) jun. 24, ugyan e nap még Mege mellett, Dodán jul. 24, ugyan e nap Kevrewhoz közel jul. 24,⁴⁾ Patak aug. 4, Zólyom aug. 24, Zegveden sept. 15, Wsuzhida mellett oct. 3,⁵⁾ Szarvashalmon october 16.

1285.

Ezen belzavaros évben a király Budán volt jan. 1-én,⁶⁾ Székesen máj. 19, Gyulafehérvárott máj. 27,⁷⁾ Sárosban aug. 14,⁸⁾ Liptóban oct. 1,⁹⁾ Szarvashalmon dec. 14.

1286.

Eluut-on május 1,¹⁰⁾ Ercsin jul. 1, Patak aug. 5, Kevén aug. 14-én.

1287.

Liptóban mart. 30, Buda jul. 6,¹¹⁾ Székes-Fehérvár aug. 21, sept. 1-én.¹²⁾

1288.

Szepesben mart. 5, Esztergom máj. 16,¹³⁾ Rákos mellett máj. 31, Keresztesen (Torda vmegyében) jun. 8,¹⁴⁾ Fuenhez¹⁵⁾ közel jun. 23, Brassóban oct. 27.

1289.

Rákoson máj. 26, Fuenhez közel jun. 23,¹⁶⁾ Fawen jun. 26, Gebléhez¹⁷⁾ közel aug. 27, Alsó- vagy Kis-Ápoldiában sept. 1,¹⁸⁾ Berecá-n nov. 4,¹⁹⁾ Tóti falu mellett nov. 9.²⁰⁾

¹⁾ Hazai okmt. II. 15. ²⁾ M. Sion. I. 849. és Knauz: Az esztergomi főgyh. okm. I. 86. ³⁾ Hazai okmt. II. 17. ⁴⁾ Árpádk. új okmt. IV. 264. ⁵⁾ Hazai okmt. II. 17, 18. ⁶⁾ M. Sion. III. 624. ⁷⁾ Teutsch és Firnhaber: Urkunden zur Gesch. Siebenbürgens. I. 137. ⁸⁾ M. Sion. I. 853. és Knauz: Az eszt. főgyh. okm. I. 90. ⁹⁾ Ered. Platthy család ltban Árva vm. ¹⁰⁾ Árpádk. új okmt. IV. 284. ¹¹⁾ M. tört. tár XII. 10. ¹²⁾ Cornides Dipl. V. 143. ¹³⁾ no. VII. 196. ¹⁴⁾ Teutsch és Firnh. e. h. I. 145. ¹⁵⁾ Tán Fenu (Fenyő, Fenyőfő) Veszprém v., I. pannonhalmi h. ltár V. Gg., Fény Torontál vm. lásd M. Sion I. 858 és Knauz: Az eszt. főgyh. okmt. I. 94. ¹⁶⁾ Kovachich Márton György: Vestigia Comitiorum 150. ¹⁷⁾ Gebe van Szatnárvmegyében, valjon ez-e? ¹⁸⁾ Árpádkori új okmt. IV. 337. ¹⁹⁾ in Berecha. ²⁰⁾ III. Endre király megerősítő leveléből, mely a nemz. muzeumban van.

1200.

Ceglédhez közel mart. 6, Mező-Somlón mart. 15, Karansebes apr. 29, Csenken¹⁾ május 21, Buda jul. 16,²⁾ Körös-szeg vára mellett (Keresztszeg Bihar vm.) egy sátorban megöletett Árbác, Turtul és Kemencse nevű kunok által jul. 21.

III. ENDRE,

**István herceg és Morosini Thomasina-Katalin fia,
II. Endre király és harmadik neje Beatrix unokája.**

1290—1301 jan. 14-ig.

1278. Slavonia hercege volt. Kedhida máj. 27.

1200.

Budán apr. 28,³⁾ Slavoniából a Dráván átkelvén, Német-Ujvári Iván több cinkosaival utját állja s elfogja; néhány napi letartóztatás után azonban szabadon bocsáttatott és Székes-Fehérvárott megkoronáztatott. Ó-Buda melletti ország-gyűlésen sept. 1,⁴⁾ Esztergom sept. 9,⁵⁾ Zólyom mellett sept. 22,⁶⁾ Zólyom 26,⁷⁾ Kassa mellett.

¹⁾ Csenke most puszta Muzsla és Bucsú között Esztergom vm., kápolnácskája egy partos hegyecskén még 1730-ban is látszott. Pray KI. gyűjt. XXI. a kötet 2-dik felének 3. l. ²⁾ Árpádkori új okmánytár. IV. 353. ³⁾ Dipl. Reg. Hung., ivrét, a gr. Festetics cs. keszth. k.t.ban. ⁴⁾ Hevenesi II. 44, M. Sion I. 859, Knauz: Az eszt. főegyh. okmt. I. 96. ⁵⁾ Árpádk. új okmt. V. 2. ⁶⁾ M. Sion III. 768. ⁷⁾ 765.

Év nélkül kelt okmányai: Buda mart. 10, Gölnicbánya máj. 11, Váradon jul. 22, (Tentsch u. Firnhaber: Urkund. z. Gesch. Siebenb. I. 138, ez adat csak az 1285—90 közti évekre érthető.) Székes-Fehérvár aug. 1-én, (M. Sion I. 858. és Knauz: Az eszt. főegyh. okmt. I. 95.) Patakon aug. 5, 15, (Árpádk. új okmt. IV. 379.) Zelench vára alatt aug. 9, Lipcsén aug. 10, Fired helységénél aug. 20, Zólyomban aug. 24, Vizsoliban aug. 25, A boldogságos Szűz szigetén sept. 7, (382.) Zágrábban sept. 15, Serefi nevű monostornál oct. 7, Orgetben oct. 15, (340.) in vrdsomlio oct. 16, (Nagy, Paur, Ráth, Véghely: Hazai okmányt. I. 81.) Csanádon dec. 7, Körös-szeg mellett dec. 25, Zólyomban dominica post Egidy. (M. Sion III. 705.)

Év nélkül s határozatlan napokon kelt okmányai: Nagy-Szigeten áldozó csütörtök utáni vasárnap. (1272—1290-ik évek között ezen ünnep máj. 9. — jun. 6-ka közé esett.) Székes-en pünkösd nyolcada előtti szombaton, (ez pedig máj. 8. — jun. 15. közé.) Szent-Vit vára alatt András apostol előtti szerdán, nov. 23—29. Muhin pünkösd utáni kedden. (Hazai okmt. I. 82) Jászó mellett. Babuton.

1291.

Fülpösön ¹⁾ jan. 29, Székesfehérvárott február havában ország-gyűlést tartott s az ország szabadalmait megerősíté.²⁾ Gyulafehérvárnál mart. 11, Cegléd mellett mart. 26,³⁾ Buda jun. 24.⁴⁾ 27, Székes-Fehérvár jun. 29,⁵⁾ Buda jul. 3, Székes-Fehérvárott zászlót emelt Albert osztrák herceg ellen,⁶⁾ Győr, jul. 10, Rorau ostrománál, Woller melletti táborban, Austriában jul. 28,⁷⁾ Bécs mellett aug. 9,⁸⁾ Bécsnél aug. 17, Fertőfő mellett aug. 24, Bölcskén⁹⁾ oct. 7,¹⁰⁾ Bécs-Ujhely mellett oct. 21,¹¹⁾ Győr oct. 23, Korponán nov. 15,¹²⁾ Pozsony dec. 6,¹³⁾ Komárom, Esztergom dec. 30.¹⁴⁾

1292.

Esztergom febr. 2. 3,¹⁵⁾ mart. 21, Buda mart. 23.¹⁶⁾ 28, Nagy-Szebenben jun. 22,¹⁷⁾ Buda jul. 29, Iváncson aug. 4,¹⁸⁾ Buda aug. 29.

1293.

Buda jan. 4.¹⁹⁾ 24,²⁰⁾ Szepes jun. 29, Esztergom sept. 4.²¹⁾

1294.

Buda mart. 3,²²⁾ Püspökin közel Fülekhöz május 18-án, Buda július 3-án.

1295.

Budai várában jan. 12,²³⁾ Buda apr. 7,²⁴⁾ jun. 11, Péterváradjához közel aug. 1, Buda oct. 18,²⁵⁾ nov. 23.

¹⁾ Kolos vmegyében Magyar-, Szász- és Torda-Fülpös helységek vannak, M. tört. tár XII. 174. ²⁾ Horváth: MO. tört. I. 472. ³⁾ Cornides Dipl. III. 68. ⁴⁾ Gr. Kemény József: Notitia Historico-Diplomatica Archivi et Libertatium Capituli Albensium Transilvaniae. I. 99. ⁵⁾ Árpádkori okmt. V. 26. ⁶⁾ Cod. dipl. VI. 1. 116. ⁷⁾ M. tört. tár IX. 109, és Teutsch & Firmhaber: Urk. z. Gesch. Siebenb. I. 173. ⁸⁾ Cornides Dipl. VII. 270. ⁹⁾ Egy 1604. évben kelt s a győri kápt. orsz. lt. 69. fiókjában levő iratban olvastam: „..... infra Albam Regalem, in oppido Beochke“ Földvár alatt, Tolna vmegyében fekvő helység jelenleg. ¹⁰⁾ Hazai okmt. II. 20. ¹¹⁾ Árpádkori okmt. V. 29. ¹²⁾ M. Sion I. 862, Knauz Nánd.: Az esztergomi főgyh. okmánytára. 98. ¹³⁾ Hazai okmt. II. 21. ¹⁴⁾ M. Sion III. 772. ¹⁵⁾ Árpádk. okmt. V. 64. ¹⁶⁾ Az eszterg. főgyh. okmt. 100. ¹⁷⁾ Teutsch és Firmhaber: Urk. z. Gesch. Siebenb. I. 181. ¹⁸⁾ Árpádk. új okmt. V. 69. ¹⁹⁾ Győri történ. és régész. füz. II. 306. ²⁰⁾ M. Sion I. 919. és Knauz: Az eszt. főgyh. okmt. I. 100. ²¹⁾ Árpádk. okmt. V. 80. ²²⁾ uo. 98 és Cornides Dipl. VIII. 276. ²³⁾ Hevenesi XIII. 219, XIV. 37. ²⁴⁾ Árpádk. új okmt. V. 121. ²⁵⁾ Magyar történ. tár XII. 11.

1296.

Bécsben február elején Ágnest — Albert osztrák herceg leányát — nőül veszi,¹⁾ apr. 8,²⁾ Buda apr. 18, Bécs máj. 27, Buda jun. 15. 24, Kőszeg vára alatt oct. 6,³⁾ Szenna mellett october 17-én.

1297.

Buda febr. 24, Pozsony mart. 26,⁴⁾ Keresztesen, Torda mellett, apr. 21,⁵⁾ Szepesben jun. 4, Bécs vára alatt aug. 17, Beryn helysége körül sept. 26,⁶⁾ Soprony városában oct. 18,⁷⁾ Pozsonyhoz közel nov. 1, Buda nov. 11. 13, Buda dec. 8.⁸⁾

1298.

Bécsben febr. havában Albert osztrák herceg vendége volt, Vencel cseh király, számos szomszéd fejedelem- és püspökkel együtt, hol Nassaui Adolf német király ellen szövetséget kötöttek, és Endre királyunk Erzsébet leányát Vencel cseh király hasonnevű fiának jegyzé el. Buda jun. 22, aug. 15. 20,⁹⁾ sept. 1,¹⁰⁾ nov. 2.

1299.

Buda febr. 18. 19.¹¹⁾ 22, apr. 12-ke előtti héten, máj. 2. 13. 24, Rákoson jul. 4, Rákosban jul. 5,¹²⁾ Buda jul. 8. 31, aug. 1, budai várában aug. 10,¹³⁾ Tihany melletti táborban aug. 12,¹⁴⁾ Esztergom aug. 14, Buda sept. 14, Lóré-n nov. 18.

1300.

Buda jan. 4, apr. 17, Buda várában máj. 5,¹⁵⁾ Buda máj. 28, jul. 8, dec. 6.

1301.

Buda várában jan. 13,¹⁶⁾ 14-én elhunyt az utolsó Árpád férfinasaj, s eltemettetett ugyanott a Ferenciek szent Jánosról nevezett egyházában.

¹⁾ Magyarok életrajzai. I. 9. ²⁾ Hazai okmt. II. 24. ³⁾ Árpádk. uj o.t. V. 150. ⁴⁾ uo. 170. ⁵⁾ Teutsch és Firnhaber: Urk. z. Gesch. Siebenb. I. 199. ⁶⁾ Hazai okmt. I. 92. ⁷⁾ M. tört. tár. IX. 111. ⁸⁾ Forgács grófok szécsényi ltban. ⁹⁾ Árpádk. uj okmt. V. 185. ¹⁰⁾ Haz. okmt. I. 93. ¹¹⁾ Árpádk. uj okmt. V. 203. ¹²⁾ Hevenesi VII. 326. ¹³⁾ Szeredai: Series antiquor. et recentior. Episcoporum Transsilv. 53. ¹⁴⁾ Teutsch és Firnhaber: Urk. z. Gesch. Sieb. I. 210, Árpádk. uj okmt. V. 207. ¹⁵⁾ Dipl. Reg. Hung., ivrét, a gr. Festetits cs. keszth. könyvt.ban. ¹⁶⁾ Ered. a bud. k. kamara ltban, Árpádk. uj okmt. V. 267.

Év nélkül kelt okmányai: Budán jun. 18.—23. közt (Haz. okmt. II. 26.), jul. 3, Iváncson (valószínű, hogy ez a Duna melletti, közel a Csepel sziget-

VENCEL (László),

**II. Vencel cseh és lengyel király, ugy Judit —
Habsburgi Rudolf német császár leányának — fia.**

1301 aug. 27 — 1304.

1289-ben született.¹⁾

1301. Atyja Kochinban (Gödingnél) aug. 12-én átadja a Magyaroknak, kik őt Esztergomba, majd Székes-Fehérvárra kísérik, hol aug. 27-én megkoronázzák s Budára viszik. Budai királyi palotában sept. 26.

1302. Buda jul. 6, aug. 1. (Horneck.)

1303. Buda jan. 6,²⁾ Pásztón máj. 5.

1304. Atyja II. Vencel cseh király seregével bejövén Magyarországra, Vencel királyunk őt Budán ünnepélyesen fogadta, junius havában,³⁾ itt jul. 7-én még a Soproniak ős-szabadalmait megerősíti,⁴⁾ de ezután nem sokára augustus havában atyja őt hazavitte magával Csehország fővárosába Prágába.⁵⁾

1306. Olmübe jön augustus hó elején, hol 4-dikén (valószínűleg Bolstein Konrád türingiai lovag által) meggyilkoltatott.⁶⁾

hez, Fehér vm. fekvő, s IV. László alatt királynéi birtok volt, (ered. okm. a Rummy család ltban) aug. 3—8. közt (M. tört. tár IX. 111), Lórén sept. 22—28. közt (Haz. okmt. II. 25.), Rád völgyében (Somogy vm.) dominico die ante festum b. Johannis Apostoli. (Először kiadva Cod. dipl. VII. 4. 259, azután Teutsch és Firnhaber: Urkundenbuch zur Gesch. Siebenb. I. 224, ezután Árpádkori új okmánytár. V. 246.)

¹⁾ Palacky: Geschichte von Böhmen. II. 1. 364.

²⁾ Hevenesi KI. gyűjt. VII. 326.

³⁾ Palacky: Geschichte von Böhmen. II. 1. 359. 360.

⁴⁾ Hazai okmánytár. II. 26. l.

⁵⁾ Palacky e. m. II. 1. 360.

⁶⁾ uo. 374.

OTTÓ,**Henrik bajor herceg és Erzsébet — IV. Béla
király leányának — fia.**

1805 dec. 6 — 1308.

1261-ben született.

1305. Brünnben Vencel királytól ősszel ¹⁾ megnyervén a magyar koronát, avval Austriába jött s Fischamend és Sopronyon keresztül Székes-Fehérvárra sietett, hol dec. 6-án meg is koronáztatott, ez után Budára ment.

1306. Ó-Pest sept. 13. ²⁾ Buda körül táborban és a pesti mezőkön, ³⁾ Beszterczén és Szebenben (Erdélyben). ⁴⁾

1307 tavaszán Szeged körül. Bertuza- vagy Neunán László erdélyi vajda ⁵⁾ elfogatja és Gyulafehérvárba záratta.

1308 elején kibocsáttatván, Lengyelországon keresztül Bajorországba megy. Schaerding máj. 13. ⁶⁾

1311. Landshut jun. 15. ⁷⁾

1312-dik évben meghalt.

¹⁾ Palacky: Geschichte von Böhmen. II. 1. 371.

²⁾ Hevenesi KI. gyűjt. XXIX. 219.

³⁾ Koszoru 1865. III. 25.

⁴⁾ Szilágyi Sándor: Erdélyország története. I. 86.

⁵⁾ no. 87.

⁶⁾ Pesti Napló. 1853. 1141. számú tárcájában.

⁷⁾ Chmel Joseph: Regesta chronologico-diplomatica Friderici. IV. 786.

I. KÁROLY (Róbert),

Károly Martell (sánta) sicíliai király (ki V. István Mária leányának fia volt) és Clementine hercegnő — Habsburgi Rudolf német császár leányának — fia.

1310 aug. 27 — 1342 jul. 16-ig.

1300. Brebiri György Nápolyból elhozza,¹⁾ s Spalatónál augusztusban kikötnek, honnét Brebiri Pál tengeri bán által octoberben Zágrábba kísértetvén, itt Gergely esztergomi érsek által megkoronáztatik.²⁾

1301. Feljövén Esztergomba, itt újra megkoronázzák, de kénytelen volt az érsekkel az ostrom elől Austriába szaladni.

1302. Ó-Budához közel sept. 10.

1304. Pozsonyban aug. 24-n szövetséget köt Rudolf osztrák herceggel II. Vencel cseh király és fia ellen,³⁾ kivel septemberben csatlakozva Gmunden és Weitraun keresztül Budweisnál táborukkal Albert királyéhoz csatlakoznak, s evvel Kutenberg alá érnek oct. 18-án.⁴⁾

1306. Esztergom jun. 27,⁵⁾ Visegrád jul. 25,⁶⁾ ezután Horvátországba visszavonult.

1307. Temesvár mart. 31.

1308. Visegrádon jun. 14,⁷⁾ Lóré, a Csepel szigetén sept. 22, Száva partján sept. 29, Zágráb⁸⁾ s Dalmatiában is,⁹⁾ Buda nov. 4, a Rákoson tartott ország-gyűlésen, a Domonkosok Duna-parti zárdája mellett, törvényes módon megválasztott magyar királynak nov. 27-én, Buda dec. 3. Volt még ez évben közel Ceglédhez¹⁰⁾ is.

1309. Budán apr. 2, máj. 8,¹¹⁾ a vár szüz Mária székes-egyházában jun. 15-én egy új koronával megkoronáztatott.

¹⁾ Salamon Ferenc: Az első Zrínyiek. 97. ²⁾ Magyar akad. értesítő. A phil. s a t. oszt. közl. 1861. II. 85. ³⁾ Palacky: Gesch. v. Böhm. II. 1. 360. ⁴⁾ uo. 361. ⁵⁾ Hazai okmánytár. I. 102. ⁶⁾ Eredetie a kir. kamara levéltárában. ⁷⁾ Hevenesi KI. gyűjt. I. 4. lap. ⁸⁾ Cod. dipl. VIII. 1. 264. ⁹⁾ Salamon: Az első Zrínyiek. 117. ¹⁰⁾ Cod. dipl. VIII. 1. 250. ¹¹⁾ Cornides KI. gyűjt. Diplomatarium. X. 25.

1310.

Temesvár apr. 8,¹⁾ Buda jul. 27, Székes-Fehérvárott aug. 27-én a szent koronával megkoronáztatott, 28, Buda nov. 8, Szind közelében, Szent-Mihályfalván ²⁾ dec. 8, a felvidéken is.

1311.

Buda febr. 24, Székesfehérvár apr. 30,³⁾ Buda jun. 25, mialatt Csák Máté hadaitól háborgattatott, Budánál jul. 12, Buda aug. 4, Vdyaiczhoz közel oct. 10; a Jádriaiak követségét elfogadja oct. 12, de hol? nincs feljegyezve.

1312.

Trencsényi Csák Máté ellen sereget gyűjtve, Helmeceen (Zemplin vm.) találjuk apr. 4, ezután Sáros vára vivásánál, ez alul elvonul s a rozgonyi mezőn a Tarca vize mellett, közel Kassa városához⁴⁾ megütközik jun. 15-én s győz. Sárospatakon jun. 29, jul. 20,⁵⁾ Perény⁶⁾ (Abauj vm.) aug. 11, Turka falunál, Buda oct. 6, nov. 5. 12.⁷⁾

1313.

Buda jan. 6, apr. 19,⁸⁾ máj. 10,⁹⁾ Temesvár aug. 29, Buda oct. 31.

1314.

Sóvár jan. 2,¹⁰⁾ Bécs jul. 23, Lipva¹¹⁾ aug. 1. 9, Dravetz helységében dec. 7, Sóvár-on (Sáros vm.) dec. 31.

1315.

Szegeden máj. 14, Temesváron jun. 27,¹²⁾ Lippa aug. 1.

1316.

Temesvár jan. 7, Nyék vára alatt jun. 13, Temesvárott sept. 16.¹³⁾

¹⁾ Egyetemes magyar Encyclopaedia, II. 137. ²⁾ Szonta van Bács vmegyében, Szent-Mihály is volt még ugyan itt a XVI-dik század elején, a honnét a Czobor család származott, (győri káptalan I. bevallási jegyzőkönyve az 1535. évnél. 1697-ben Illyés István krónikájában „infra Szegedinum ad Szinta locum“ olvassuk. M. Sion III. 821. ³⁾ Magyar tört. tár IX. 112. ⁴⁾ Dr. Horner István: Gyöngyös városának történeti, statisztikai és geográfiai leírása, 8. l. ⁵⁾ Árpádia III. 214. ⁶⁾ Perwen-nek írva, Puruen a XIII. század elején Abauj vm. l. Bél: Adparatus ad Historiam Hungariae. 219. l. ⁷⁾ Hazai okmánytár II. 27. ⁸⁾ Cornides KI. gyűjt. Diplom. X. 227. ⁹⁾ uo. 37. ¹⁰⁾ Cornides Dipl. V. 70. ¹¹⁾ Verőce vmegyében. ¹²⁾ Cornides Dipl. X. 51. ¹³⁾ M. tört. tár IX. 12.

1317.

I. Károly király e nyáron Tiszántúli ellenfelei, úgy őszszel Csák Máté ellen sikerrel hadakozik.

Lippán febr. 22,¹⁾ Temesváron febr. 24.²⁾

Pankotán jun. 6.³⁾

Adorján vára⁴⁾ (Bihar vm.) alatt jul. 1, Debrecennél csatáz.

Szegeden (in Zugutino) aug. 2.⁵⁾

Komáromhoz közel sept. 25, Sempte mellett sept. 26.

Zsámbokréten, Komárom vára alatt oct. 21,⁶⁾ Komáromhoz közel nov. 2.

1318.

Tavaszzsal ország-gyűlést tart s őszszel megnősül.

Temesvár jan. 8.⁷⁾ 19.⁸⁾ 20.⁹⁾ 25.¹⁰⁾

Temesvár febr. 9. 24.

Temesvár mart. 11,¹¹⁾ 14-én az első királyi — ország-gyűlésre hívó — levelet kiadja, 15.

Temesvár máj. 3.¹²⁾

Buda jun. 30, ezután arája elé megy.

Győrhez közel jul. 22, Győrött jul. 23.¹³⁾

Győr aug. 10. (Buda aug. 29.¹⁴⁾ 30.¹⁵⁾?)

Bécs oct. 3,¹⁶⁾ innét aráját Beatrixot — Luxemburgi Henrik német császár kisebbik leányát, (János cseh király nővérét) — elhozza és Székes-Fehérvárott novemberben királynévá koronáztatja.

1319.

Temesvár mart. 27.

Serviában Obona folyónál harcolt Milutin Uroz szerb fejedelemmel s megverte, és tőle Macedoniát elfoglalta.¹⁷⁾

Neje november havában meghalt.

¹⁾ Cornides Dipl. X. 53. XIII. 209. ²⁾ uo. X. 65. ³⁾ uo. 55. ⁴⁾ 1372-ben I. Lajos király, királyi várnak írja; az okmány b. Wesselényi Ferencz birtokában Drágon. ⁵⁾ Cornides Dipl. IV. 253. ⁶⁾ uo. X. 61. ⁷⁾ Szeredai Antal: Notitia veteris et novi Capituli Ecclesiae Albensis. 26. ⁸⁾ ⁹⁾ Hazai okmánytár II. 32. ¹⁰⁾ Eredetie a veszprémi kápt. ltban. ¹¹⁾ Hazai okmánytár II. 33. ¹²⁾ uo. I. 113. ¹³⁾ uo. II. 34. ¹⁴⁾ Magy. tört. tár IX. 13. ¹⁵⁾ Czech KI. gyűjt. Veneto-hungarica. 4-rét. 56. ¹⁶⁾ Hazai okmánytár II. 35. ¹⁷⁾ Salamon: Az első Zrínyiek. 172.

1320.

Temesvár január közepén.

Visegrád febr. 7.

Temesvár apr. 6.

Visegrád jul. 4, Buda jul. 10.¹⁾

Buda aug. 15,²⁾ Temesvár aug. 29.³⁾

Székes-Fehérvárott novemberben országgyűlést tartott.

1321.

Temesvár febr. 9.

Lévai vár alatt jul. 6, Trencsini vár alatt és a várban⁴⁾
jul. 25.

Trencsin aug. 8,⁵⁾ Léván aug. 21.⁶⁾

Temesvár nov. 23.

1322.

I. Károly király a nyár végén személyesen indult Dalmatiába, az ott kiütött zavarok lecsillapítása végett.

Nagy-Váradon máj. 3, Maros városánál máj. 22.

Temesvár aug. 3,⁷⁾ ezután Brebiri Mladin tengermelléki s boszniai bán ellen indult Dalmatiába.

Pozsega oct. 1, Zágráb oct. 14. Knin melletti táborában.

1323.

Temesvár jan. 6.⁸⁾

Pétevárad febr. 20.⁹⁾

Temesvár mart. 10.

Szemecsen apr. 8, Visegrád apr. 22, Visegrádi vár alatt 25.

Budai szigeten máj. 13, Visegrád máj. 31.

Nagy-Váradon jun. 5, Poroszlón jun. 7,¹⁰⁾ Temesvár jun. 15.

Buda jul. 13.

Visegrád sept. 3,¹¹⁾ Holicson János cseh királyt és az osztrák hercegeket megbékélteti sept. 18.¹²⁾

Visegrád oct. 15.¹³⁾

Visegrádon dec. 19.

¹⁾ Cornides Dipl. X. 86. ²⁾ Eredetie Jaszenova család ltban Árva v. ³⁾ Cornides Dipl. X. 87 és Hevenesii II. 42, LXI. 220. ⁴⁾ Gr. Kemény József: Notitia hist. dipl. Archivi et Literalium Capituli Albensis Transsilvaniae, I. 87. ⁵⁾ Cornides Dipl. III. 63. ⁶⁾ Hazai okmánytár III. 67. ⁷⁾ Magy. tört. tár. IX. 14. ⁸⁾ Appendix ad Catalogum numerum Hung. ac Trans. inst. nat. Széchényiani. 165. ⁹⁾ Haz. okmt. I. 117. ¹⁰⁾ Hevenesii XVIII. 245. ¹¹⁾ Haz. okmt. I. 127. 133. ¹²⁾ Palacky: Geschichte von Böhmen. II. 2. 147. ¹³⁾ Eredetie a magyar kamara levéltárában.

1324.

Buda január 18.

Visegrád febr. 5. 21.

Visegrád mart. 11.

Visegrád máj. 8. 20,¹⁾ majd Erdély rendezésére indulván, Déva mellett volt jun. 17,²⁾ Küküllő folyó melletti királyi táborában jul. 16, Szebenhez közel aug. 10, Varas közelében aug. 14,³⁾ Visegrádon aug. 24.

Visegrádon oct. 26.

Visegrád nov. 1. 2. 28.⁴⁾

1325.

Visegrád jan. 6. 13.⁵⁾

Visegrád febr. 9.⁶⁾ 20. Kurima helységében (Sáros vm.), midőn ipát Lokietek Ulászló krakói herceget meglátogatta.⁷⁾

Buda máj. 26.

Lippa jun. 16, itt a Minorita szerzetnek egyházat kezd építtetni, Visegrád jun. 24.

Visegrád jul. 8.⁸⁾

Buda aug. 17,⁹⁾ Visegrád aug. 29.

Visegrád sept. 1.

Visegrád oct. 3.¹⁰⁾

Visegrád nov. 3. 10.¹¹⁾

¹⁾ Cornides: Dipl. VII. 126.

²⁾ Magyar tört. eml. Irók. XI. 100.

³⁾ Hazai okmánytár. II. 35.

⁴⁾ no. III. 74.

⁵⁾ no. II. 36.

⁶⁾ Kukuljevics: Jura R. Croatiae, Dalm. et Slav. I. 102.

⁷⁾ Tivadar család levéltárában, Sáros vármegyében.

⁸⁾ Fejér: Croatiae ac Slavoniae cum Regno Hungariae nexus et relationes 21., Kukuljevics e. h. I. 104.

⁹⁾ Hazai okmánytár II. 38.

¹⁰⁾ no. I. 139.

¹¹⁾ no. II. 46.

1326.

Visegrád jan. 4. 24.¹⁾
 Visegrád febr. 24.
 Visegrád apr. 1. 6, Nagy-Várad apr. 20.
 Visegrád máj. 13.
 Fehérvár jun. 18.²⁾
 Visegrád jul. 1. 6. 13.
 Visegrád aug. 1.³⁾ 24. 26.⁴⁾
 Visegrád sept. 16.⁵⁾
 Visegrád nov. 8.⁶⁾ 18. 25.
 Visegrádi fellegrárban dec. 2, Visegrádon dec. 24.⁷⁾

1327.

Visegrádon jan. 19, itt és a fellegrárban jan. 23.⁸⁾
 Nagy-Szombat febr. 13.⁹⁾
 Visegrád mart. 15.¹⁰⁾
 Visegrádi fellegrárban máj. 17,¹¹⁾ Visegrád máj. 21.¹²⁾
 24. 25.
 Visegrádi fellegrárban jul. 1,¹³⁾ Visegrádon jul. 13.
 Visegrádon aug. 9. 10.
 Visegrád nov. 27.¹⁴⁾ 30.¹⁵⁾

1) Cornides: Dipl. X. 145.

2) uo. 155. és Hevnesi LIII. 48.

3) Hazai okmánytár. III. 86.

4) uo. II. 42.

5) Eredetie Botka Tivadar gyűjteményében.

6) Hiteles átirat a nemzeti muzeumban.

7) Hazai okmánytár. II. 72.

8) uo. 48. 49.

9) Cornides: Dipl. XIII. 45.

10) Hazai okmánytár. II. 50.

11) Kovachich Jos. Nic.: Notitiae praeliminares ad syllogen decretorum Comitialium. 282.

12) Diplomata Regum Hungariae, ivrét, a gr. Fesztets család keszt-helyi könyvtárában.

13) Cornides: Dipl. VIII. 53, és X. 165.

14) Hazai okmánytár. III. 90.

15) uo. II. 56.

1328.

Visegrádi fellegrárban jan. 28.¹⁾

Visegrád mart. 13.²⁾

Visegrád apr. 10.³⁾

Visegrád máj. 20. 26.⁴⁾

Visegrád jun. 3. 7.⁵⁾

Visegrád jul. 9, az osztrákok elleni hadjáratban jul. 19.⁶⁾

Brukkon a Sár (Lajta) vize mellett szép Fridrik osztrák herceggel békét köt⁷⁾ sept. 21.

Visegrádon nov. 8. 18.⁸⁾

Visegrád dec. 20.

1329.

Visegrád január 3, Visegrádi fellegrárban január 7.⁹⁾

Visegrád jan. 8. 22.¹⁰⁾

Visegrád febr. 9,¹¹⁾ mart. 8, apr. 30.¹²⁾

Visegrád jun. 4.¹³⁾

Visegrádi fellegrárban dec. 13.¹⁴⁾

1330.

Visegrád febr. 5.¹⁵⁾

Visegrád mart. 8.¹⁶⁾ 24.¹⁷⁾ 25. 29.¹⁸⁾

Visegrád apr. 12,¹⁹⁾ Visegrád városában lévő királyi lakban apr. 17-én Zach Bódog a királyi családot karddal megrohanja leánya Klára meggyaláztatásáért, Visegrád apr. 20.

Visegrád máj. 3. 8. 12.²⁰⁾ 20.²¹⁾

Visegrád aug. 1. 15.

Temesvárról szeptember havában kiindul hadseregével s Szörény várát megveszi, innét Havasalföldre vonul, hol az Oláhok egy erdős és berkes leshelyen²²⁾ nov. 10—13-káig seregét tönkre teszik, a király Szécsi Dezső ruhájába öltözködven, megmenekül, míg ez királyáért hősiiesen feláldozza magát; a hegyekből Temesvárra menekül, honnét Visegrádra utazott.

¹⁾ Haz. okmt. II. 57. ²⁾ Cornides: Dipl. VI. 7. ³⁾ Hevenesi XIII. 290. ⁴⁾ Szeredai: Notitia veteris et novi Capituli Eccl. Albensis. 32. ⁵⁾ M. tört. tár IX. 116. ⁶⁾ Nagy Iván: Magyarország családai. IX. 346. ⁷⁾ Palacky: Gesch. v. Böhm. II. 2. 164. ⁸⁾ Cornides: Dipl. X. 175. ⁹⁾ Hiteles átirat a győri kápt. orsz. levéltárában VI. 17. 563. ¹⁰⁾ Győri történ. és régész. füz. II. 248. ¹¹⁾ Hevenesi gyűjt. XLIV. 368. ¹²⁾ Győri tört. és rég. füz. III. 306. ¹³⁾ Haz. okmt. I. 160. ¹⁴⁾ uo. II. 62. ¹⁵⁾ Véghely D. gyűjt.nyében. ¹⁶⁾ Cornides: Dipl. X. 179. ¹⁷⁾ uo. 228. ¹⁸⁾ uo. 181. ¹⁹⁾ Hevenesi III. 308. ²⁰⁾ Haz. okmt. II. 63. ²¹⁾ Pannonhalmi h. ltár XLVIII. Vv. ²²⁾ Győri történelmi és régészeti füzetek. II. 241.

1331.

Visegrád febr. 22. 24.

Visegrád martius 13, Pozsony mart. 18, Visegrád martius 21. 28.

Visegrád apr 16. 24.

Visegrád jul. 8. 11.

Pozsony aug. 28.

Pozsonyban sept. 2-án összejövetele volt Frigyes és Albert osztrák hercegekkel,¹⁾ Buda sept. 13, Visegrád september 21,²⁾ 29.³⁾

Visegrád oct. 6.

Morva széleken nov. 11—24-ig táborozik hadseregével s az osztrákokkal János cseh király ellen, de csatába nem ereszkedett.⁴⁾

1332.

Visegrád jan. 20.

Visegrád febr. 14.⁵⁾ 18.⁶⁾

Visegrád mart. 8. 15,⁷⁾ Visegrádi fellellegvárban mart. 25.⁸⁾

Visegrád apr. 12. 25.

Visegrád máj. 15.

Visegrád jun. 22. 25.

Visegrád jul. 22.

Visegrád aug. 11. 12.

Visegrád sept. 7. 22.

Váradon oct. 6, Visegrádi fellellegvárban oct. 21.⁹⁾

Visegrád nov. 4.¹⁰⁾ 8. 23.

Székes-Fehérvárról dec. elején Olaszországba indult, de köszvénye miatt visszatért Visegrádra,¹¹⁾ dec. 14,¹²⁾ (Temesvár dec. 27.?)¹³⁾

¹⁾ Pozsony és környéke. Pozsony, 1865. 7. 1. ²⁾ Hazai okmánytár. II. 64. ³⁾ Eredetie ifju Kubinyi Ferenc birtokában. ⁴⁾ Palacky: Gesch. v. Böhm. II. 2. 185. 186. ⁵⁾ Magy. tört. tár. IX. 116. ⁶⁾ Cornides: Dipl. X. 218. ⁷⁾ no. 187 és Hevenesi II. 9. ⁸⁾ no. XVII. 10. ⁹⁾ Hevenesi LXI. 285. ¹⁰⁾ A győri kápt. 1862. ered. átírata a pápóci prép. ir. közt. ¹¹⁾ M. tört. tár IX. 17 és Horváth: MO. tört. II. 61, 62. ¹²⁾ Hazai okmánytár. I. 166. ¹³⁾ Az évszámiban alighanem hiba van.

1333.

Visegrád jan. 2. 23.

Visegrád febr. 2. 26.

Visegrád apr. 24.

Buda máj. 1.¹⁾ 6, Visegrád máj. 30.²⁾

Visegrádról július elején megindul Olaszországba, Endre fiát Tamás főurral már elébb Zengbe küldvén, Zágráb és Modruson keresztül, hol őt jul. 17-én találjuk, Zengbe érkezett, hol hajóra szállván, Apuliában Viestinél kiköt jul. 31-én, innét ünnepelesen vezetettet be Nápolyba János durazzói herceg, Károly királyunk öccse által.

A gyermekpár Endre és Johanna — a calabriai herceg leánya — eljegyzése sept. 27-én ment végbe. A következő tavaszig Olaszországban maradt.

1334.

I. Károly király Olaszországból tavasszal tért vissza.

Visegrád apr. 15.³⁾ 30.⁴⁾

Visegrád máj. 3. 5.⁵⁾ 7.⁶⁾ 22. 26. 27.

Visegrád jun. 2. 9.

Visegrád jul. 22.

Visegrád aug. 12. 13.⁷⁾ 28.⁸⁾

1335.

Visegrád mart. 2. 10.

Visegrád máj. 25.

Visegrád jun. 23. 24.⁹⁾

Visegrád jul. 13.¹⁰⁾ 25.

¹⁾ Cornides: Dipl. X. 220.

²⁾ Győri történ. és régészeti füzetek. III. 366.

³⁾ Hazai okmánytár. I. 168.

⁴⁾ Cornides: Dipl. X. 195.

⁵⁾ Horner István: Gyöngyös városának leírása. 14.

⁶⁾ Hiteles átirat a vasvár-szombathelyi káptalan házi levéltárában I.

5. csomag, 4. száma alatt.

⁷⁾ Hazai okmánytár. III. 123.

⁸⁾ no. II. 65.

⁹⁾ Magyar történelmi tár. IX. 117.

¹⁰⁾ Cornides: Dipl. VIII. 52.

Visegrád sept. 3.

Visegrád oct. 29.¹⁾ 31.

Visegrád nov. 3.²⁾ 4.³⁾ János cseh és Kázmér lengyel király szent Márton nap táján nov. második hetében érkeztek Visegrádra, néhány nappal utánnok jött Károly morva herceg (János cseh király fia), a szász, lignici és lausici hercegek, a német rendből 3 főrangú lovag, ezenkívül számos egyházi és világi urak. A nagyszerű s fényes fejedelmi összejövetelt Károly király sikeres értekezlet vezetésével kellemesíté. Visegrád nov. 16, Visegrádi fellegrvárban nov. 19,⁴⁾ 23, 26, 30.

Visegrád dec. 17.⁵⁾ 25. 26-dikát Kázmér lengyel király visszajöven Prágából, itt töltötte sógora- s néniénél.

1336.

Visegrádon jan. 6.

Visegrád febr. 18.

Visegrád mart. 17. 22.⁶⁾ 27,

Visegrád apr. 7.⁷⁾ 8,⁸⁾ ezután János cseh király segélyére — az osztrák herceg ellen — sereget gyűjt.

Farkashidán (Nagy-Szombat alatt) máj. 4.⁹⁾ 5.¹⁰⁾

Austriába tör s Orlewstorph vára alatt találjuk jun. 16,¹¹⁾

Orusdorphi várban jul. 2,¹²⁾ ezután Marcheggnél János cseh és Kazimir lengyel királyljal összejön,¹³⁾ innét

Pozsonyba rándult János cseh királyljal, itt tartózkodott jul. 15. 23. 26.¹⁴⁾ 29.¹⁵⁾ 30.¹⁶⁾

Visegrádon aug. 7.¹⁷⁾

Ens (Austriában) oct. 9.¹⁸⁾

Visegrád nov. 8.

¹⁾ Magyar tudományos értekez. II. 475. ²⁾ Hazai okmányt. II. 66. ³⁾ uo. 67. ⁴⁾ Cod. dipl. VIII. 4. 171, és Cornides dipl. XIII. 46. ⁵⁾ Vég-hely Dezső gyűjteményében. ⁶⁾ Hevenes VI. 127. ⁷⁾ Hazai okmt. II. 68. ⁸⁾ M. tört. tár IX. 117. ⁹⁾ Hazai okmánytár. III. 128. ¹⁰⁾ ¹¹⁾ Horváth István sajátkezűleg másolt okmánytára, a nemz. muzeumban, 2893. III. fol. lat. ¹²⁾ Eredetie a leleszi orsz. levéltárban. ¹³⁾ Palacky: Gesch. v. Böhm. II. 2. 220, de nem jun. végén, hanem jul. elején. ¹⁴⁾ Cornides: Dipl. X. 209. ¹⁵⁾ M. Sion III. 375. ¹⁶⁾ Eredetie Pozsony városa levéltárában. ¹⁷⁾ M. tört. tár IX. 116. ¹⁸⁾ Cod. dipl. VIII. 4. 177.

1337.

Visegrádon jan. 10.
 Visegrád febr. 1. 10.¹⁾ 12.
 Visegrád mart. 1.
 Visegrád apr. 7.²⁾
 Visegrád jun. 12.
 Visegrád jul. 2.³⁾ 3.⁴⁾ 6. 9.⁵⁾ 14. 18.⁶⁾ 25. 26. 27.⁷⁾
 Pozsony sept. 3.⁸⁾ 10. 11, Visegrád sept. 24.⁹⁾
 Visegrád dec. 2.¹⁰⁾

1338.

Visegrád jan. 5.¹¹⁾ 7. 8.¹²⁾ 16.
 Visegrád febr. 10.¹³⁾ 21.¹⁴⁾ 22.¹⁵⁾
 Visegrád mart. 1.¹⁶⁾ 7.
 Visegrád apr. 13. 28.
 Visegrád jun. 24.¹⁷⁾
 Visegrád jul. 11.
 Visegrád aug. 4.¹⁸⁾
 Kuchenben, közel Obona folyóhoz, sept. 22.
 Visegrád oct. 18.

¹⁾ Hazai okmánytár. I. 171. ²⁾ Eredetie a pannonhalmi h. lt. LV. C. és Cornides dipl. VII. 192. ³⁾ Horváth István sk. másolt gyűjt. a nemz. muzeumban 2893. III. fol. lat. ⁴⁾ Eredetie a nemz. muzeumban. ⁵⁾ Hazai okmánytár III. 128. és Horváth I. sk. másolt gyűjt. a nemz. muz. 2893. III. fol. lat. ⁶⁾ Hazai okmánytár II. 69. ⁷⁾ Cornides dipl. X. 231. ⁸⁾ Eredetie Kőszeg városa titkos levéltárában. ⁹⁾ Gyűjteményemben. ¹⁰⁾ Cornides dipl. X. 212.

¹¹⁾ Eredetie cegei gr. Wass család levéltárában és Cornides dipl. III. 131. ¹²⁾ M. tört. tár IX. 117. ¹³⁾ Ered. a gr. Wass család cegei ltárában. ¹⁴⁾ Hazai okmánytár II. 70. ¹⁵⁾ Eredetie a magyar Akademia irattárában. ¹⁶⁾ Hevenesi XIII. 82. ¹⁷⁾ Cornides dipl. X. 221. ¹⁸⁾ A csanádi káptalan 1343. évi ered. átiratában, b. Wesselény Ferenc drági (Doboka vmegyében) ltban, hol a Csanád nemzetség egykor gazdag levéltára több ládában volt elhelyezve, melyből azonban az Oláhok vandalizmusa után csak igen csekély rész maradt meg.

1339!

Visegrád jan. 20.
 Visegrád febr. 4.
 Visegrád apr. 19.
 Damasi vadásztanyán (Hont vm.) máj. 3.
 Pozsony jun. 9.¹⁾ 10.²⁾ 26. 28.
 Visegrád jul. 9.³⁾
 Szeghalmon (Zughalm) sept. 27.
 Fehérvár oct. 26.
 Lipcsén (Zólyom vm.) nov. 16.
 Visegrád dec. 13.⁴⁾ 20. 21.⁵⁾

1340.

Visegrádi fellegrárban jan. 9,⁶⁾ Visegrád jan. 16.
 Visegrád mart 3. 24.⁷⁾
 Visegrád apr. 4.⁸⁾ 12.⁹⁾ 21.
 Visegrád máj. 25,¹⁰⁾ Damason máj. 31.¹¹⁾
 Visegrád jun. 4.¹²⁾ 22, Damason jun. 27.
 Visegrád jul. 6.
 Visegrád aug. 1. 13.
 Zólyomban oct. 3.
 Lipcsén (Zólyom vm.) nov. 11.¹³⁾ 24, Visegrád nov. 29.

¹⁾ Eredetie gróf Keglevich István kis-tapolcsányi levéltárában.

²⁾ Hazai okmánytár. II. 71.

³⁾ Cornides dipl. VI. 71.

⁴⁾ no. X. 224.

⁵⁾ Hazai okmánytár II. 75.

⁶⁾ Eredetie gr. Wass család cegei levéltárában.

⁷⁾ ⁸⁾ Hevenesí XIII. 274.

⁹⁾ no. XVII. 10.

¹⁰⁾ Herceg Batthyány Fülöp körmendi ltárában, 3. almáriom, 2. fiók.

¹¹⁾ Másolata Amade Dominika grófnő marcaltői ltban.

¹²⁾ Ered. gr. Wass cs. cegei ltban.

¹³⁾ Cornides dipl. X. 230, és Kachelmann János kivonata a felső-magyarországi bányavárosok levéltáraiból.

1341.

Visegrád jan. 4.¹⁾ 15. 22.²⁾ 25.

Visegrád mart. 18. 31.

Visegrád apr. 1. 15.³⁾

Váradon máj. 6.⁴⁾

Visegrád jun. 29.⁵⁾

Visegrád jul. 1.⁶⁾ Pozsony jul. 9.

Damas helységében, vadászó helyünkön sept. 18,⁷⁾ Hevesen sept. 22.

Pozsony nov. 5.⁸⁾ 10.⁹⁾

1342.

Visegrád jan. 6. 7.¹⁰⁾ 21.

Visegrád febr. 2.¹¹⁾ 22.¹²⁾

Damason, királyi vadásztnyáján máj. 11. 26.¹³⁾

Damason, királyi vadásztanyáján jun. 30.¹⁴⁾

Visegrádon jul. 16-án meghalt, másnap holttestét Budára vitték s 19-én Székes-Fehérvárott eltemettetett.

¹⁾ Hazai okmánytár. I. 182.

²⁾ uo. II. 75.

³⁾ Cornides dipl. VI. 359.

⁴⁾ M. tört. tár IX. 118.

⁵⁾ Cornides dipl. X. 237.

⁶⁾ uo. 235.

⁷⁾ Hazai okmánytár. I. 186.

⁸⁾ uo. III. 143.

⁹⁾ Ered. Kőszeg városa titkos ltban és Cornides dipl. XII. 189.

¹⁰⁾ Hazai okmánytár II. 77.

¹¹⁾ Kovachich M. Gy.: Vestig. Comit. 133.

¹²⁾ Cornides dipl. X. 239.

¹³⁾ Ered. a pannonhalmi h. ltárban II. O. alatt.

¹⁴⁾ Ered. Thaly család levéltárában Csepen.

Évszám nélkül kelt okmányai:

Temesvár hamvaszó szerda utáni napon.

Hasznosón áldozó csütörtök utáni napon.

I. (nagy) LAJOS,

I. Károly király és Erzsébet — Lokietek Ulászló lengyel király leányának — első fia.

1342 jul. 21 — 1382 sept. 11.

1326. mart. 5-én született.

1336. János cseh király segélyére (az osztrák herceg ellen) küldött sereg élén a Bajorföldön táborozik s aug. végén visszatér.¹⁾

1342.

Visegrád febr. 10.²⁾

Székesfehérvárott jul. 21-én Telegdi Csanád esztergomi érsek által királyllyá koronáztatott.

Visegrád aug. 2,³⁾ ezután az egyházi és világi urak fényes kíséretében Nagy-Váradra utazott szent László sirja látogatására, majd Erdélybe a Szászok lecsillapítására, hol neki Sándor havasalföldi vajda követei által újra meghódolt.

Visegrád sept. 21.⁴⁾

Visegrád oct. 1.

Visegrád nov. 5.⁵⁾

Visegrád dec. 6.⁶⁾ 9.⁷⁾ 10.⁸⁾ 17.⁹⁾

1343.

Visegrád jan. 5, a farsangon Károly ifju cseh királyhoz ment Prágába, látszólag az ez által rendezett ünnepélyek- és lovagjátékokra, de oly célból, hogy az ifju királyt megkérje, miszerint hajdani nevelője, most VII. Kelemen pápánál vesse közbe magát, hogy fivére Endre nápolyi királyllyá koronáztassék.¹⁰⁾

Visegrád mart. 2.¹¹⁾ 9. 22.

¹⁾ Palacky: Gesch. v. Böhm. II. 2. 221. ²⁾ Eredetie a leleszi országos levéltárban. ³⁾ Cornides dipl. XIII. 48. ⁴⁾ Hazai okmánytár II. 79. ⁵⁾ Gyárfás István gyűjteményében Kis-Kun-Halason. ⁶⁾ Vég hely Dezső gyűjt. ⁷⁾ Horváth István sk. másolat. a nemz. muz.-ban 2893. III. föl. lat. és Haz. okmánytár III. 146. ⁸⁾ Cornides dipl. VI. 326. ⁹⁾ Hazai okmánytár II. 80. ¹⁰⁾ Palacky: Gesch. v. Böhm. II. 2. 244. ¹¹⁾ Hazai okmánytár II. 81.

Buda apr. 2, Visegrád apr. 3.¹⁾ 17.²⁾ 20. 24.³⁾

Visegrád máj. 15. 19.

Visegrád jun. 3. 4, 8-án édes-anya Erzsébet királyné
Olaszországba indult.

Buda jun. 11.

Visegrád jul. 11, Eld falu mellett (Bács vmegyében⁴⁾
a hadseregben jul. 28.⁵⁾

Visegrád aug. 14.

Visegrád oct. 5.

Visegrád dec. 20.

1344.

Visegrád jan. 20. 24.

Visegrád febr. 9.

Visegrád mart. 12. 21.

Visegrád apr. 21.

Visegrád máj. 1, Buda máj. 13. 20. 28.⁶⁾

Berethalomhoz közel táborban jul. 4. 17, Gyulafehérvár-
rott jul. 27,⁷⁾ hihetőleg a litván hadjárathoz sereggyűjtéssel
foglalkozva.

Zólyomban aug. 9, Visegrádon aug. 13,⁸⁾ 19.

Visegrád sept. 26.

Buda oct. 9.⁹⁾

Visegrádon nov. 18, 30.

Visegrádon dec. 6,¹⁰⁾ Trencsin dec. 14, ezután János
idősb és Károly ifju cseh királyokkal csatlakozva, a pogány
Poroszok és Litvánok ellen indult.

¹⁾ Eredetie a magyar kamara levéltárában.

²⁾ Szontagh család ltban és Engel Joh. Chr.: Monumenta Vngrica. 110.

³⁾ Ered. Kőszeg városa titkos ltban és Cornides dipl. XII. 190.

⁴⁾ Gyűjteményemben.

⁵⁾ Prope villam Eld in exercitu, Gyárfás István gyűjteményében.

⁶⁾ Hevenesí LIX. 319.

⁷⁾ Árpádia III. 29.

⁸⁾ Ered. cegei gr. Wass család ltban.

⁹⁾ Eredetie a magyar kir. kamara levéltárában.

¹⁰⁾ Hevenesí XVII. 11.

1345.

I. Lajos király az előbb említett fejedelmekkel huzamosb ideig maradt Boroszlóban, azután a Poroszok földjén keresztül mélyen behatoltak Litvániába, hol a Memel folyón átvonulva Wilau és Piest várait bekerítették, azonban febr. 2-kán azon áhírre, hogy a Litvánok a keresztések mögött a németrend birtokaiba beütöttek és Königsberget fenyegetik, négy nap alatt gyorsan visszahúzódtak Königsberg alá, hol a családás annál keserűbben esett, mert esős idő állván be, a hadjáratot folytatni nem lehetett.¹⁾ Innét Lengyelországon keresztül jött haza seregével.

Visegrád mart. 25.²⁾ 28.³⁾

Visegrád apr. 11.⁴⁾ 17.

Visegrádon máj. 8. 26.⁵⁾

Horvátországba jul. elején 20,000-nyi sereggel indul a lázongó urak s a Velencétől elfoglalt városok visszavételére. Knín,⁶⁾ Bihácson.⁷⁾

Visegrád alatt aug. 25.

Visegrádon sept. 4. 7.

Visegrádon oct. 6.

Visegrád nov. 16.⁸⁾ 25.

Bécs dec. 14, Visegrád dec. 31.

1346.

Visegrád jan. 11.⁹⁾

Visegrád febr. 19.

Visegrád mart. 1,¹⁰⁾ Buda mart. 3, Visegrád mart. 23. 24.

Visegrád apr. 8.¹¹⁾

Visegrád máj. 6,¹²⁾ e tavaszon roppant sereggel indult meg Dalmatia felé.¹³⁾

¹⁾ Palacky: Geschichte von Böhmen. II. 2. 251. 252.

²⁾ Hevenesi II. 12.

³⁾ Eredetie gr. Amade Dominika családi ltban Marcallón.

⁴⁾ Hazai okmt. II. 82. ⁵⁾ uo. 84.

⁶⁾ ⁷⁾ Horváth: MO. tört. II. 84. 85.

⁸⁾ Eredetie cegei gr. Wass család ltban.

⁹⁾ Hazai okmt. II. 86. ¹⁰⁾ Nagy Imre gyűjt. III. 133.

¹¹⁾ Hazai okmt. III. 155.

¹²⁾ Tutkó József: Sz. k. Kassa városának történelmi évkönyve. 212.

¹³⁾ Horváth: MO. tört. II. 87.

Sebenicohoz (Semelnicum) érkezik jun. 2-án, Jádrába ér június 25-én.

Jádrából elmegy jul. 3, Lukavölgyi táborban jul. 6, Bihács jul. 15.

Visegrádon aug. 12. 19.¹⁾

Visegrád sept. 7, Buda sept. 11.

Visegrád nov. 16, Buda nov. 18.

Buda dec. 4. 18. 21. 24.²⁾

1347.

I. Lajos király november elején először vezet hadat Nápolyba, testvér-öccse Endre gyilkosainak megbüntetése végett.

Buda jan. 31.

Buda febr. 1.³⁾ 11.⁴⁾ 16.⁵⁾ 21.⁶⁾ 23.⁷⁾

Zágráb mart. 1.⁸⁾ Buda mart. 7.

Buda apr. 13.⁹⁾

Buda máj. 31.

Buda jul. 1. 9.¹⁰⁾

Buda aug. 18.¹¹⁾ 24.

Buda sept. 21.

Buda oct. 16. 25.¹²⁾

Buda nov. 8, 11-én elindul s Steierország és Friaulon keresztül Olaszországba érkezik.

Udine, Padua, Vicenza dec. 4, Veronában dec. 5—8-ig. Modena, Forliba ér dec. 13. Rimini, Urbino, Fuligno, nápolyi földre lép s Aquilába bevonul dec. 23.

¹⁾ Hazai okmt. I. 196. ²⁾ uo. 198.

³⁾ Bubek István országbíró eredeti levelében, a pannonhalmi h. lt. LV. OO alatt. ⁴⁾ Hevenesi II. 44. ⁵⁾ Cornides Dipl. I. 7.

⁶⁾ Eredetie a kir. magyar kamara levéltárában.

⁷⁾ Hazai okmánytár. I. 199.

⁸⁾ Kukuljevics Iván: Jura Regni Croatiae, Dalmat., Slavon. I. 114.

⁹⁾ Cornides Dipl. XII. 192, és eredetie Kőszeg városa titkos levéltárában, ugy cegei gróf Wass cs. ltban.

¹⁰⁾ Hazai okmt. II. 182. ¹¹⁾ uo. 133. ¹²⁾ Hevenesi XLVII. 194.

1348.

I. Lajos király Aversába ér seregével jan. 18-án, itt Durazzói Károly herceget, ki egyik főoka volt királyunk testvére András meggyilkoltatásának, lefejezteti. Aversából jan. 24-én távozik s az nap Nápolyba vonul be, hol a többi gyilkosokat megbünteti.

Nápolyban az új királyi várban febr. 14. 15.¹⁾

Nápolyból május második felében csekély kísérettel a Barlettai kikötőbe ment s ott hajóra szállván, a dalmát partok felé hajóz.

Vrana, Ostrovica,²⁾ Zágráb, Següsd, Buda jun. 28.³⁾

Buda jul. 8.⁴⁾ 9.⁵⁾

Buda aug. 13.

Buda sept. 5.⁶⁾ 8.⁷⁾ 12.⁸⁾ 20.⁹⁾

Buda nov. 3.¹⁰⁾

Buda dec. 17.

1349.

Buda jan. 21.¹¹⁾

Visegrádon febr. 5. 6.¹²⁾

Buda mart. 9.

Buda apr. 1.¹³⁾ 19,¹⁴⁾ Esztergom apr. 26.¹⁵⁾

Buda máj. 17.

Pozsonyban jun. 5. 8. 13.

Budán jul. 5, Pokusi vadászhelyén jul. 11.¹⁶⁾

Temesvár aug. 5.¹⁷⁾

Besztercén sept. 17.¹⁸⁾

Gyulafehérvár oct. 16.¹⁹⁾ 21.

Budán dec. 4.²⁰⁾ 16. 17.²¹⁾

¹⁾ M. tört. tár IX. 17, és Czech KI. gyűjt. Veneto-hungarica. 4-rét. 56. sz. ²⁾ Engel Ján. Ker.: Geschichte des Freistaates Ragusa. 129. ³⁾ Ered. Reviczky Kálmán családi ltárában Revisnyén, Árva vm. ⁴⁾ M. tört. tár IX. 18, és Czech KI. gyűjt. Veneto-hungar. 4-r. 56. ⁵⁾ Eredetie gr. Keglevich I. kis-tapolcsányi ltárában. ⁶⁾ Hazai okmt. I. 206. ⁷⁾ M. tört. tár IX. 18. ⁸⁾ Czech KI. gyűjt. Veneto-hungar. 4-r. 56. ⁹⁾ Pozsonyi kápt. ltára. XXVIII. 1. 15. ¹⁰⁾ Hit. átirat a pannonh. h. ltban XLIX. Eee alatt. ¹¹⁾ Cornides: Dipl. VII. 138. ¹²⁾ Pozsonyi kápt. lt. 28. 1. 48. ¹³⁾ Cornides: Dipl. VI. 311. ¹⁴⁾ ¹⁵⁾ Czech gyűjt. Veneto-hung. 4-rét. 56. sz. ¹⁶⁾ M. történ. tár IX. 19, és Nagy Iván: Magyarország családai IX. 14. l. azt mondja: Pákosi Paksai család. Tolna vm. mezővárosa Paks, hajdan Pákos nevezet alatt volt ismeretes. ¹⁷⁾ Cod. dipl. IX. 1. 693. ¹⁸⁾ Erdélyben léte alatt keltek ugyan más-hol is okmányai, u. m. Visegrádon jul. 22. (Cornides: Dipl. V. 154.), sept. 29, Budán oct. 6. 10-én, de ezeket, mint távollétében kiadottakat, kihagytam. ¹⁹⁾ Széchy Miklós országbíró eredeti itéletlevelében, a pannonhalmi h. lt. I. D. ²⁰⁾ M. Sion III. 379. ²¹⁾ M. tört. tár. IX. 19.

1350.

I. Lajos király Nápolyba hadat vezet és visszafelé jöve Rómát is meglátogatja.

Buda jan. 13.

Buda febr. 14.¹⁾

Buda mart. 8.

Buda apr. 10.²⁾ Zengnél hajóra száll apr. 18, Manfredoniánál kiköt, Brani, Trani, Barlettánál, Canossa ostrománál, Melfi alatt, Conza, Conturzo, Silaro folyamnál, Salerno, Saffati, Surrento, Aversa vára alá érkezik jun. 30, Aversa ostrománál jul. 26, Aversa várában sept. 5. 15., Castelnovo, Capua, Romába bevonul sept. 19. 26,³⁾ itt tartózkodott 30-ig. Cesena, Verona.

Buda nov. 1.⁴⁾ 4.⁵⁾

1351.

I. Lajos király a Litvánok ellen indul, legyőzi őket, s vezéröket Keistuttot elfogja, a Lengyelektől pedig Galliciát visszaszerzi.

Buda jan. 4.

Buda febr. 24.

Buda mart. 14.⁶⁾

Buda apr. 1. 11. 24. 30.⁷⁾

Buda máj. 8.⁸⁾

Buda jun. 4. 23.⁹⁾ 27.

Buda jul. 16.

¹⁾ Hazai okmánytár II. 87.

²⁾ Magyar történelmi tár IX. 20.

³⁾ Cornides: Dipl. III. 389.

⁴⁾ no. VI. 248.

⁵⁾ Eredetie a nemzeti muzeumban.

⁶⁾ 7) Eredetie gr. Keglevich I. kis-tapolcsányi levéltárában.

⁸⁾ Hiteles átirat a pannonhalmi h. lt. XLIII. W, és eredetie a győri káptalan orsz. ltban a pápóci prépostsági iratok között A. 2. 3.

⁹⁾ Hiteles átirat a pannonhalmi h. lt. XLIII. W.

Ruthénországban, Volhínia határához közeli táborban
szüz ünnepe másod napján.¹⁾

Buda aug. 13.

Buda sept. 21.²⁾ 29.³⁾

Buda oct.⁴⁾ 11.

Buda dec. 6. 8. 12.⁵⁾ 16.⁶⁾

1352.

Buda mart. 18.⁷⁾ 22.⁸⁾

Welku⁹⁾ apr. 1, Buda apr. 12. 20.¹⁰⁾ 25.

Buda máj. 12. 18.¹¹⁾ 24.¹²⁾

Buda jun. 11.

Buda aug. 2,¹³⁾ Semtén (Pilis vm.?)¹⁴⁾ aug. 2,¹⁵⁾ Buda
aug. 7.¹⁶⁾

Buda sept. 10. 14.¹⁷⁾ 20.¹⁸⁾ 29.¹⁹⁾

Buda oct. 4.

Buda nov. 5. 11.²⁰⁾

Visegrádon dec. 2.

¹⁾ Ezen okmányon a szent Szűz neve elmálván, ez által megfosztatunk a litván hadjárat idejének pontos megtudásától, mi elég sajnós; addig is tehát, míg egy ily forma keltű okmányt fel nem fedezünk, a fentalált datumokat csak ide helyezem. Horváth: MO. tört. II. 105. a hadjárat kezdetét tavaszra teszi. ²⁾ Régi másolat a győri kápt. o. ltban XIV. 42. 1937. ³⁾ Cornides dipl. VIII. 351. ⁴⁾ Pozsonyi kápt. ltban XXVIII. 1. 16. ⁵⁾ uo. 67. ⁶⁾ Cornides dipl. VI. 31. ⁷⁾ Ered. a Rummy család ltban. ⁸⁾ M. tud. értekező. II. 479. ⁹⁾ Kachelmann János Felkának tartja s nem valószínűtlen; — bár még egy más ilyenféle adatot találnék, akkor ha nem is a hadjárat kezdetét, de királyunknak abból való visszatérését legalább egész bizonynyal meghatározhatnók. ¹⁰⁾ Kachelmann János: Geschichte der ungarischen Bergstädte und ihrer Umgebung. I. Vorlesung. 3. l. ¹¹⁾ Pozsonyi káptalan levéltára 28. 1. 17. ¹²⁾ Hazai okmánytár II. 91. ¹³⁾ uo. 99 ¹⁴⁾ Sempte-e? mely Nyitra vármegyében fekszik, vagy Zemthe (Zemte, Szemcse), mely nevű helység Pilis vmben még 1479-ben is állott, bizonytalan; — l. M. tört. tár XII. 124. ¹⁵⁾ Pannonhalmi házi levéltár XLIX. Eec. ¹⁶⁾ M. tört. tár IX. 118. 119, és eredetie Okolicsányi Márk családi ltban Okolicsánán, Liptó vármegyében. ¹⁷⁾ M. tört. tár IX. 119. ¹⁸⁾ Szeredai: Notitia vet. et novi Capituli Eccl. Albensis. 44. ¹⁹⁾ Hiteles átírat a vasvár-szombathelyi káptalan házi levéltárában II. 7. 26. ²⁰⁾ A pannonhalmi h. lt. L. Z. alatt.

1353.

I. Lajos király mart. havában Bécsben IV. Károly császárral s az osztrák hercegekkel összejön.¹⁾

Buda febr. 14.²⁾ 23.

Buda mart. 1, Visegrád mart. 17, Buda mart. 25.26.³⁾ 31.⁴⁾

Buda apr. 4. 17, Esztergom apr. 26.⁵⁾

Visegrád máj. 14. Budán máj. 27-én⁶⁾ IV. Károly császár nőül veszi az édes-anya gondja alatt felnőtt Annát, a sveidnici herceg közel rokonát.

Budán jun. 1,⁷⁾ 20-án anyja neveltjét a szép Erzsébetet — István Bosnia hűbéres fejedelmének leányát — nőül veszi.

Buda jul. 3.⁸⁾ 25.

Buda aug. 13.⁹⁾

Buda sept. 1. 6.¹⁰⁾ 15.¹¹⁾ 21.

Buda dec. 10. 13. 23.

1354.

I. Lajos király Kázmér lengyel királylyal Halicsban egyesülve a Litvánokat Lodomérban megverte, majd a Búg folyamon is átkelt a Tatárok ellen, kiknek vezére azonban békét kért.¹²⁾

Buda jan. 24. 25.

Visegrád febr. 9.

Buda mart. 2. 4. 30.

Buda apr. 12.¹³⁾ 20.¹⁴⁾

¹⁾ Palacky: Geschichte von Böhmen. II. 2. 314.

²⁾ Hevenesi I. 266.

³⁾ Magyar tört. tár IX. 120.

⁴⁾ Hiteles átirat a vasvár-szombathelyi káptalan házi ltban II. 7. 26.

⁵⁾ M. tört. tár IX. 21.

⁶⁾ uo. és Hevenesi XIII. 83. ⁷⁾ uo. 82.

⁸⁾ M. tört. tár IX. 119.

⁹⁾ Hazai okmánytár I. 210, és győri kápt. orsz. lt. IX. 25. 959.

¹⁰⁾ Cornides: Dipl. XIII. 49.

¹¹⁾ M. tört. tár IX. 22.

¹²⁾ Míg a hadjárat idejét ki nem nyomozhatom, addig minden keltet beigtatok, Erzsébet királynő máj. 18-án Eperjesen volt, tán kísérfül.

¹³⁾ in sancto sabato, eredetie a magyar tudományos Akademia ltban.

¹⁴⁾ uo.

Buda máj. 1.
 Visegrád jun. 16.
 Visegrád aug. 1,¹⁾ Buda aug. 8.²⁾
 Buda sept. 18.
 Buda nov. 4.³⁾
 Buda dec. 8.

1355.

Buda jan. 2.⁴⁾ 24.⁵⁾ 25.
 Buda mart. 16.⁶⁾ 18.⁷⁾
 Buda máj. 12,⁸⁾ Visegrád máj. 22,⁹⁾ Buda máj. 29.
 Buda jun. 25.
 Buda jul. 7. 9.
 Buda aug. 15.¹⁰⁾ 20.
 Visegrád oct. 8.¹¹⁾ 19.¹²⁾ 22.¹³⁾ 23.¹⁴⁾ 27.¹⁵⁾
 Visegrád nov. 29.
 Visegrád dec. 30.¹⁶⁾

1) Medzihradzky cs. ltban Árva vm. és Nagy Iván: Magyarország családai VII. 401.

2) Régi másolat a győri káptalan országos lt. VI. 17. 547.

3) Véghely Dezső gyűjteményében.

4) Pozsonyi kápt. lt. 28. 1. 25.

5) Cornides: Dipl. VIII. 309.

6) Pozsonyi káptalan lt. 28. 1. 24.

7) Kisfaludy család répce-laki levéltárában Vas vm.

8) Pozsonyi kápt. lt. 28. 1. 27.

9) Hazai okmánytár I. 214.

10) Hevenesi XVII. 10.

11) Eredetie gr. Keglevich István kis-tapolcsányi levéltárában.

12) Hevenesi I. 211.

13) Romy család levéltárában.

14) Eredetie a magyar tudom. Akademia levéltárában, és Nagy Iván: Magyarország családai VII. 428, ugy iglói Szontagh Dániel: Meskó család . . . tört. emlékei. 37.

15) Ugyanitt 33 és Nagy: MO. család VII. 429.

16) Eredetie Okolicsányi Márk családi levéltárában Okolicsnán.

1356.

I. Lajos király ez év nyarán seregét személyesen vezeti a Velenceiek ellen.

Győrött Albert osztrák herceggel jan. 16-án a szövetségét megújítja, s őt visszakíséri. Pozsony jan. 26.

Buda febr. 26.¹⁾

Buda mart. 1.²⁾ 6, Köpcsényben mart. 28.³⁾

Visegrád apr. 10. 15. 17.⁴⁾

Zágrábban jun. 4-én kihirdeti a Dusán szerb fejedelem elleni háborút, de mivel értésére esett, hogy Velenczével szövetséget kötött, noha Bihátság haladt előre, hol jul. 15-én találjuk, mégis Velence ellen fordította fegyverét s derékhadával Istria és Friaulon keresztül a trevisói tartományba ütött, Coneglianót elfoglalta és Trevisót ostromolta, ez alól aug. végén Budára visszatért.⁵⁾

Zágráb nov. 4.⁶⁾ 10.

1357.

I. Lajos király ez év második felében míg seregének egy része a Velenceiekkel hadakozott, azalatt maga Dalmatiában hódoltatott.

Visegrád jan. 25.⁷⁾ 26.

Bécsben nejével febr. elejétől 21-kéig.

Visegrád mart. 5. 17. 30.

Visegrád apr. 6. 29.⁸⁾

Visegrád máj. 2.⁹⁾ 16, Buda máj. 19.

Ezután megindult dalmátiai hadjáratára, Pozsegavárott volt jul. 2, innét Dalmátiába hatolt, hol Spalato, Sebenico és Trau hódoltak hadainak, valamint Jádra is sept. havában.

Jádra nov. 3, 28-án¹⁰⁾ a velencei követek békeért könyörögnek, mi meg is köttetett.

¹⁾ ²⁾ Czech KI. gyűjt. Veneto-hung. 56. sz. és Magyar tört. tár IX. 22. ³⁾ in Kupche, a pozsonyi kápt. lt. 28. 1. 28. ⁴⁾ Hazai okt. II. 100. ⁵⁾ Horváth: MO. tört. tár II. 118. ⁶⁾ Hevenesii XXIX. 217. ⁷⁾ Szeredai: Not. vet. et novi Capituli Eccl. Albensis. 45. ⁸⁾ Hevenesii LVI. 20. ⁹⁾ Eredetie Köszeg városa titkos levéltárában. ¹⁰⁾ M. tört. tár IX. 23.

1353.

I. Lajos király tavasszal békét kötött a Velenceiekkel, visszatért Visegrádra, később az ország felső és alsó részein is megfordult.

Jádra jan. 20.¹⁾

Jádra febr. 18.²⁾ 20.³⁾

Visegrád mart. 15.⁴⁾

Visegrád máj. 3, Buda máj. 5. 6.⁵⁾ Visegrád máj. 31.⁶⁾

Visegrád jun. 6,⁷⁾ Pilis jun. 14, Visegrád jun. 19.⁸⁾ 26.⁹⁾
27,¹⁰⁾ Ó-Buda jun. 28.

Visegrád jul. 1.¹¹⁾ 3,¹²⁾ Buda jul. 23.¹³⁾

Visegrád aug. 9, Lipcse aug. 14,¹⁴⁾ Székes-Fehérvár
aug. 20.

Temesvár oct. 14.¹⁵⁾

Visegrád nov. 19. 22.¹⁶⁾

¹⁾ Hazai okmánytár I. 220.

²⁾ M. tört. tár IX. 23, és uo. XI. 14, Szeredai: Notitia vet. et novi Cap. eccl. Alb. 49. állítja, hogy febr. 6-án Tordán volt, hihetőleg a Jadret Torde-nek olvasta.

³⁾ M. tört. tár IX. 24.

⁴⁾ Pozsonyi kápt. ltára 28. 1. 29.

⁵⁾ Zsigmond király 1408-dik évi eredeti átírata, báró Wesselényi Ferenc birtokában Drágon.

⁶⁾ Hazai okmánytár II. 104.

⁷⁾ Horvát István sk. másolt KI., n. muz. 2893. IV. fol. lat.

⁸⁾ Pannonhalmi h. ltár XLIX. Pp.

⁹⁾ uo. XI. C. „Commissio domine regine plures facta“ felirattal; és Cornides: Dipl. VIII. 298.

¹⁰⁾ Cornides: Dipl. VII. 222.

¹¹⁾ Győri káptalan országos levéltárában 56. fiók.

¹²⁾ uo. régi másolat.

¹³⁾ Horvát István sk. más. KI. n. muz. 2893. IV. fol. lat.

¹⁴⁾ Iglói Szontagh Dániel kir. tanácsos gyűjteményében.

¹⁵⁾ Hazai okmánytár I. 223.

¹⁶⁾ Kachelmann János kivonata a felső-magyarországi bányavárosok levéltáraiból.

1359.

I. Lajos király május havában a szerb fejedelem ellen vezette seregét, azután juliushoz Pozsonyba sietett, ősszel pedig Erdélyországba, hol a Moldvába távozott Oláhok és Maros benépesítése végett tartózkodott.

Visegrád jan. 5, Buda jan. 12.

Visegrád febr. 7.

Ó-Buda mart. 13, Buda mart.,¹⁾ Visegrád mart. 27.²⁾ 29.³⁾

Visegrád apr. 3. 5.⁴⁾ 7. 28.⁵⁾ Szekcsőn apr. 30.

Buda máj. 7,⁶⁾ e hó végén Dusan István szerb fejedelem ellen vezette seregét, s Szalánkemennél állott máj. 31-én.⁷⁾

Benyomulván Szerviaába, jun. 25-én Rednekhez közeli táborzállásán volt.

Szerviaában, hadi táborában jul. 6.⁸⁾ e hó vége felé a szerb hadjáratból haza térvén, aug. elején Pozsonyba ment, hogy Rudolf osztrák herceggel megerősítse a szövetséget, melyet ennek nem rég meghalálozott atyjával a múlt években kötött.⁹⁾ Visegrád aug. 29.¹⁰⁾

Visegrád sept. 29.¹¹⁾ 30.¹²⁾

Visegrád oct. 3.¹³⁾

Gyulafehérvár nov. 29.

Gyulafehérvár dec. 20.

¹⁾ Pozsonyi káptalan levéltára 28. 1. 40.

²⁾ uo. 35.

³⁾ M. tört. tár IX. 121.

⁴⁾ Gyűjteményemben.

⁵⁾ M. tört. tár IX. 24.

⁶⁾ Hazai okmánytár II. 105—107.

⁷⁾ uo. 107.

⁸⁾ M. tört. tár IX. 25.

⁹⁾ Horváth: MO. tört. II. 124, Cod. dipl. IX. 3. 37.

¹⁰⁾ Kukuljevics Iván: Jura R. Croatiae, Dalm. Slav. I. 132.

¹¹⁾ Hevenesi LIII. 234. 271.

¹²⁾ Nagy Imre oklevél-gyűjteménye V. kötetében.

¹³⁾ Pannonhalmi h. ltár XLI. Q.

1360.

I. Lajos királyt még január havában is Erdélyben találjuk, májusban IV. Károly német császárral kibékült, az év utolsó hónapjaiban pedig Horvátországban tartózkodott.

Marosvásárhely jan. 25.

Visegrád febr. 9.

Visegrád mart. 8. 19.¹⁾ 20. 23. 25.²⁾

Nagyszombatban máj. 16-án IV. Károly német császárral találkozik s megengesztelődve váltak el egymástól.

Visegrád máj. 26.³⁾

Lipcsén jun. 21, Visegrád jun. 30.⁴⁾

Visegrád aug. 2. 20.⁵⁾ 28.⁶⁾

A Bolognát ostromló s általában a pápai birtokot háborogató Visconti Bernabo ellen Lackffy Miklós alatt segélyhadat küldött s maga is közelebb ment a csataterhez.

Zágráb nov. 17.¹⁾

Kőrösön (Horvátorsz.) dec. 6.⁸⁾

1361.

Zágráb jan. 6, Fehérváron jan. 10, Visegrád jan. 23.

Visegrád febr. 3.⁹⁾

Visegrád mart. 30.¹⁰⁾

Pokoson apr. 21,¹¹⁾ Nagy-Váradon apr. 29.

Lipcsén jun. 20.

Zólyomban aug. 9.

Visegrád dec. 1. 2.¹²⁾ 13. 16, innét felrándul Pozsonyba hol 31-én az osztrák hercegekkel IV. Károly császár ellen a szövetséget megújította.

1) Véghely Dezső gyűjteményében.

2) Horvát István sk. más. gyűjt., nemz. muz. 2893. IV. fol. lat.

3) Kont Miklós nádor eredeti átirata Soprony vm. levéltárában.

4) M. tört. tár IX. 26.

5) Eredetie cegei gróf Wass család levéltárában.

6) 7) Pozsonyi kápt. lt. 28. 1. 53, és M. tört. tár IX. 26.

8) Hevenesi XIII. 290. 9) no. X. 112.

10) Hiteles átirat a győri kápt. ltban 56. fiók.

11) M. tört. tár IX. 27.

12) Horvát István sk. más. gyűjt., nemz. muz. 2893, IV. fol. lat.

1362.

Visegrád jan. 10.¹⁾ 18.

Visegrád febr. 20.²⁾

Budán mart. elején Rudolf osztrák herceg vendége volt Lajosnak, hol a barátságot, szövetséget még inkább összefűzték, 10. 13.

Lajos egy nagy hadat indított meg nyár derekán a Morva szélek felé Károly német császár és cseh király ellen.

Kemnek jun. 2, Pozsony jun. 24. 29. 30.

Csemmicei vadásztanyáján Liptóban a Vág mellett ³⁾ aug. 3,⁴⁾ Trencsinben aug. 15, majd fegyverszünetet kötven, visszatér, Visegrád aug. 27.

Visegrád sept. 14. 21.⁵⁾

Maklár oct. 17.

1363.

Buda febr. 2, Visegrád febr. 11.⁶⁾ 17.⁷⁾

Aradon máj. 5, Pozsonyban máj. 11.

Visegrád jun. 1, Buda jun. 2,⁸⁾ Visegrád jun. 29. 30.

Pliná-n, Zakol vára körítésénél, Boszniában jul. 8,⁹⁾ Zakol melletti táborban jul. 10.¹⁰⁾ Itt vészett el az országos pecsét.

Lipcsén, vadásztanyáján aug. 18,¹¹⁾ Lipcsén aug. 27.

Visegrád sept. 2.

Visegrád oct. 1. 4. 13,¹²⁾ Diós-Győr oct. 16,¹³⁾ Kassa october 25.

Visegrád nov. 6.¹⁴⁾

Budán dec. 13,¹⁵⁾ Visegrád dec. 15.¹⁶⁾ 23.¹⁷⁾

1) Mocsáry: N. Nógrád v. ismertetése IV. 101. 2) Hazai okmánytár, II. 109. 3) Teleky: Huny. kora VI. 288. 4) M. tört. tár IX. 121, in Seuniche. 5) Eredetie Szelestey Sándor csal. levéltárában. 6) M. történ. tár IX. 122. 7) Egy ezen évi ered. lev. átírva, a győri kápt. o. lt. a pápóci prépostsági irat. közt, caps A, fasc. 2. nro. 11. 8) Cornides: Dipl. VII. 184. 9) Ered. gr. Wass cs. lt. 10) in castro prope Zakol, M. tört. tár IX. 28, Czech KI. gyűjt. Veneto-hung. 56. 11) uo. 12) Eredetie a leleszi országos levéltárban. 13) Hazai okmánytár I. 246. 14) Czech KI. gyűjt. Veneto-hung. 56. 15) Hevenesi I. 256. 16) Hazai okmánytár II. 114. és Pozsonyi kápt. lt. 28. 1. 66. 17) Hazai okmánytár II. 115.

1364.

Soprony jan. 17, Pozsonyban jan. 21, innét Brünnbe utazott, hol Károly német császár- és cseh királylyal találkozáva, a békét megkötötték, sőt örökösödési szerződésre is léptek febr. 10-én.

Visegrád mart. 21.

Visegrád apr. 5.¹⁾ 18,²⁾ Kapronca apr. 24-ke körül.

Fehérvár máj. 7, Buda máj. 17,³⁾ Győr máj. 23.⁴⁾

Visegrád jun. 4.⁵⁾ 10. 11, Lipcse jun. 26.⁶⁾

Visegrád jul. 6. 15.⁷⁾ 21.⁸⁾ 22, Gerencséri vadásztanyán (Veszprém vármegyében) jul. 24.

Visegrád sept. 4.

Bagamér helységében (Bihar vm.) oct. 3,⁹⁾ Vizsoly helységében (Abauj vm.) oct. 7,¹⁰⁾ Visegrád oct. 18. 26.

Buda nov. 6.

Visegrád dec. 11.¹¹⁾ 13.¹²⁾ 15. 27.

1365.

I. Lajos király a Törökkel szövetségessé Szizmán bolgár fejedelem ellen vezette hadait.

Visegrádon jan. 5-én a hadjáratra kötelezetteket felkészülni parancsolja.¹³⁾ 6.¹⁴⁾

Buda febr. 2, Nagy-Váradon febr. 17.¹⁵⁾

Nagy-Várad mart. 2.¹⁶⁾

Szalánkemen apr. 26.

Orod-on máj. 16,¹⁷⁾ Bulgáriában, Viddin városa előtt május 30.

Buda jun. 15. 21.

Visegrád jul. 16. 22. 31.¹⁸⁾

Visegrád aug. 27.¹⁹⁾ 29.²⁰⁾

¹⁾ Ered. átirat gr. Amade Dominika marcaltői levéltárában. ²⁾ Ered. a leleszi orsz. ltárban. ³⁾ M. tört. tár IX. 28, Czech gyűjt. Veneto-hung. 56. ⁴⁾ Hazai okmt. II. 118. ⁵⁾ Gróf Niezky Lajos családi levéltárában Ligvándon, Soprony vm. II. 71. ⁶⁾ Czech gyűjt. Ven. -hung. 56. ⁷⁾ Cornides dipl. XII. 76. ⁸⁾ Hazai okmt. II. 119. ⁹⁻¹²⁾ Ered. a leleszi o. ltban. ¹³⁾ M. tört. tár II. 186. ¹⁴⁾ Ered. Nagy-Szombat városa ltban. ¹⁵⁾ M. tört. tár IX. 28. ¹⁶⁾ uo. 29, és Czech gyűjt. Veneto-hung. 56. ¹⁷⁾ Sigilla Hungar. a magyar tudom. akademia irattárában. ¹⁸⁻²⁰⁾ Eredetie a leleszi orsz. ltban.

Visegrád sept. 4,¹⁾ Pozsony sept. 13, Székes-Fehérvár sept. 20. 22.²⁾

Zólyomban nov. 6,³⁾ Buda nov. 19. 22.⁴⁾ 28,⁵⁾ Pozsony nov. 30.

Diós-Győr dec. 16,⁶⁾ Visegrád dec. 20.

Csepelnek nevezett Duna nagy szigetén.

1366.

I. Lajos király april elején Erdélybe indult s annak ügyeit rendbe hozza, oct. és novemberben pedig az alföldön találjuk.

Visegrád febr. 1. 2.⁷⁾ 15, Buda febr. 16.⁸⁾ 21. 22. 25. 27.

Visegrád mart. 20. 22.

Visegrád apr. 2, Kapus apr. 11, Gyula-Fehérváron apr. 24.

Tordán gyűlést tart máj. 9, Kolosvár máj. 16.⁹⁾ 27.

Görgény vára alatt Székelyföldön jun. 20,¹⁰⁾ Székely (Maros)-Vásárhely jun. 24.

Csanád jul. 9, Gyula-Fehérvár jul. 11.¹¹⁾ 13.¹²⁾ 14, Lippán jul. 20.¹³⁾ 24.¹⁴⁾

Visegrád aug. 28.¹⁵⁾ 29.¹⁶⁾ 30.¹⁷⁾

Buda sept. 20.¹⁸⁾

Temesvár oct. 6.¹⁹⁾

Mező-Somlyó²⁰⁾ nov. 9, Buda nov. 23.

Visegrád dec. 3,²¹⁾ Vértes erdejében vadásztanyáján dec. 6.²²⁾ 7,²³⁾ Visegrád dec. 9.²⁴⁾ 31.

1) Er. a leleszi o. ltban. 2) Véghely D. gyűjt. 3) Cornides dipl. XII. 253. 4) Er. gr. Keglevits I. kis-tapolcsányi levéltárában. 5) Véghely Dezső gyűjteményében. 6) Eredetie a leleszi o. ltban. 7) Hazai okmánytár I. 249. 8) uo. II. 120. 9) Eredetie Torma Károly gyűjteményében Csicsó-Keresztúron. 10) M. tört. tár IX. 30. 11) Ered. gr. Wass cs. lt. 12) Árpádia III. 69. 13) Cornides dipl. III. 61. 14) M. tört. tár IX. 30. 15) A pannonthalmi gyülekezet eredeti átirata a pannonthalmi h. lt. 50. OO alatt. 16) uo. 52. Cc. 17) Ered. uo. 50. Er. r. 2893. IV. f. l. 18) M. tört. tár IX. 30. 19) Horvát Istv. sk. más., nemz. muz., 2893. IV. f. l. 20) Somlyó most kőhalom és puszta domb, melyet most az Oláhok Sumigának neveznek, Böhm Leonhard: Gesch. des Temeser Banats. 1861. 33. l. 21) Hazai okmánytár I. 251. 22) 23) M. tört. tár IX. 31. 32. 24) Eredetie Kőszeg városa titk. ltban és Cornides dipl. XII. 196.

1367.

I. Lajos király julius havában Boszniába intézett hadjáratot, s onnét csak az év végén tért vissza.

Visegrád jan. 9. 14.¹⁾ 15.²⁾ 16.³⁾

Buda febr. 1,⁴⁾ Visegrád febr. 2. 6. 9.⁵⁾ 19.⁶⁾

Visegrád mart. 5.⁷⁾ 7, Buda mart. 17.

Visegrád apr. 2. 3.⁸⁾ 13.⁹⁾

Visegrád máj. 27. 29.¹⁰⁾

Buda jun. 17, Visegrád jun. 17. 29.¹¹⁾ 30.¹²⁾

Marót jul. 4, Predava helységében a tengerparton volt
jul. 18. Boszniai hadjárat.¹³⁾

Wechlindán nov. 1.

Kapronca dec. 15.

1368.

Visegrád jan. 10.¹⁴⁾

Buda febr. 19. 20.¹⁵⁾ 23.¹⁶⁾

Buda mart. 1,¹⁷⁾ Visegrád mart. 9.¹⁸⁾ 16.

Százhalom (Zazhalom) helységében apr. 27.¹⁹⁾

Visegrád máj. 25.

Visegrád jun. 8. 12,²⁰⁾ Berény (Vörös) helysége melletti erdőben levő vadásztanyáján (Veszprém vm.) jun. 18,²¹⁾ Visegrád jun. 22. 27.

Zólyom jul. 6.²²⁾ 8,²³⁾ Német-Lipcse Liptóban jul. 27.

Zólyom aug. 9, Visegrád aug. 16. 29.

Visegrád sept. 1. Visegrád oct. 25.

¹⁾ Nagy Imre gyűjt. V. köt. ²⁾ Hazai okmánytár II. 121. ³⁾ Ered. Kisfaludyak r.-laki ltban. ⁴⁾ Ered. Kőszeg városa titkos ltban, és Cornides: Dipl. XII. 196. ⁵⁾ Hazai okmánytár I. 255. ⁶⁾ uo. 253. ⁷⁾ M. tört. tár IX. 32. ⁸⁾ Pozsonyi káptalan ltára 28. 1. 64. ⁹⁾ Pannonhalmi h. ltárban XLVIII. Ss. ¹⁰⁾ Hiteles átirat gr. Niczky Lajos családi ltban Ligvándon, Soprony vm. II. 74. ¹¹⁾ Cornides: Dipl. VI. 25. ¹²⁾ Hazai okmánytár II. 122. ¹³⁾ Gyűjteményemben. ¹⁴⁾ A pozsonyi káptalan eredeti átirata a pannonhalmi h. lt. IV. D. és XLIX. Eee. ¹⁵⁾ Hit. átirat gr. Niczky Lajos családi ltban Ligvándon, Soprony vm. II. 77. ¹⁶⁾ Hazai okmánytár I. 260. ¹⁷⁾ Pozsonyi kápt. lt. 28. 1. 19. és Cornides III. 60. ¹⁸⁾ A pannonhalmi convent eredeti átirata a pannonhalmi h. lt. LI. Sss. ¹⁹⁾ Ered. gr. Wass cs. lt. ²⁰⁾ A pannonhalmi h. ltban LV. Nn. ²¹⁾ Véghely Dezső gyűjteményében. ²²⁾ Kachelmann János kivonata a f.-magyarországi bányavárosok levéltáraiból. ²³⁾ Véghely Dezső gyűjt.

1369.

Gerencséri (Veszprém vm.) vadásztanyáján jan. 18,¹⁾ Gerencséren 25.²⁾ 28.³⁾

Buda febr. 14. 15.

Buda mart. 6. 14, Visegrád apr. 24.⁴⁾

Diós-Győr máj. 7.⁵⁾ 30.⁶⁾

Visegrád jun. 11. 20,⁷⁾ Buda jun. 22. 24. 26. 28.

Predná-n, vadásztanyáján jul. 6,⁸⁾ Lipcse jul. 15,⁹⁾ Visegrád jul. 21. 22.

Visegrád aug. 22.

Pozsony sept. 14, Diós-Győr sept. 16.

Visegrád oct. 11,¹⁰⁾ Kassa oct. 26,¹¹⁾ Diós-Győr oct. 29.

Buda dec. 18.¹²⁾

1370.

I. Lajos király tavasszal Erdélyt járta meg, novemberben pedig Lengyelországba ment, hol Krakóban azon hó 17-dikén lengyel királyllyá koronáztatott.

Buda jan. 9.¹³⁾ 10, Visegrád jan. 25.

Buda mart. 6. 8, Diós-Győr mart. 12.¹⁴⁾ 16, Kolosvár mart. 30.

Küküllővár apr. 24, Székely(Maros)-Vásárhely apr. 26.¹⁵⁾

Székely-Vásárhely máj. 10.¹⁶⁾ 11,¹⁷⁾ Buda máj. 20.¹⁸⁾

Diós-Győr jun. 2, Megyeri vadásztanyán jun. 5, Diós-Győr jun. 17.¹⁹⁾ 18,²⁰⁾ Zilah junius 24.

Karus-on jul. 9,²¹⁾ Visegrád jul. 13. 25 után.²²⁾

1) Kukuljevics: Jura R. Croat. Dalm. Slav. I. 137. hibásan Szerencsésnek olvasta. 2) Hazai okmánytár III. 235. 3) Amade Dominika grófnő marcaltői ltban. 4) Gyűjteményemben. 5) Tutkó József: Sz. k. Kassa városának történelmi évkönyvei. 220. 6) Dipl. Reg. Hung., ivrét, a gr. Festetits család keszthelyi könyvtárában. 7) 8) Eredetie gr. Keglevich Istv. kis-tapolcsányi ltárában. 9) Meskó család ltban Árva vm. 10) Pannonhalmi h. ltban XLIX. Q. 11) Eredetie a leleszi o. ltban. 12) Brassó ltban, másolata Schmidt Vilmos n.-szebeni tanár oklevélgyűjteményében I. kötet, 359. lap. 13) Gyárfás István gyűjteményében Kis-Kun-Halason. 14) Eredetie a pannonhalmi h. ltban XLVIII. Ww. 15) Schmidt Vilmos gyűjt. V. 155. 16) no. 154. 17) Brassó ltárában, Schmidtnél I. 453. 18) M. tört. tár IX. 122. 19-21) A leleszi orsz. ltban. 22) Győri kápt. o. lt. VI. 17. 546. sz. a. és az 57. fiókban.

Selmeci¹⁾ táborhelyen aug. 2, Visegrád aug. 30.

Buda sept. 21.²⁾ 29.³⁾ 30.⁴⁾

Kázmér lengyel király halála (nov. 5.) után Lengyelországba indult. Az ország rendei Uj-Sandecben fogadják s nagy pompával Krakóba kísérik, hol őt nov. 17-én lengyel királylány koronázzák; 25, ezután nagy Lengyelország fővárosát Gneznát látogatja meg, honnét rövid mulatás után visszatért Krakóba, innét pedig dec. második felében Magyarországra,⁵⁾ mit az említett írkon kívül az is bizonyít, hogy őt dec. 28-án Diós-Győrött találjuk.

1371.

I. Lajos király a Velenceiekkel háboruba keveredik s a tavaszon egy időre maga is megjelenik seregei között.

Veimi vadásztanyán (Zirc mellett) jan. 28.

Buda febr. 24.

Buda mart. 6. 9, Váradon mart. 16,⁶⁾ ezután Dalmatiába utazik nejével s

Jádrába (Zára) érkeznek apr. 9.

Visegrád máj. 24.⁷⁾ 26.

Trencsin jun. 12.

Veimi vadásztanyán jul. 1, Pozsony jul. 2, Visegrád jul. 9.

Visegrád aug. 17,⁸⁾ Torna aug. 25.⁹⁾

Visegrád sept. 5, Buda sept. 21.

Visegrád nov. 1. 11,¹⁰⁾ Diós-Győr nov. 18.¹¹⁾

¹⁾ Zólyom vm. lásd M. tört. tár IV. 149, hajdan ide tartozott Kachelmann János szerint.

²⁾ A Szászok n.-szebeni ltban 23 szám alatt.

³⁾ Cornides dipl. VIII. 356.

⁴⁾ Eredetie Kőszeg városa titkos levéltárában.

⁵⁾ Dlugoss IX. k. 12. l., János külügyi esperes Thuróczyánál III. 37. §.

⁶⁾ Eredetie Beszterce levéltárában, Schmidt Vilém. gyűjt. I. 522.

⁷⁾ Eredetie a pannonhalmi h. ltban LV. Vv.

⁸⁾ Árpádia III. 70.

⁹⁾ Cornides dipl. III. 393.

¹⁰⁾ uo. 60.

¹¹⁾ uo. VI. 40, és eredetie a Szászok n.-szebeni ltban 24 sz. a.

1372.

I. Lajos király Mária leányát elmátkásítja Zsigmondnak — IV. Károly német császár fiának — s azért october elején, e fölötti alkudozások végett, az ország nyugoti részén tartózkodott.

Visegrád jan. 6.

Buda febr. 20, Visegrád febr. 28.¹⁾

Bécsbe utazik mart. havában, hol Albert és Lipót osztrák hercegekkel, meg Carrarai Ferenczel szövetséget kötött.²⁾

Visegrád apr. 15.

Buda máj. 9, Visegrád máj. 15. 16. 23.³⁾ 31.

Esztergom jun. 14.

Visegrád aug. 24.⁴⁾

Visegrád sept. 23.⁵⁾

Vinár (Hont vm.) Báth mellett oct. 4,⁶⁾ Nagy-Szombat oct. 6, Semptén oct. 8, Sopron oct. 14.⁷⁾ 16, Gerencsér (Veszprém vm.) helységében oct. 22.

Alberti nov. 7.⁸⁾

1373.

Visegrád febr. 3,⁹⁾ Diós-Győr febr. 23.¹⁰⁾

Buda mart. 5, Bécs mart. 9, Visegrád mart. 15.¹¹⁾ 18.¹²⁾ 19. 24, Buda mart. 26. 29.

Buda apr. 5, Buda máj. 1, Krakó máj. 24.¹³⁾

Visegrádi királyi palotájában jun. 21.¹⁴⁾

Zólyom jul. 2,¹⁵⁾ Visegrád jul. 22.¹⁶⁾

Szilvás-Váradon aug. 11.

Visegrád sept. 25.

Kassa oct. 1,¹⁷⁾ Visegrád oct. 12.

Visegrád nov. 1.¹⁸⁾ 2. 8.

Visegrád dec. 9,¹⁹⁾ Buda dec. 14.²⁰⁾

¹⁾ Lajos király az egrí káptalannak egy hamis lélekkel kiadott oklevélét semmisíti meg, Zsigmond király egy 1412. évi eredeti leveléből, mely b. Wesselényi Ferenc birtokában van Drágon. ²⁾ Horváth: MO. tört. II. 142. ³⁾ Hevenesi XIII. 92. ⁴⁾ M. tört. tár IX. 122. ⁵⁾ Hevenesi LIII. 80. ⁶⁾ Wuttke: Städtebuch d. Landes Posen. Leipzig, 186. ⁷⁾ Hit. átirat a pannonh. h. lt. XXXVI. Q. ⁸⁾ Cornides dipl. VI. 19. ⁹⁾ Pozsonyi kápt. lt. 28. 2. 9. ¹⁰⁾ Bartal Comm. II. XXXIV. ¹¹⁾ Eredetie a Szászok n.-szebeni ltban. 30. ¹²⁾ uo. 31 és Cornides dipl. VI. 32. ¹³⁾ Ered. a leleszi o. ltban. ¹⁴⁾ M. tört. tár IX. 32. ¹⁵⁾ Rajky Zsigmond ltban F.-Rajkon, Szala vm. ¹⁶⁾ M. tört. tár IX. 33. ¹⁷⁾ Ered. a leleszi o. ltban. ¹⁸⁾ Ered. átirat Amade Dominika grófnő marcadói levéltárában. ¹⁹⁾ Nagy Imre gyűjt. IV. 478. ²⁰⁾ Cornides dipl. III. 79.

1374.

I. Lajos király az év elején nagyobbára Budán és Visegrádon időzött, tavasszal egy fordulatot tett a Tiszán túl, a nyarat pedig hazánk éjszaki részén töltte a lengyel nagyokkali érintkezés végett, kiket később szeptember havában Kassán összegyűjtván, a lengyel trónnak leányágrai kiterjesztését keresztülvitte, az év hátralevő részében hol Budán, hol Visegrádon lakott.

Buda jan. 9. 10. 13.¹⁾

Visegrád febr. 1.²⁾ 6. 17, Buda febr. 26.

Visegrád mart. 29.³⁾

Buda apr. 16.⁴⁾ 27.⁵⁾

Biharban máj. 1.

Zólyomban jul. 4, Lipsén jul. 22.⁶⁾

Vizsoly (Abauj vm.) sept. 1. 4.⁷⁾ 9, Kassa sept. 17-én a lengyel nagyokkal ország-gyűlést tartott s az adót leszállítván, beleegyeztek, hogy a lengyel trón Lajos leányágra is kiterjesztessék.

Buda oct. 4. Visegrád nov. 1. 5, Buda nov. 30.

Visegrád dec. 13, Buda dec. 23.⁸⁾

1375.

Buda mart. 4. Szepesben⁹⁾ (in Zipice) apr. 4.

Pozsony máj. 3. Százhalom jul. 1.¹⁰⁾

Lipce aug. 1,¹¹⁾ Kolosvár aug. 12. 14.¹²⁾

Buda sept. 21. Visegrád oct. 12.

Kokapunthán nov. 25.¹³⁾

Visegrád dec. 6, Diós-Győr dec. 28.

¹⁾ Eredetie Brassó ltban, Schmidtnél II 397, ugy Fejéregyház ltban, mássa Schmidtnél II. 1325. sz. a. ²⁾ ³⁾ Horvát István sk. másolatai, a nemz. muz , 2893, IV. fol. lat. ⁴⁾ Petrovits Fridrik gyűjteményében, III. kötet, a magy. tud. akademia irattárában, és Hazai okmt. II. 128. ⁵⁾ Cornides dipl. XII. 249. ⁶⁾ ⁷⁾ Eredetie a leleszi orsz. levéltárban. ⁸⁾ Petrovits Fridrik gyűjteményében, III. köt., a magyar tud. akad. irattárában. ⁹⁾ Kachelmann János szerint Sipék, mely nevü helységek Hont- és Nógrádvármegyékben vannak. ¹⁰⁾ Eredetie a leleszi ltban. ¹¹⁾ Eredetie Okolicsányi Márk-családi levéltárában Okolicsnán. ¹²⁾ Reschner kézirati gyűjteményében a n-szebeni Bruckenthalféle muzeumban, Schmidtnél II. 360. ¹³⁾ Tán Kőkapronca, mely vár (castrum) volt Kőrösme gyében, lásd M. történ. tár XII. 271.

1376.

I. Lajos király az év első négy havát Budán, majd Kejstut litván herceg ellen sereg-gyűjtéssel foglalkozott, augusztus havában a Litvánok ellen vezette seregét, ezekkel békét kötve már octoberben Budán, az év végén pedig Diós-Győrött találjuk.

Buda febr. 22.

Buda mart. 7.

Buda apr. 3. 6.

Váradon máj. 1,¹⁾ Diós-Győr máj. 18.²⁾

Visegrád jun. 2. 21, Damasdon jun. 22.³⁾

Visegrád jul. 5, Zólyomban jul. 19.

Zólyomban aug. 13, Hatvan aug. 18.⁴⁾

Budán oct. 11-én öcscsével Istvánnal.⁵⁾

Visegrád dec. 8,⁶⁾ Hatvan dec. 15,⁷⁾ Diós-Győr dec. 29.

1377.

I. Lajos király ez évet leginkább felső Magyarországon, azonkívül Erdélyben töltötte, ősszel megfordult még Budán és Visegrádon is.

Visegrád febr. 20,⁸⁾ Zólyom febr. 28.

Tordán apr. 5, Füreden (Tisza mellett) apr. 12.⁹⁾

Diós-Győr máj. 1, Besztercén máj. 17, Diós-Győr máj. 28.¹⁰⁾ 30.¹¹⁾

Kolosvár jun. 18,¹²⁾ Kassa jun. 28.

Kolosvár aug. 14, Sümegen (Simigj) aug. 25.¹³⁾

¹⁾ A Cod. dipl. X. 3. 5. lapján a jószágba-iktatás is azt bizonyítja, hogy ez okmány nem 1375-ben, hanem 1376-ban kelt. ²⁾ M. tört. tár IX. 124. ³⁾ Eredetie a Kisfaludy-család répcze-laki, vasmegyei levéltárában, és Zsigmond knak eredeti átirata uo. ⁴⁾ Eredet. a szent-ágotai ltban, Schmidtnél II. 191. ⁵⁾ August. Theiner: Vetera monumenta Slavorum meridionalium I. 317. ⁶⁾ Eredetie a felső-őrsi prépostságról szóló a győri káptalan orsz. lt. 60. főkjában van. ⁷⁾ Reschner KI., Schmidtnél X. 266. ⁸⁾ Kukuljevics: Jura R. Croatiae, Dalm. Slav. I. 133. ⁹⁾ Cornides dipl. XII. 108. ¹⁰⁾ Archaeologiai közlemények. VI. köt. VI. lap. ¹¹⁾ Schmidt V. gyűjt. ¹²⁾ Árpádia III. 72, Kemény: Not. Cap. Alb. I. 144. ¹³⁾ Gyűjteményemben,

Valek váránál sept. 8, Bel vára alatt sept. 7,¹⁾ Belz vára (castrum) előtt sept. 8,²⁾ Lipowchi³⁾ várban sept. 14, Kassa sept. 21, Buda sept. 30.⁴⁾

Visegrád oct. 4.⁵⁾ 7, Zólyomban oct. 30. 31.⁶⁾

Zólyomban nov. 5. 11. 19.⁷⁾

Diós-Győr dec. 20. 21.⁸⁾

1378.

Diós-Győr jan. 6.

Buda febr. 6, Visegrád febr. 6.⁹⁾ 10. 11.

Buda mart. 1,¹⁰⁾ Visegrád mart. 3. 7.¹¹⁾ 16.¹²⁾

Pozsony apr. 4, Visegrád apr. 24, Buda apr.

Visegrád máj. 1.¹³⁾ 9,¹⁴⁾ Verőcén máj. 21, Visegrád máj. 27.¹⁵⁾ 30, Buda máj. 31.

Visegrád jun. 1, Buda jun. 9, Haimburgnál jun. 15,¹⁶⁾ Kegethi várban jun. 20.¹⁷⁾

Gradna-Sz.-Miklós jul. 2,¹⁸⁾ Visegrád jul. 21.¹⁹⁾ 23.²⁰⁾

Visegrád aug. 27.²¹⁾

Buda sept. 20.

Visegrád nov. 16.

¹⁾ Eredetie a leleszi országos levéltárban.

²⁾ Hazai okmánytár. I. 273.

³⁾ Lipolch vára Zemplin vm., lásd Cod. dipl. VIII. 3. 202, de ez-e az? kérdést szenved.

⁴⁾ Kolosvár városa ltban, Schmidtnél II. 384.

⁵⁾ Hazai okmánytár. II. 129.

⁶⁾ Kukuljevics: Jura R. Croatiae, Daln. Slav. I. 143.

⁷⁾ Cornides dipl. VI. 54.

⁸⁾ Archaeologiai közlemények. VI. köt. VII. lap.

⁹⁾ Amade Dominika grófnő marcaltői levéltárban.

¹⁰⁾ A Szászok n.-szebeni levéltárban 21 sz. a.

¹¹⁾ Hiteles másolat a győri káptalan orsz. lt. XI. 32. 1338. és Pap Dénes veszprémi ügyvéd gyűjteményében.

¹²⁾ A Szászok n.-szebeni lt. 37, Reschner KI., Schmidtnél II. 232.

¹³⁾ Hit. átirat a vasvár-szombathelyi kápt. házi ltban I. 5. 4.

¹⁴⁾ Pozsonyi kápt. lt. 28. 2. 19.

¹⁵⁾ Amade Dominika grófnő marcaltői ltban.

¹⁶⁾ Cornides dipl. VIII. 472.

¹⁷⁾ A Szászok n.-szebeni lt. 38, Reschner KI., Schmidtnél II. 233.

¹⁸⁾ Eredetie a leleszi országos levéltárban.

¹⁹⁾ Hazai okmánytár II. 135.

²⁰⁾ Hiteles átirat a répce-laki Kisfaludyak levéltárban.

²¹⁾ Eredetie Amade Dominika grófnő marcaltői ltban.

1379.

A lengyel ügy elintézése végett részint felső-magyarországi váraiban, részint az ország fővárosában és Visegrádon tölté az évet; a Velenceiek ellen viselt hadat Durazzói Károlyra bízván.

Zólyom febr. 6,¹⁾ Visegrád febr. 20.

Diós-Győr máj. 1.²⁾ 7. 8.³⁾ 15, Visegrád máj. 25,⁴⁾ Buda máj. 25.⁵⁾

Buda jun. 1.⁶⁾ 14, Visegrád jun. 21.⁷⁾ 23. 29.

Zólyom jul. 31.⁸⁾

Buda oct. 10. 14.

Zólyom nov. 1,⁹⁾ Zsarnócán nov. 30.¹⁰⁾

¹⁾ Hazai okmánytár II. 136.

²⁾ Eredetie a Szászok n.-szebeni ltárában 39 sz. a., Reschner KI., Schmidtnél VI. 441.

³⁾ Cornides dipl. VIII. 397.

⁴⁾ Hazai okmánytár II. 137.

⁵⁾ Eredetie a nemzeti muzeumban Orosz M. ajándékából.

⁶⁾ Ugyanott.

⁷⁾ A pannonhalmi házi levéltárában LII. G. alatt.

⁸⁾ Hazai okmánytár II. 138.

⁹⁾ Sigilla Hung., a magyar tud. akademia irattárában.

¹⁰⁾ Magyar tudományos értekező II. 481, Zsarnóca Bars vm. a Garan mellett, egy másik Turóc vármegyében volt hajdan, most Jezernice.

1380.

I. Lajos király az év első harmadát Felső-Magyarországon és Budán töltötte, május végén Horvátországba rándult, de már júniusban visszatért, az év többi részét ismét az ország felső részein kedves mulató váraiban töltötte, ritkán fordulván meg Visegrádon is.

Zólyom febr. 11. 12.¹⁾ 14.²⁾

Zólyom mart. 4. 13, Buda mart. 17.

Diós-Győr apr. 8, Buda apr. 28.

Visegrád máj. 23.³⁾ 30.

Zágráb jun. 3, Lepsény helységében jun. 27.⁴⁾

Diós-Győr jul. 15, Visegrád jul. 24.⁵⁾

Kazán aug. 3, Tót-Lipcese aug. 9. 14.⁶⁾ Viglesi várban aug. 27.⁷⁾

Zólyomban sept. 2.⁸⁾

Visegrád nov. 2.⁹⁾ 18,¹⁰⁾ Zólyom nov. 30.

Zólyom dec. 6. 8,¹¹⁾ Diós-Győr dec. 21, Ligeti várban dec. 22.¹²⁾

¹⁾ Hazai okmánytár. II. 138, és Cornides: Dipl. VIII. 475.

²⁾ Reschner KI., Schmidt Vilmos gyűjt. VI. 375, és eredetie a leleszi országos levéltárban.

³⁾ Pozsonyi káptalan levéltárában 28. 2. 30.

⁴⁾ Hazai okmánytár II. 139.

⁵⁾ Eredetie a leleszi országos levéltárban.

⁶⁾ Kachelmann János gyűjteményében.

⁷⁾ Sitkei Nagy Sándor családi levéltárában Kis-Sitkén Vas vm.

⁸⁾ Eredetie Kőszeg városa titkos levéltárban.

⁹⁾ Hevenesai XLVII. 192.

¹⁰⁾ Véghely Dezső gyűjteményében.

¹¹⁾ Iglói Szontagh Dániel gyűjteményében.

¹²⁾ Ma Legentel, Körmöc mellett.

1381

I. Lajos király főleg a lengyel ügyekkel foglalkozva, legnagyobbára az ország éjszaki részein tölté ez évet, és csak kevés ideig tartózkodott olykor olykor Budán és Visegrádon.

Buda jan. 11,¹⁾ Ligetvárában jan. 25.

Liget várában febr. 2, Buda febr. 13.²⁾

Budánál a lengyel főurakkal tanácskozásokat tartott
mart. 6. 7.

Buda apr. 5,³⁾ Visegrád apr. 7.

Diós-Győr máj. 23, Visegrád máj. 26.

Visegrád jun. 1. 13.⁴⁾ 15, Zsolna jun. 25.

Gradnán (Abauj vm.) jul. 3⁵⁾, 4,⁶⁾ Zólyomban jul. 16.⁷⁾
24,⁸⁾ Pilisen jul. 24.⁹⁾ (?) 26.¹⁰⁾

Lipcese aug. 1, Selmecen aug. 5,¹¹⁾ Zólyom aug. 22.¹²⁾ 24,
Dédesen (Borsod vm.) aug. 28.¹³⁾

Buda sept. 18.¹⁴⁾

Diós-Győr nov. 1, Verőcén nov. 5, Diós-Győr nov. 22.¹⁵⁾
26.¹⁶⁾ 29.

Diós-Győr dec. 6.¹⁷⁾ 7. 31.¹⁸⁾

1) Pozsonyi káptalan levéltára 28 2. 37.

2) M. tört. tár XI. 50.

3) Gyűjteményekben.

4) Hazai okmánytár. II. 140.

5) Eredetie Medgyes ltban, Schmidtnél II. 272.

6) Eredetie uo.: Schmidtnél II. 481.

7) Eredetie Sz.-Ágota levéltárában, Schmidtnél III. 391.

8) Vég hely Dezső gyűjteményében.

9) Eredetie a leleszi orsz. levéltárban.

10) Nagy Iván: Magyarország családai. III. 276.

11) Eredetie a leleszi orsz. ltban.

12) Eredetie Kőszeg városa titkos levéltárában.

13) Hevenesi II. 42, és LXI. 146.

14) Kachelmann János kivonata a f.-magyarországi bányavárosok ltból.

15) Magyar történelmi tár. XI. 86--97.

16) uo. 86.

17) uo. 97 és IX. 35.

18) uo. és XI. 101.

I. Lajos király élte végévében legnagyobbára Borsod- és Zólyom vármegyei mulató-váraiban tartózkodott, innét csak kisebb kirándulásokat téve Visegrád- s Budára. A Zólyom várában július végén tartott lengyel országgyűlés után Pozsonyba indult, de utközben Nagy-Szombatban betegségbe esett és a magyar legnagyobb királya itt el is hunyt.

Diós-Győr jan. 2.¹⁾ 9. 17.²⁾

Diós-Győr febr. 20, Dedus (Dédes, Borsod vm.) helységében febr. 20,³⁾ Szilvásvár helységében febr. 24, Dédesen febr. 28.⁴⁾

Püspökin mart. 14.⁵⁾ 15, Zólyom mart. 16, Buda mart. 28.⁶⁾

Valkó helységében apr. 11.

Ó-Zólyom máj. 1.

Ó-Zólyom jun. 1, Visegrád jun. 18.⁷⁾ 23.⁸⁾

Nostrán (Mária, Bars vm.) jul. 6, Zólyom jul. 20. 24, Ligeti várban jul. 25. 28.

Svábfalun⁹⁾ aug. 20, Mislén aug. 29.¹⁰⁾

Nagy-Szombatban sept. 11-én meghalt, és Székes-Fehérvárott sept. 16-án eltemettetett.

1) M. tört. tár IX. 35, és eredetie Dávid család ltban, Árva vm.

2) Pozsonyi káptalan levéltárában. 28. 2. 28.

3) Nagy Imre gyűjteményében. III. 67. darab.

4) Eredetie a leleszi országos levéltárban.

5) Eredetie a Szászok n.-szebeni ltban 40 sz., Reschner KI., Schmidt-nél II. 234.

6) Nagy Imre gyűjteményében. III. 67.

7) Hazai okmánytár. II. 142.

8) Hevenesi L. 166.

9) Kachelmann J. szerint Svábfalu, mely helység Kőrömc alatt fekszik.

10) Eredetie a leleszi országos levéltárban.

Év nélkül kelt okmányai:

Zalatnán jul. 25, in Parasgna (Dalmatiában) aug. 15-ke utáni szerdán, Verőcén áldozó csötörtök előtti pénteken, Kevin nov. 25, (Véghely Dezső gyűjt.) Kőrösön dec. 6. (Hevenesi I. 38.)

I. MÁRIA,

I. Lajos király és Erzsébet
— Kotromanovics István
bosznya bán leányának —
gyermeké.

1382 sept. 17 — 1395 máj. 17-ig.

1376. Buda febr. 22.¹⁾

ERZSÉBET

anyakirályné

— Kotromanovics István
bosznya bánnak

leánya

s I. Lajos király özvegye.

1382.

Buda jan. 5.

Zágráb jan. 14.³⁾

Visegrádon mart. 14.⁴⁾

Visegrád apr. 23.⁵⁾

Zélyomban jul. 24.⁶⁾

Gradna-Szent-Miklós aug. 8.⁷⁾

Székes-Fehérvárott sept. 16-án
jelen volt atyja temetésén s
másnap sept. 17-én meg is
koronáztatott.

Székes-Fehérvárott jelen volt
sept. 16-án férje, a nagy ki-
rály temetésén s másnap 17-
kén leánya Máriának meg-
koronáztatásán.

Nyitrán oct. 22.⁸⁾ 25.⁹⁾ 28.¹⁰⁾
Sempte.¹¹⁾

Tardoskedden nov. 6.¹²⁾ Buda
nov. 29.¹³⁾

Buda dec. 27. 28.²⁾ 29.

Buda dec. 2.¹⁴⁾ 20.¹⁵⁾

¹⁾ Ered. a pannonhalmi h. ltárban LV. Zz.

²⁾ Hazai okmánytár II. 144.

³⁾ Cod. dipl. IX. 7. 463. ⁴⁾ IX. 5. 611. ⁵⁾ uo. 596.

⁶⁾ uo. 594. és X. 1. 46. 55.

⁷⁾ uo. IX. 5. 595. és eredetie a leleszi o. ltban.

⁸⁾ uo. X. 1. 45. Reschner KI., Schmidt-nél VIII. 451.

⁹⁾ uo. 40. és IX. 5. 629.

¹⁰⁾ Hazai okmánytár. II. 143.

¹¹⁾ Somorja város levéltárában. XII. sz. a.

¹²⁾ Wagner: Analecta Scepusii IV. 12. in villa Todusket, Codex dipl.

X. 1. 44. ¹³⁾ uo. 753.

¹⁴⁾ uo. VIII. 5. 293, és Cornides: Dipl. VI. 25.

¹⁵⁾ Cod. dipl. X. 1. 124.

1383.

I. Mária királyné az év első négy hónapját Budán tölté, május elején édes-anyjával Erzsébettel Kassára indult, hol a lengyel nagyokkal tanácskoztak, majd visszatérvén Budára, octoberben Garai Miklós nádorral Dalmátországba mentek, honnét még ezen év utolsó napjaiban elindulva Buda felé tartottak.

Buda jan. 9.¹⁾ 16.²⁾ 20.

Buda febr. 27.³⁾

Buda mart. 1. 7. 12. 22. 29.⁴⁾

Buda apr. 7.⁵⁾ 11.⁶⁾ 12. 25.⁷⁾

Nagy-Hatvanban máj. 7, Eger máj. 11,⁸⁾ Diós-Győr máj. 15,⁹⁾ Kassán máj. 17. 21,¹⁰⁾ innét tovább Lengyelország felé, a vizáradások miatt, nem mehetvén, a lengyel követekkel anyja itt végezett.

Buda jun. 2. 9,¹¹⁾ Esztergom jun. 11, Buda jun. 17. 18. Diós-Győr jul. 17.¹²⁾

Budai várban sept. 5.¹³⁾ 6. 15.¹⁴⁾

Jádrába érkezik anyja s ifjabb nővére Hedviggel oct. 24. Jádrából nov. 5-ke után Auranába indulnak.

1) Eredetie Kőszeg városa titkos levéltárában. 2) uo.

3) Eredetie a leleszi orsz. levéltárban.

4) Eredetie a Szászok n.-szebeni ltban 43 sz. a.

5) Hiteles átirat Thaly család ltban Csepen, Komárom vm.

6) M. tört. tár IX. 37.

7) uo. XI. 111.

8) Bél Károly András: De Maria Lodovici I. principe filia, non rege, sed regina. 53.

9) Turóci registrum 78.

10) Eredetie a leleszi o. ltban.

11) Győri káptalan országos levéltárában II. 4. 165, és eredetie a gyula-fehérvári káptalan ltban, Schmidtnél 1533. sz. a.

12) Eredetie a leleszi o. ltban.

13) M. tört. tár IX. 34, és XI. 117—119.

14) Nikodém vértanu napján, Cornides dipl. VI. 56, és Pray: Specimen Hierarchiae Hvngaricae. II. 262.

1383.

Erzsébet anyakirályné leányával Mária királynéval együtt tölté az egész évet, vele volt májusban Kassán, július végén Diós-Győrött, szeptember elején Szent-Demeteren, innét pedig octoberben együtt utaztak Dalmátiába.

Buda jan. 9.¹⁾

Buda febr. 27.²⁾

Buda mart. 1.³⁾

Buda apr. 3.⁴⁾ 20.⁵⁾

Májusra nézve lásd az előtte való lapon.

Buda jun. 15.⁶⁾ 21.⁷⁾

Buda jul. 11.⁸⁾ Diós-Győr jul. 24.⁹⁾

Buda sept. 2.¹⁰⁾ 5,¹¹⁾ Szent-Demeteren sept. 12.¹²⁾

Jádrába érkezik leányaival oct. 24-én.

Jádra nov. 3.¹³⁾ 5,¹⁴⁾ ezután Auranába indulnak.

Zágráb dec. 3,¹⁵⁾ Kőrösön dec. 20.¹⁶⁾

¹⁾ Cod. dipl. X. 1. 94.

²⁾ Eredetie a pannonhalmi h. levéltárában. XLIX. A.

³⁾ Hevenesí XLI. 329.

⁴⁾ Hiteles átirat a Thaly család levéltárában Csepén.

⁵⁾ Cod. dipl. X. 8. 125.

⁶⁾ no. X. 1. 94.

⁷⁾ M. tört. tár X. 234.

⁸⁾ Pozsonyi kápt. o. ltárában D. 10. 81.

⁹⁾ Cod. dipl. X. 1. 89.

¹⁰⁾ no. 95.

¹¹⁾ M. tört. tár IX. 34.

¹²⁾ Gróf Teleky József: Hunyadiak kora Magyarországon. X. 609.

¹³⁾ Cod. dipl. X. 1. 96.

¹⁴⁾ no. X. 3. 2, és Páur Iván gyűjteményében.

¹⁵⁾ Eredetie a leleszi országos levéltárban.

¹⁶⁾ Cod. dipl. X. 1. 92, Cornides dipl. XII. 161.

1384.

I. Mária királyné január havában utját haza felé folytatja, de már mart. elején a Száva mellett találjuk, az év többi részét Budán tölté, kisebb kirándulásokat téve Esztergom s Visegrádra.

Sexárd jan. 14.

Buda febr. 5. 13.

Szent-Demeter mart. 3,¹⁾ Esztergom mart. 12.²⁾ 13,³⁾

Buda mart. 31.

Buda apr. 1. 4.

Buda máj. 24.⁴⁾

Visegrád jun. 2,⁵⁾ Buda jun. 5. 9.⁶⁾

Buda jul. 29.

Buda aug. 2.⁷⁾

Esztergom sept. 3.⁸⁾

Buda nov. 27.

¹⁾ Reschner KI. VIII. 359.

²⁾ A pannonhalmi h. levéltárban. XLI. Q.

³⁾ Cornides dipl. XII. 107, Appendix ad catalogum nvm. Hvg. ac Tr. inst. nat. Széchény. 168.

⁴⁾ Hevenesi VI. 274.

⁵⁾ Eredetie a pannonhalmi h. ltárban. VI. J.

⁶⁾ Bél Károly Andr. eml. munk. 52.

⁷⁾ Pozsonyi káptalan levéltára 28. 2. 30.

⁸⁾ Eredetie a leleszi országos levéltárban.

1384.

Erzsébet anyakirálynét martius hó elején ismét a Száva mellett találjuk, augustus és septemberben pedig Temesvárott, majd felsietett a Szepességre; az év többi részét — ugy látszik — Budán töltötte.

Szent-Demeterben mart. 3,¹⁾ Buda mart. 23.²⁾ 27.³⁾
Buda apr. 1.⁴⁾ 29.⁵⁾

Buda jul. 18.⁶⁾ 29.⁷⁾
Temesvár aug. 14.⁸⁾
Temesvár sept. 9.⁹⁾
Szepsin oct. 25.¹⁰⁾

Buda dec. 17.¹¹⁾

¹⁾ Cod. dipl. X. 1. 145, Cornides dipl. VI. 19. és eredetie a Szászok n.-szebeni ltban 45 sz. a., Reschner KI. II. 235, Schmidtnél I. 176.

²⁾ Cod. dipl. X. 1. 147, X. 3. 14, X. 8. 145, Cornides dipl. VII. 181.

³⁾ Véghely Dezső gyűjteményében.

⁴⁾ Eredeti a pannonhalmi házi levéltárban. LI. T.

⁵⁾ Pozsonyi káptalan levéltára. 28. 2. 35.

⁶⁾ Cod. dipl. X. 1. 147, X. 3. 14, X. 8. 145, Cornides dipl. VII. 181.

⁷⁾ Cod. dipl. X. 1. 143.

⁸⁾ no. 144.

⁹⁾ no. X. 8. 143.

¹⁰⁾ Eredetie a leleszi országos levéltárban.

¹¹⁾ Cod. dipl. X. 1. 171, Hevenesi VI. 37. 281.

1385.

I. Mária királyné anyjával Erzsébettel ez évet felváltva majd Visegrád, majd Budán tölté, az év utolsó napjaiban pedig II. (kis) Károlyt Székes-Fehérvárra kísérték, hol ennek koronázásán jelen voltak.

Visegrád febr. 4. 9. 19.

Visegrád mart. 3.

Buda apr. 6.

Visegrád máj. 19.¹⁾ 30.

Buda jul. 2.²⁾ 7. 14.³⁾ 28.⁴⁾

Visegrádi fellegrárban aug. 8.⁵⁾ 18.⁶⁾

Buda oct. 6. 7. 8.⁷⁾ 15.⁸⁾ 16.⁹⁾ 23. 26.¹⁰⁾

Buda nov. 4.¹¹⁾ 7,¹²⁾ ország-gyűlésen nov. 8—14.¹³⁾ 24.¹⁴⁾ 25.¹⁵⁾

Buda dec. 6. 13,¹⁶⁾ Székes-Fehérvárra ér anyjával s I. Károly királylyal dec. 30-án, s másnap 31-én jelen voltak az utóbbi megkoronáztatásán.

1385.

Erzsébet anyakirályné april havában a déli vidékekre rándult, tavasszal és nyáron Pozsegavárott és Kőrösön fordult meg, majd Budára visszajött, de augusztusban már Temesvárott találjuk.

Buda jan. 6.¹⁷⁾ 7.¹⁸⁾ 13.¹⁹⁾

Buda apr. 6.²⁰⁾ 24,²¹⁾ Pozsegavárban apr. 27.²²⁾

Pozsegavárban máj. 18.²³⁾

Kőrösön jun. 12.²⁴⁾

Buda jul. 7.²⁵⁾ 28.²⁶⁾

Buda aug. 3,²⁷⁾ Temesvár aug. 14.²⁸⁾

Buda oct. 8.²⁹⁾ 26.³⁰⁾

¹⁾ Hazai okmánytár. III. 236. 237. ²⁾ no. II. 149. ³⁾ A pannonthalmi h. lt. VIII. P. ⁴⁾ M. tört. tár IX. 38. ⁵⁾ Czech gyűjt. Veneto-hungar. 56. ⁶⁾ M. tört. tár IX. 38. ⁷⁾ Hevenesi L. 172, LXXI. 167. ⁸⁾ M. tört. tár IX. 121, Hazai okmánytár II. 150. ⁹⁾ Nagy Imre gyűjt. IV. k. 479. ¹⁰⁾ Cornides dipl. VII. 255. ¹¹⁾ Eredetie a magy. tud. akademia levéltárában. ¹²⁾ M. történ. tár IX. 38. ¹³⁾ Kovachich M. Gy.: Vestigia Comit. LXII. ¹⁴⁾ Brassó levéltárában, Schmidtnél I. 589. ¹⁵⁾ Magyar történelmi tár IX. 124, és Sigilla Hung., a m. tud. akademia irattában. ¹⁶⁾ A pannonth. h. ltban. XLIX. L. ¹⁷⁾ Cod. dipl. X. 1. 209, és eredetie Kőszeg városa titkos levéltárában, ugy Cornides dipl. XII. 197. ¹⁸⁾ Kőszeg városa ltban. ¹⁹⁾ Cod. dipl. X. 8. 173. ²⁰⁾ no. X. 1. 222. ²¹⁾ Eredetie Nagy-Szombat városa ltban. ²²⁾ Cod. dipl. X. 1. 216 és Kachelmann János kivonata a felső-magyarországi bányavárosok levéltáraiból. ²³⁾ Cod. dipl. VII. 3. 157. ²⁴⁾ no. X. 1. 214. ²⁵⁾ no. 210 és ered. Kőszeg v. t. ltban, meg Cornides dipl. XII. 198. ²⁶⁾ Cod. dipl. X. 8. 171. ²⁷⁾ no. X. 1. 212. ²⁸⁾ no. 211 és Cornides dipl. III. 66. ²⁹⁾ Hevenesi LI. 300. ³⁰⁾ Esztergomi okmánytár a pannonthalmi könyvtárban.

1385.

II. (kis) KÁROLY,

I. Róbert Károly király unoka-öccse, Lajos morai és durazzói herceg és Cariglianói Margitnak fia.

1385 dec. 31 — 1386 febr. 24-ig.

Ifjú korában Visegrádon volt fogóságban.

1376. Horvát báni állásából Nápolyba küldetik a király által.¹⁾

1379. május elején a trevisói földre érkezvén, Visconti Bernabot Cremona táján megveri.²⁾

1381. Romában VI. Orbán pápa jun. 3-án nápolyi királylyá koronázta.

1385.

Barlettánál (Olaszthonban) hájóra száll sept. 4-én és 8 nap mulva sept. 12-én Dalmatiában Zengnél kiköt,³⁾ Zágrábban három hónapig időzött s csak ezután ment párt-hiveivel Budára,⁴⁾ hol a karácsonyi ünnepeket tölté, Székes-Fehérvárba ér dec. 30, s ugyanott 31-én megkoronáztatott.

¹⁾ ²⁾ Horváth: MO. tört. II. 160. ³⁾ Kerchelich: Hist. eccl. Zagrabien-sis. 140. ⁴⁾ Horváth e. h. 188. 189. ⁵⁾ Palacky: Gesch. v. Böh. II. 2. 367. ⁶⁾ Horváth e. h. 155. ⁷⁾ uo. 167. ⁸⁾ Tutkó J.: Sz. k. Kassa vár. tört. évkönyve. 29. ⁹⁾ Horváth e. h. 180. ¹⁰⁾ uo. 187. ¹¹⁾ Palacky e. m. III. 1. 38. ¹²⁾ Zacharias Garcaeus: Marchio Brandenburgensis apud Leutinger 143. 168. ¹³⁾ Palacky e. h. 38. ¹⁴⁾ Horváth e. h. 189. ¹⁵⁾ Palacky e. h. 39.

ZSIGMOND,

IV. Károly német császár és cseh király és Erzsébet — pomeráni V. Boguszló leányának másodszülett — fia, s I. Mária királynőnek férje, mint ország-gyám.

1368 Prágában született febr. 14.⁵⁾

1378-ban a budai udvarban neveltett.⁶⁾

1382. Zólyomban jul. 25-én a Lengyelek hódolnak neki,⁷⁾ s egy magyar haddal Lengyelországba kísérik. Visliczai gyűlésen dec. 6.⁸⁾ ezután magyar kíséretével elhagyta Lengyelországot,⁹⁾ majd Budát is és Brandenburgba ment.¹⁰⁾

1383 nyarán Szemovittel hadakozik.¹¹⁾

1384. Budán máj. 22,¹²⁾ az év vége felé Csehországba, majd Brandenburgba megy.¹³⁾

1385.

Brün máj. 11.

Pozsonyhoz közeli mezőn aug. 16. 22, Visegrád aug. 31.

Buda oct. 3, e hóban menek-zőjét megtartja Máriával és a budai ország-gyűlésen nov. 8—14. a rendek hűséget esküsznek nekik, s őt az ország gyámja címével tisztelik meg,¹⁴⁾ ezután decem-berben¹⁵⁾ Csehországba távozott, testvéreitől segélyt eszközözendő.

1386.

I. Mária királyné anyjával Erzsébet anyakirálynéval együtt Zsigmond elé mennek Győrbe april végén, majd julius havának második felében Garai Miklós nádor s Forgács Balázsszal egy csapat kísérete mellett a Dráván túli részekre indultak, de az Eszék-diákóvári utban, a Gorján előtti mezőn a pártosok által elfogattak s előbb a gomneczi, később a novigrádi várba zárattak.

Buda jan. 25.

Buda febr. 10.¹⁾ 28.²⁾

Buda mart. 1.³⁾ 26.

Buda apr. 2.⁴⁾ 4, Győr apr. 30.⁵⁾

Győr máj. 1. 2, Buda máj. 18.⁶⁾

Buda jun. 22. 24.⁷⁾

Esztergom jul. 15.⁸⁾ Gara vára (most Gorjan, Verőce vármegyében) előtti mezőn, e helytől éjszakkeletre, jul. 25-én a pártosok által megrohantatnak, akik a királynék kíséretét — élén Garai Miklós nádort — levágják, őket elfogván, a zágrábi püspök gomneczi (most Krupa) várába viszik, honnét a tenger melletti novigrádi várba hurcoltatnak.

Erzsébet anyakirályné jelen volt april végén és május elején Győrött a vőjével Zsigmonddal tartott találkozáson, ugyan leányával Gara vára előtt julius 25-én elfogatott, s a gomneczi, majd a novigrádi börtönbe zárattott.

Győrött máj. 1.⁹⁾

2.¹⁰⁾

Buda jun. 9.¹¹⁾

1) Eredetie a vasvár-szombathelyi káptal. házi levéltárában. I. 3. 17.
2) Diplomata Regum Hungariae, ivrét, a gr. Festetich család kesztelyi könyvtárában.

3) Pray: Dissertatio de prioratu Auranae. 25.

4) Hazai okmánytár. III. 242.

5) Hevenesí LXXI. 52.

6) Eredetie a pannonhalmi h. ltban LIII. Zs alatt.

7) Vég hely Dezső gyűjteményében.

8) Sigilla Hungar., a magyar tud. akademia irattárában.

9) Cod. dipl. X. 1. 286.

10) uo. 287.

11) uo. 296 és Theiner II. függelék 808. l.

1386.

II. (kis) KÁROLY

király szerencsétlen végett ér
február havában.

ZSIGMOND,

az ország-gyámja,
nem tud a királynéknak
segélyt nyújtani.

Buda jan. 15. 22.

Buda febr. 5, itt a királyi pa-
lotában febr. 7-én a király-
nék lakosztályában Forgács
Balázs főpohárnok mester
Erzsébet királyné jelenlété-
tében csákánynyal többször
fejbe sújtja, azután Viseg-
rádra a börtönbe vitetett,
hol febr. 24-én, mivel sebei
gyógyulni látszának, meg-
fojtatott, mások szerint mé-
reggel öletett meg, s csak
1390-ben temettetett el egy
visegrádi kolostor sirbolt-
jába.¹⁾

Buda febr. 28.²⁾Soprony apr. 13.³⁾

Gyórhöz közeli mezőkön máj.
11.⁴⁾

Visegrád sept. 1,⁵⁾ Székes-Fe-
hérvár sept. 5, Óvár sept. 15.⁶⁾

Székes-Fehérvár oct. 27.

Veszprém nov. 22.⁷⁾

¹⁾ Horváth: MO. tört. II. 191.

²⁾ Cornides: Dipl. VII. 100.

³⁾ Magyar történ. tár IX. 128.

⁴⁾ Hevenesi XIII. 90.

⁵⁾ Nagy Imre oklevél-gyűjteményében, III. kötet, 86. darab.

⁶⁾ Horvát István sk. más. oklevélgyűjt., nemz. muz. 2893 fol. lat.

⁷⁾ M. tört. tár X. 39.

1387.

I. Mária királyné a novigrádi börtönben sinlődött junius elejéig, anyját Erzsébet királynőt azonban a pártosok január 16-án megfojtatták (II. [kis] Károly haláláért) s a várárokba dobatták, innét hullája elvitetvén, Jádrában a szent Crisogon egyházban febr. 9-én eltemettetett.¹⁾ Leánya Mária királynő pedig jun. 4-én a pártosok által a Velenceieknek kiszolgáltatván, Nona és Zengbe ment, innét jul. 1-én Zágráb felé indult, mely város környékén néhány nap mulva férje karjába omolhatott. Zágráb vidékéről aug. elején megindulnak s Csazma, Nagy-Várad és Diós-Győr felé kerülve oct. második felébe a székvárosba érkeztek.

Novigrádi börtönben jun. 4-kéig, mely nap reggelén a pártosok a Velenceieknek kiadják, mire Nona felé indult s Lucsén Dolak nevű villában meghált, Nonába ér jun. 5. 7, itt maradt 14-kéig, másnap 15-én hajóra száll s Zengnél 16-án kiköt. 30-án ²⁾ a Signoriának megköszöni kiszabadításábani munkálkodását.

Zengből jul. 1-jén Zágráb felé indul, mely város körül jul. 4-én férjével Zsigmond királylyal találkozott, Zágráb környékén jul. 21, Zágrábban jul. 22. 25,³⁾ Zágráb mellett Rethrolch (?) faluban jul. 31.⁴⁾

Zágráb környékén Grabbranch helységében⁵⁾ aug. 3, Körös aug. 6.⁶⁾

Kapronca sept. 4,⁷⁾ Debrecen sept. 14, Diós-Győr sept. 24.⁸⁾
Visegrád nov. 3.

¹⁾ Cod. dipl. X. 1. 325.

²⁾ M. tört. tár IX. 40, Czech KI. gyűjt. Veneto-hung. 56.

³⁾ Hevenesi LXXI. 50.

⁴⁾ M. történ. tár IX. 41.

⁵⁾ Czech gyűjt. Veneto-hung. 4-rét. 56. sz.

⁶⁾ Sigilla Hung., a magy. tud. akadémia irattárában.

⁷⁾ Magyar tört. tár IX. 38.

⁸⁾ Archaeologiai közlemények, VI. kötet, X. okmány.

1387.

ZSIGMOND

mint király 1387 mart 31 — 1437 dec. 8-ig.

Zsigmondot, még mint az ország gyámját, január elején Somogy és Kőrös vármegyékben találjuk, minden tehetségét arra irányozva, hogy a börtönben ülő királynékat kiszabadítsa, mi azonban még nem sikerülvén, hogy annál nagyobb súlyt vethessen az alkudozásokba, az ország mart. 31-én öt Székes-Fehérvárott királylyá koronázta. Megértvén neje kiszabadulását, Veszprémen keresztül eléje ment s jul. elején Zágráb vidékén találkozott s aug. végén elhagyván Horvátországot, sz. László sirjához zarándokoltak s Diós-Győrnek kerülve, oct. második felében Budára érkeztek. Zsigmond dec. közepén megfordult még Győrött is.

Csurgó jan. 4, Kapronca jan. 10. 19.

Dombó febr. 2.

Kőszeg mart. 1,¹⁾ Buda mart. 29,²⁾ Székes-Fehérvárott mart. 31-én magyar királylyá koronáztatott.³⁾

Székes-Fehérvár apr. 1,⁴⁾ Budai várban apr. 4. 7.⁵⁾ 9.⁶⁾
11. 13. 14. 23.⁷⁾

Trencsinben máj. 25,⁶⁾ Budai várban máj. 30.Budai várban jun. 1. 2.⁹⁾ 4.¹⁰⁾ 6, Veszprémben jun. 12.

Juliusra nézve lásd Máriánál.

Grabrancs helységében aug. 3,¹¹⁾ Kapronca aug. 3, Kőrös aug. 6, Gomnecz várán innen levő erdei szállásán aug. 12, Gomnecz vára ostrománál,¹²⁾ Csazmán aug. 23.¹³⁾

Várad sept. 12, Debrecen sept. 14, Diós-Győr sept. 24.¹⁴⁾ 29.¹⁵⁾

Diós-Győr oct. 13, Buda oct. 28.

Visegrád nov. 3. 10, Buda nov. 19. 20. 25.¹⁶⁾ 29.¹⁷⁾ 30.Buda dec. 3. 6.¹⁸⁾ 8, Győr dec. 18.

¹⁾ Eredetie Kőszeg városa titkos levéltárában és Cornides dipl. XII. 199. ²⁾ Hevenesi LXXI. 50. ³⁾ Pray: Specimen Hierarchiae Hvgar. I. 109. ⁴⁾ Nagy Imre gyűjt. ⁵⁾ M. tört. tár IX. 39. ⁶⁾ 40. ⁷⁾ 34, és XI. 121, ugy eredetie Rajky Zsigmond cs. ltban F. Rajkon, Szala vm. ⁸⁾ Eredetie Nagy-Szombat városa ltban. ⁹⁾ Hevenesi LXXI. 50. ¹⁰⁾ Cornides: Dipl. VI. 319. ¹¹⁾ Czech KI. gyűjt. Veneto-hung. 56. ¹²⁾ M. akad. értesítő 1859. III. 181. ¹³⁾ M. tört. tár XI. 121—123, és Czech e. KI. ¹⁴⁾ Archael. közl. VI. k. X. okm. ¹⁵⁾ Hazai okmánytár. II. 152. ¹⁶⁾ Cornides dipl. X. 258. ¹⁷⁾ M. tört. tár IX. 42. ¹⁸⁾ Horvát István sk. más. gyűjt., nemz. muz. 2893. fol. lat., és ered. a vasvár-szombathelyi kápt. házi ltban. I. 3. 18.

1388.

I. Mária királyné Zsigmond király martius havában élte utolsó éveit csendes elvonultságban Trencsinben örökségét Brandenburgot végképen eladta, majd Prágába utazott. A kapott pénzen zsoldosokat fogadott s töltvén, csak kisebb kirándulásokat tett vezérei által az alvidéki zendülők ellen az ország majdegyik, a háborút megkezdette, maga Zólyom, majd másik részébe. Diós-Győr és Gesztes váraiban és vidékén tartózkodván.

Buda jan. 17. 22. ¹⁾	Buda jan. 7. ⁴⁾
	Trencsin mart. 16.
	Prága apr. 17, Visegrád apr. 28.
Debrecenben máj. 8.	Visegrád máj. 7, Esztergom máj. 7, Semptén máj. 22. ⁵⁾
Esztergom jun. 11. ²⁾	Semptén jun. 3, Visegrád jun. 17. 19, Buda jun. 30. ⁶⁾
	Zólyom jul. 13. ⁷⁾
	Buda aug. 2, Ó-Buda aug. 4, ⁸⁾ Buda aug. 13. 28. ⁹⁾
	Visegrád sept. 9, ¹⁰⁾ Diósgyőri várban sept. 22. ¹¹⁾
Gesztesi várban oct. 30. ³⁾	Buda oct. 16, Gesztesi várában oct. 24.
Buda nov. 25.	Majkon (most puszta Komárom vármegyében) nov. 4, Budán nov. 26. 30. Budán dec. 2. 3. ¹²⁾ 8. ¹³⁾

¹⁾ Gyűjteményemben.

²⁾ Bél Károly András: De Maria Ludovici I. principe filia, Hungariae non rege, sed regina 46.

³⁾ Mocsáry: N. Nográd v. esmertetése IV. 103.

⁴⁾ Ered. Kőszeg városa titkos ltban, és Cornides: Dipl. XII. 200.

⁵⁾ Zmeskál család levéltárában Alsó-Lehócon, Árva vm.

⁶⁾ Cornides: Dipl. X. 266.

⁷⁾ Hazai okmánytár II. 153.

⁸⁾ Czech KI. gyűjt. Veneto-hungar. 56, és M. tört. tár IX. 43.

⁹⁾ Cornides: Dipl. X. 268.

¹⁰⁾ uo. 270, és eredetie a pannonhalmi h. ltban. VIII. L.

¹¹⁾ M. tört. tár IX. 42, Czech KI. gyűjt. Veneto-hung. 56.

¹²⁾ Vég hely Dezső gyűjteményében.

¹³⁾ Hevenes LXXI. 273, és Cornides dipl. VII. 69, meg Pray: Specimen Hierarchiae Hvngrariae. I. 111.

1389.

I. Mária királyné.

Zsigmond király a tavaszt és nyarat sereg-gyűjtéssel töltvén, megfordult a Tiszán túl és az ország éjszaki részein is. Szeptemberben megindítván seregét Lippán keresztül Szerviaába ment István szerb fejedelem (ki tartományait háborgatta) és a Török ellen, de a honnét még novemberben visszatért, mert már december elsején Temesvárott találjuk.

Buda jan. 6. 15.⁵⁾

Buda mart. 26.

Utuy⁶⁾ apr. 10.⁷⁾

Böszörmény máj. 5, Debrecenben máj. 7, Visegrád máj. 25.⁸⁾

Temesvár jun. 24.¹⁾

Buda jun. 7.⁹⁾ 16. 17. 18.¹⁰⁾ Visegrád jun. 18.¹¹⁾

Lipcese jul. 6.¹²⁾ 7, Nagy-Szombat jul. 20.

Buda aug. 27.

Lippán sept. 21, ezután Szerviaába vezette seregét.

Ignech-en oct. 8.²⁾

Neunhofen oct. 24.

Temesvár oct. 28.³⁾

Szerviaában Borich várához közellevő táborban nov. 8.¹³⁾ Borich és Csesznik várait megveszi.

Temesvár dec. 27.⁴⁾

Temesvár dec. 1.

¹⁾ A gyula-fehérvári káptalan levéltárában, Schmidt V. gyűjt. II. 499.

²⁾ Eredetie a leleszi convent levéltárban.

³⁾ Reschner kézirati gyűjteménye a n.-szebeni Bruckenthal-féle muzeumban, VIII. 493.

⁴⁾ Szeredai: Not. vet. et novi Capituli Eccl. Albensis 58.

⁵⁾ Czech KI. gyűjt. Veneto-hung. 56 és M. tört. tár IX. 43.

⁶⁾ Egy Unin helység volt Nyitra vm., Nagy: MO. családai X. 215.

⁷⁾ Gyárfás István gyűjteményében Kis-Kun-Halason.

⁸⁾ Pozsonyi káptalan lt. 28. 2. 21.

⁹⁾ Cornides Dipl. X. 274.

¹⁰⁾ Pray: Dissertatio de prioratu Auranae. 32.

¹¹⁾ Cornides Dipl. VII. 88.

¹²⁾ Gyűjteményemben.

¹³⁾ Cornides: Dipl. III. 119, Borochnak van irva.

1390.

- I. Mária királyné. Zsigmond király az év elejét az ország délkeleti részén tölté, majd Budára jött, honnét ismét keletnek tartva, seregével e nyáron István moldvai vajda ellen indult, s azt több szerencsés csata után megtörte, őszre kelve Várad és Temesvár vidékén találjuk, nov. végén pedig a Morva határon.
- Temesvár jan. 9. ¹⁾
16.²⁾ Temesvár jan. 16.⁷⁾
Zeudinben febr. 1, Váradon febr. 8,
Buda febr. 26.
Buda mart. 10. 11. 20.⁸⁾ 23.⁹⁾ 26.¹⁰⁾
Budán apr. 30. Buda apr. 16. 17. 18.¹¹⁾ 20. 27. 29.
Buda máj. 1.¹²⁾ 5. 6, Pozsony máj. 25.¹³⁾
Diós-Győr jun. 8. Pozsony jun. 2, Jákó várához közel
Telnichen jun. 11, Temesvár jun. 13,¹⁴⁾
Trencsinben (alighanem Temesvárott) jun.
15,¹⁵⁾ Váradon jun. 21, ezután hadsere-
gével Erdélybe, majd Moldvába ment,
hol István vajdát többször megvervén,
fővárosát Szucsavát is elfoglalta.
Váradon sept. 11. 12,¹⁶⁾ Temesváron
sept. 26, Olnáson sept. 28.¹⁷⁾ 29.
Patakon nov. 6,³⁾ Visegrád nov. 5, Buda nov. 20, Sza-
Liszkán nov. 7,⁴⁾ kolcán nov. 30.
Buda nov. 19.⁵⁾ 25.⁶⁾
Csepelben dec. 16. Pochintán dec. 5,¹⁸⁾ Buda dec. 27.

¹⁾ Szeredai: Not. vet. et novi Capituli Eccl. Albens. 59. ²⁾ Reschner KI. gyűjteményében, a Bruckenthal-féle muzeumban Nagy-Szebenben, II. 238. ³⁾ ⁴⁾ Eredetie a leleszi o. levéltárban. ⁵⁾ Gyűjteményemben. ⁶⁾ Bél Károly András: De Maria Lodovici I. principe filia 44. ⁷⁾ Eredetie a Szászok n.-szebeni ltban 57. ⁸⁾ Diplomata Reg. Hung., ivrét, a gr. Festetich család keszthelyi könyvtárában, és Dipl. Reg. Hung. a nemz. muzeumban. ⁹⁾ Hazai okmánytár II. 154. ¹⁰⁾ uo. 156. ¹¹⁾ Hit. átirat Thaly család ltban. ¹²⁾ Kachelmann János kivonata a f.-magyarországi bányavárosok levéltáraiból. ¹³⁾ Eredetie a gróf Wass család ltban. ¹⁴⁾ Ered. a Szászok n.-szebeni ltban 58. ¹⁵⁾ M. Sion IV. 373. 377. ¹⁶⁾ Ered. a leleszi o. ltban. ¹⁷⁾ Horvát Istv. sk. másolata, a nemz. muz. 2894. VI. f. 1. ¹⁸⁾ Vég hely Dezső gyűjteményében.

1391.

- I. Mária királyné. Zsigmond király február havában Erdélybe rándult, a nyarat Budán s környékén, meg Zólyomban töltötte, szeptemberben Erdélyből a Török ellen indult, de már decemberben Budán találjuk.
- Buda jan. 22. 30.¹⁾ Buda jan. 6.
Visegrád febr. 12,⁶⁾ Gyula-Fehérvár febr. 24.
- Següsdön mart. 22. Szeben mart. 6, Diós-Győr mart. 22.
Szent-Györgyön apr. Kolosvár apr. 25.⁷⁾
13,²⁾ Verőcén apr. Buda máj. 9. 23, Esztergom máj. 28,
21.³⁾ 24.⁴⁾ Visegrád máj. 29.
Buda jun. 24.
Buda jul. 1.⁸⁾ 5, Esztergomban jul. 17,⁹⁾ Zólyomban jul. 25.¹⁰⁾
Buda aug. 4.¹¹⁾
Gyula-Fehérvár sept. 5.¹²⁾
- Sz.-Márton helységében oct. 7. Kevevár (Kubin) vidékére vezetí seregét s innét Izdril vára felé nyomult előre a szerb-török sereg ellen, azonban ezek elszállván előlle, a Szerémségbe ütöttek, de mire ő ide érkezett, Maróti János macesói bán onnét kiüzte őket.
- Buda dec. 14.⁵⁾ Visegrád dec. 5,¹³⁾ Buda dec. 19.¹⁴⁾ 21.

1) Cornides: Dipl. III. 409, és Vég hely D. gyűjteményében.

2) Eredetie a leleszi országos levéltárban.

3) Hevenesi XVII. 92. 4) Cornides dipl. VI. 172.

5) Hiteles átirat a Thaly család ltban Csepen, Komárom vm.

6) Eredetie a leleszi convent levéltárában.

7) Reschner KI. gyűjtem. II. 240.

8) Czech gyűjt. Veneto-hung. 56. 9) Ered. a leleszi országos ltban.

10) Cornides: Dipl. XII 202, és ered. Kőszeg városa titkos ltban.

11) Eredetie Kisfaludyak r.-laki (Vas vm.) ltban.

12) Rajky Zsigmond családi ltban Felső-Rajkon Szala vm.

13) Hiteles átirat a Thaly család levéltárából.

14) Hevenesi XVII. 11, és LXV. 385.

1392.**I. Mária királyné.**

Zsigmond király az év első hónapjait az ország nyugoti részein tölté, a tavaszt az ország közepén sereg-gyűjtéssel foglalkozva, júniusban Jobszt és Prokop unokatestvéreivel csatlakozva az aldunai tartományokban a Törököt megverték, ezután rokonait haza kísérte, és october havában már Nagy-Szombatban találjuk, honnét Budára visszatért.

Pozsony jan. 10.²⁾ 13.³⁾ 15.

Kis-Marton febr. 8,⁴⁾ Győr febr. 12,⁵⁾ Visegrád febr. 15.

Buda mart. 6. 10. 26. 27. 30.⁶⁾ 31.⁷⁾

Diós-Győr apr. 10.⁸⁾

Érsomlyó melletti táborszálláson máj. 28.⁹⁾

Lewbiche jun. 9.¹⁾

Pozsony jun. 11, Nagy-Szombat jun. 25. Gerebunch várához közeli táborszálláson jun. 27. 28.¹⁰⁾

Bács jul. 28.

Szerviaiban, királyi táborszállásán, július 25.

. . . . hoz közeli táborszálláson aug. 10. előtti egyik napon. Szerviaiból Bolgárországba nyomult s a Bodon (Viddin) vidékén táborozó török-oláh haddal szerencsésen megütközött.

Nagy-Szombat oct. 16. 18.¹¹⁾ 24. 25.

Visegrád nov. 1. 5, Buda nov. 22. 30.

Buda dec. 7.¹²⁾ 8.¹³⁾ 9,¹⁴⁾ Visegrád dec. 14.

¹⁾ Kachelmann János szerint Leubicz Szepes vármegyében. ²⁾ Eredetie Nagy-Szombat városa ltban. ³⁾ Somorja városa ltárában. ⁴⁾ Ered. Kőszeg városa titkos ltban. ⁵⁾ Eredetie a pannonhalmi h. ltban. V. Ee. ⁶⁾ M. tört. tár. IX. 43. ⁷⁾ Czech KI. gyűjt. Veneto-hung. 56. ⁸⁾ Gyárfás István gyűjt. Kis-Kun-Halason. ⁹⁾ Magy. tört. tár. IX. 43, és Czech gyűjt. Ven.-hung. 56. ¹⁰⁾ Eredetie a magyar tud. akademia levéltárában. ¹¹⁾ Hevenesi VII. 327. ¹²⁾ Cornides dipl. X. 285. ¹³⁾ A Szászok n.-Szebeni levéltárában 62 sz. a. ¹⁴⁾ M. tört. tár XII. 17.

1393.

I. Mária királyné.

Zsigmond király az év nagyobb részét Budán és Visegrádon tölté, azalatt vezérei sikeresen működtek a Lászlópártiak ellen, s Kontot is 32 társaival együtt elfogták, kiket ő Budán lenyakaztatott. Ez időtől fogva ingadozott koronája, mit ő külszövetségek által kívánván erősíteni, az év vége felé Csehországba ment, s ott Albert osztrák, Vilmos meissen hercegekkel, úgy Jobszt határgróffal szövetséget kötött.

Buda jan. 6.²⁾ 20.³⁾ 22.⁴⁾

Visegrád febr. 14.⁵⁾ 15, Buda febr. 23.⁶⁾ 24.

Buda mart. 16. 26.⁷⁾

Visegrádon apr. 4.⁸⁾

Szikszón máj. 21.¹⁾

Viglesi várában máj. 21.⁹⁾

Esztergom jun. 12.

Visegrád jun. 7. 8,¹⁰⁾ Buda jun. 12.¹¹⁾

Buda jun. 15.

Visegrád jul. 7.

Buda aug. 19.¹²⁾

Visegrád sept. 15, Buda sept. 30.¹³⁾

Buda oct. 5. 8, Visegrád oct. 25. 26.

Nagy-Szombat nov. 1.¹⁴⁾ 2.¹⁵⁾

Znaimban dec. 18-án az urak szövetségébe lép, innét Prágába ment.

1) Eredetie a leleszi országos levéltárban. 2) Hevenesi VII. 49.

3) Engel Ján. Ker.: Monumenta Ungrica. 241. 4) Reschner IV. 26.

5) Hazai okmánytár III. 247.

6) Kachelmann János kivonata a f.-m.-o. bányavárosok levéltáraiból.

7) Eredetie a n.-szebeni káptalan ltárában, Schmidtnél II. 347.

8) Pannonhalmi házi levéltár. II. F.

9) Magyar tudományos értesítő. 1862. 129.

10) Hazai okmánytár II. 158.

11) Pozsonyi káptalan levéltára 28. 2. 46.

12) Gyárfás István gyűjteményében Kis-Kun-Halason.

13) Eredetie a vasvár-szombathelyi káptalan házi ltban I. 3. 21.

14) M. tört. tár IX. 125. 15) Hit. más. a pannonh. h. ltban XXXIII. B.

1394.

I. Mária királyné.

Zsigmond Prágából Pozsonyba utazott, honnét Budára ment, hol nyár közepéig maradt, julius elején a Boszniával határos déli részeken, augustus elején pedig már Lengyelországban találjuk, innét visszaérkezve Szegedre s Erdélybe utazott a Török ellen haderőt gyűjtendő.

Prágában febr. 2-án Vencel bátyjával a cseh királylyal örökösödési szerződést kötött.²⁾

Esztergomban mart.

Pozsony mart. 25.³⁾ 26.

12.

Budán apr. 12-én az ország rendei gyűlést tartának s a Török elleni hadjáratra minden kapura fél arany forint adót vetettek. 25.⁴⁾

Buda máj. 1.⁵⁾ 3. 5. 6, Esztergom máj. 8, Buda máj. 10.

Buda jun. 15, Esztergom jun. 19. 24, innét a Dráván túlra utazott s

Diákóvárott volt jul. 6.⁶⁾ 11, Erdődön jul. 29,⁷⁾ majd Lengyelországba siet s Hedviggel Uj-Szandeczben találkozik, hol vele több napig tanácskozván, az ország békes állapotára vonatkozó szerződést kötött.

Szerdahelyen aug.

Buda aug. 14.⁸⁾ 18.10,¹⁾ Buda aug. 18.Szeged oct. 24.⁹⁾ 25. 31.¹⁰⁾

Somogy helységében

Szegeden nov. 3.¹¹⁾ 8. 12, Temesvár nov. 30.¹²⁾

sept. 13.

Torda dec. 26.

¹⁾ Eredetie a leleszi o. ltban. ²⁾ Palacky: Geschichte von Böhmen. III. 1. 71—73. ³⁾ Magy. Sion. I. 415. ⁴⁾ ⁵⁾ M. tört. tár IX. 43, és Czech gyűjt. Ven.-hung. 56. ⁶⁾ Kukuljevics Iván: Jura R. Croatiae, Dalm. Slav. I. 325 ⁷⁾ Ered. a leleszi o. ltban. ⁸⁾ M. tört. tár IX. 126. ⁹⁾ Ered. a leleszi convent ltban. ¹⁰⁾ Véghely Dezső gyűjteményében. ¹¹⁾ Haz. okmt. II. 159. ¹²⁾ Amade Dominika grófnő marcaltői, és a csepi közbirtokosság ltban.

1395.

I. Mária királyné.

Zsigmond király tovább is a Török elleni készülétekkel foglalkozott Erdélyben, Brassóban mart. 7-én Mircse oláh vajdával szerződött a Havasalföldén való átmenetel végett, de már april és május havát Budán tölté, honnét a hadjárat megnyitása végett viszont Erdélybe rándult, majd seregével Oláhországba nyomult s a Dunán átmenve, hadát a Törökök ellen vezette s Kis-Nikápolyt bevette, a nagyobbyszerü táborozást jövő évre halasztván, visszatért Erdélybe s Budára. Ősszel újra Erdélyben találjuk, de az év végén ismét az ország szívében volt.

Verőcén jan. 7. 25.

Brassó febr. 13. 22.

Brassó mart. 7,²⁾ Feketehalom Brassó mellett mart. 9. 10.³⁾ 11,⁴⁾ Szeben mart. 16,⁵⁾ Kolosvár mart. 25.⁶⁾

Buda apr. 17. 23. 24. 26. 29.

Budán máj. 17-én

Buda máj. 8.

meghalt, és Kani-
zsay János eszter-
gomi érsek által
Nagy-Váradon el-
temtetett.¹⁾

Széplak falu melletti táborzálláson
jun. 30.⁷⁾

Kimpolung jul. 1, Hoszszumező hely-
sége mellett⁸⁾ levő táborzálláson jul. 6,⁹⁾
Ó-Buda jul. 28, Budán jul. 31.

Monoszlón aug. 24.¹⁰⁾Szeben sept. 13.¹¹⁾ 14.¹²⁾ 16.¹³⁾ 21,¹⁴⁾

Medgyes sept. 29.

Medgyes oct. 2.¹⁵⁾Visegrád nov. 4.¹⁶⁾ 11, Buda nov. 30.¹⁷⁾Esztergom dec. 17.¹⁸⁾

¹⁾ Cod. dipl. X. 2. 445. ²⁾ Ered. Brassó ltban, Reschner KI. gyűjteményében VIII. 54. ³⁾ Ered. Brassó lt., Reschner KI. gyűjteményéb. V. 227. ⁴⁾ Ered. Brassó ltban, és Schmidt V. gyűjt. II. 382, ugy III. 180. ⁵⁾ Reschner KI. gyűjtem. II. 404, és VI. 436, ugy Cornides dipl. VI. 111. ⁶⁾ Ered. a leleszi convent o. ltban, és Reschner KI. gyűjtem. VIII. 508. ⁷⁾ A leleszi kápt. o. ltban. ⁸⁾ ⁹⁾ Keresztván-Szigeti (Gross-Au) ltban, a Szászok n-szebeni ltban, Reschner KI. gyűjtem. VIII. 269, és Cornides dipl. VI. 48. ¹⁰⁾ Hevenes I. 210. ¹¹⁾ Disznójóí (Heltau) ltár, Reschn. KI. gyűjt. II. 107. ¹²⁾ Ered. a gyula-fehérvári kápt. ltban, Schmidtnél III. 181. ¹³⁾ Horvát I. sk. más., a nemz. muz., 2893. IV. fol. l. ¹⁴⁾ Ered. a leleszi convent ltban. ¹⁵⁾ Cornides dipl. X. 151, és Schmidt Vilmos gyűjt. II. 382. ¹⁶⁾ Hazai okmánytár II. 159. ¹⁷⁾ Hevenes XVII. 95. ¹⁸⁾ M. tört. tár IX. 127.

1396.

Zsigmond király január havában az ország nyugoti határára utazott, honnét Prágába ment, innét aprilishen visszatérvén, az európai segélyhadak megérkezése után Nagy-Váradra indult s Orsován keresztül Nikápolyhoz ért, de e vár alatt Bajazid török szultán őt megtámadván, a francia segélyhad hevesége miatt a csatát elveszti, s kénytelen egy hajóra menekülni s így a Fekete-tengeren át Konstantinápoly s Rhodus szigetének megkerülése után érkezett a dalmát partokhoz, Ragusa és Spalatóba.

Nagy-Szombat jan. 18, Holics (Ujvár) jan. 28.

Ujvár febr. 8, Prágában testvére Vencelnél febr. 25.¹⁾

Prága mart. 1.²⁾ 19.³⁾

Prága apr. 2,⁴⁾ 11-én Vencellel magtalansága esetére szerződést kötött, az pedig kinevezte őt a német birodalomban helytartójává.

Visegrád máj. 1,⁵⁾ Maróton máj. 14, Pozsony máj. 16.⁶⁾ 22.

Buda jun. 4.⁷⁾

Nagy-Várad jul. 17, innét a külhadakkal elindul s Szerb földre lépven Rác-Orsova és Viddin elfoglalása után Bulgáriára tör.

Novigrádkhoz közeli táborban aug. 18.

Nikápolyhoz ér sept. 15. 26. 27. 28-án Bajazid török szultán 200,000-nyi seregével megütközik, a csatát elveszti, s ennek zavarából kibontakozva egy hajóra menekül s a Dunán a Fekete-tengerbe evez le, s Konstantinápolyba hajóz. Innét Rhodus szigetét és Moreát megkerülve a dalmát partokhoz ér s dec. 19-én La Croma szigetén Ragusa városa előtt, 3 velencei hajóval kiköt, harmadnapra 21-én a Ragusaiak városukba hívták, hol a Rettore palotába szállott s itt időzött 9 napig dec. 30-áig, mely nap hajón⁸⁾ Spalató felé indult.⁹⁾

¹⁻⁴⁾ Palacky: Geschichte von Böhmen. III. 1. 94. 95.

⁵⁾ Győri káptalan orsz. ltárban, a pápóci prépostsági iratok között, másolat, E. 8. 11.

⁶⁾ Hazai okmánytár. I. 289.

⁷⁾ Szelestey Sándor családi levéltárban Ivánfán Vas vm.

⁸⁾ Engel Ján. Ker.: Geschichte des Freistaates Ragusa. 148.

⁹⁾ Schaedijs: Zeitschrift von und für Ungarn. IV. 226.

1397.

Zsigmond király Spalatóból Kninbe, hol gyűlést tartott, majd a Dráván átmenve Temesvárra, Budára érkezett. Innét Trencsinbe, Nagy-Szombatba, Késmárkra, majd ismét Nagy-Szombatba ment, honnét viszont az éjszakai részekre, s innét a temesvári országgyűlésre, majd novemberben Erdélybe utazott.

Spalatóba érkezik jan. 1. 4,¹⁾ innét Kninbe utaz s gyűlést tart jan. 17.

Knin febr. 3. 5. 6,²⁾ Comich, Sz.-György várából (Gyurgyevce) Ördög István cselt vet neki, de azt kikerüli.

Zokánban mart. 2,³⁾ Székes-Fehérvár mart. 20,⁴⁾ Kunyár helységében mart. 29.⁵⁾

Temesvár apr. 5, Buda apr. 17.

Buda máj. 3. 5,⁶⁾ Esztergom máj. 10, Buda máj. 13,⁷⁾ Visegrád máj. 27,⁸⁾ Buda máj. 28. 29.

Buda jun. 1, Esztergom jun. 6, Trencsin jun. 8, Banovitz⁹⁾ jun. 15, Nagy-Szombat jun. 24. 26. 27.

Késmárk jul. 15,¹⁰⁾ Privigyén jul. 18, Nagy-Sombat jul. 25. ¹¹⁾

Nagy-Szombat aug. 2. 3. 4, Ujhely (Vág?) aug. 14,¹²⁾ Esztergom aug. 17. 23.

Viglesi várában sept. 5.

Temesvári ország-gyűlésen oct. 8. 15. 19. 21. 22.¹³⁾ 25.¹⁴⁾ 26. 28.

Széphelyen nov. 4,¹⁵⁾ Ápoldián nov. 28.¹⁶⁾

Fogarás dec. 8.¹⁷⁾ 10,¹⁸⁾ Brassó dec. 31.¹⁹⁾

1) M. tört. tár IX. 45, és Czech gyűjt. Ven.-hung. 56. 2) Schaadius: Zeitschrift von und für Ungarn. IV. 226. 3) Cornides dipl. X. 287. 4) Hit. átirat gr. Niczky Lajos cs. ltban Ligvándon, Soprony vm. 5) Eredetie a leleszi o. ltban. 6) Lausitz. Magazin 1840. 134. 7) Hazai okmánytár II. 461. 8) Horvát István sk. másolatai, a nemz. muzeumban, 2893. IV. fol. lat. 9) Bánova = Bánfalva, Zsolna alatt, Trencsin vármegyében. 10) Cornides dipl. VII. 255. 11) Eredetie a leleszi orsz. ltban. 12) Cornides dipl. X. 295. 13) no. VI. 47, és a Szászok n.-szebeni ltban 74 sz. a. 14) Dipl. Reg. Hung., ivrét, a gróf Festetics család keszthelyi könyvtárában. 15) Eredetie a leleszi országos levéltárban. 16) Schmidt Vilmos gyűjt. II. 449. 17) no. 55. 18) Reschner KI. I. 50. 19) A kolos-monostori levéltárban, Schmidt gyűjt. I. 235.

1398.

Zsigmond király Erdélyből Horvátországba sietett, hol és az ország déli vidékein maradt június végeig, júliusban az ország szívében, augusztusban Erdélyországban, ősszel ismét a déli részeken találjuk. Az év utolsó két havát székvárosa és vidékén tölté.

Brassó jan. 9, Kerczi monostorban jan. 12.¹⁾

Bács febr. 4,²⁾ Diákón febr. 19,³⁾ Kőrösön (Horvátországban) gyűlést tart febr. 28, s itt Laczkovics és Simontornyait lefejeztette.

Szond mart. 5. 6, Diákón mart. 24.

Ujlakon (Illok) apr. 9. 23.

Ujlakon máj. 3.⁴⁾ 26,⁵⁾ Garán máj. 29.

Pozsegai várban jun. 2, Pozsega városában jun. 13.⁶⁾

Visegrád jul. 1.

Orbaz-Vásárhelyhez közeli táborszálláson aug. 13, Monoslón aug. 24.

Visegrád sept. 4.⁷⁾

Ujlakon oct. 4.⁸⁾ 16, Bácsón oct. 31.

Visegrád nov. 11.

Buda dec. 1.⁹⁾ 4, Esztergom dec. 27.¹⁰⁾

1) Brassó levéltárában, Schmidt gyűjt. III. 183.

2) 3) Eredetie a leleszi országos levéltárban.

4) Vég hely Dezső gyűjteményében.

5) Szent-Gál Veszprém vármegyei nemes község levéltárában.

6) Magyar tört. tár IX. 45, és Czech gyűjt. Veneto-hung. 56.

7) Hazai okmánytár I. 290.

8) Eredetie a leleszi országos levéltárban.

9) Cornides dipl. VII. 100.

10) Herceg Batthyány Fülöp körmendi levéltárában.

TARTALOM.

	Lap.
I. István (szent) király	1
Péter	2
Aba	2
Péter másodszer	2
I. Endre	3
I. Béla	3
Salamon	4
I. Géza	5
I. László (szent)	6
Kálmán	6
II. István	8
II. Béla (vak)	8
II. Géza	9
III. István	10
II. László	10
IV. István	10
III. Béla	12
Imre	13
IV. László	13
II. Endre (Jeruzsalemi) király	14
IV. Béla király	16
V. István	24
IV. László (Kun)	26
III. Endre	30
Vencel	33
Ottó	34
I. Károly (Róbert)	35
I. Lajos	48
I. Mária királyné Erzsébet anyjával	75
I. Mária királyné Erzsébet anyjával, továbbá II. Károly és Zsigmond királyljal	80, 81
I. Mária királyné Zsigmond királyljal	84, 85
Zsigmond király	94

172
K. 108
h. 2577

Ráth Mór könyvkereskedésében

Pesten, váci-utca, a vastuskónál

altala minden hazai könyvárusnál
kapható

24. 15.20 aut
2916 k. l.

Hazai okmánytár.

I. II. és III. kötet.

Kiadják:

**Nagy Imre, Paúr Iván, Ráth Károly
és Véghely Dezső.**

1906778/2 Egy-egy kötet (30 ív) ára 5 forint o. é.

Győri történelmi és régészeti füzetek.

Simor János

győri megyés püspök ő excellentiájának pártolásával

kiadják

Ráth Károly és Rómer Flóris

a magyar tudományos akademia I. tagjai.

Eddig III kötet és 2 füzet jelent meg.

**I. kötet ára 3 ft. 20 kr. — II. köteté 2 ft. 40 kr.
III. köteté 2 ft. 40 kr. o. é.**

A IV-dikre, mely szinte 4 füzetből álland, az előfizetést
elfogadják

Ráth Károly Győrött,

és

Rómer Flóris Pesten

(Redout-épület, 1. emelet) 2 ft. 40 kr-ával, hol az előbbeni
kötetek is megszerezhetők, azonkívül

Ráth Mór

könyvkereskedésében Pesten, váci-utca, a vastuskónál.

Stockton, Calif.

